

СРПСКО КОЛО

● ЛИСТ САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА ● ПИСАН ИЈЕКАВСКИМ ИЗГОВОРМ ● ГОДИНА V ● БРОЈ 52 ● МАРТ - АПРИЛ 2020. ● БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

ПОСЉЕДЊИ ПОЗДРАВ ЛЕГЕНДАМА! НЕКА ЈЕ ВЈЕЧНА СЛАВА ВЕЛИКАНИМА СРПСКОГ РОДА

НОВИЦА ГУШИЋ

Пуковник
који је утицао
на коначан
исход рата

МИОДРАГ ЛАЗИЋ

Љекар који
је стварао
Републику
Српску

РАДОМИР АНТИЋ

Крајишник
који је вратио
култ српског
фудбала

ЕКСКЛУЗИВНА ИСПОВИЈЕСТ КАПЕТАНА ДРАГАНА

НАКОН ИЗДРЖАНЕ КАЗНЕ У ХРВАТСКОЈ **ДРАГАН ВАСИЉКОВИЋ** СЕ ВРАТИО У РОДНИ ГРАД СА ЈАСНИМ АМБИЦИЈАМА

**Моја је мисија
да матица
сазна судбину
Срба који
невини труну
у хрватским
казаматима!**

**МИРЈАНА
МАОДУШ**

**УМЈЕТНИЦА КОЈА
СЛАВИ ЋИРИЛИЦУ**

ПОЛА ВИЈЕКА ОД СМРТИ ЛАЗАРА ДРЉАЧЕ
Балада о Шантића
вили и посљедњем
богумилу

ПОДСЈЕЋАЊЕ НА ИСТОРИЈУ КОРДУНАШКЕ РАДИО СТАНИЦЕ

Радио Глас Петрове Горе -
глас истине у слободној Крајини

УВОДНИК

» Пише: Трифко Ђоровић

ЖИВОТ У ВРИЈЕМЕ КОРОНЕ

Пандемија корона вируса потпуно је промијенила свијет и више ништа није исто. А како и да буде кад је планета без икаквог отпора добила невидљивог владара. У вријеме пуне експанзије науке страх од вируса је потпуно промијенио људску свијест и навике.

То се десило баш онда када је завладао став да је свијет глобално село и да у животу не постоји ситуација која није рјешива. Страх од вируса подсјетио нас је да смо одавно упали у све замке материјалног свијета и потрошачког начина живота. Нисмо ни примјетили да нам је мозак испран јефтиним садржајима и да смо се навикли на живот испуњен забавом без суштинског садржаја.

Брзина је диктирала наше животе, а онда смо преко ноћи дошли у ситуацију да нам се више нигдје не жури, да посао радимо од куће, да се не виђамо на завичајним скуповима, храмовима, годишњицама важних датума. Нема више неодложних рокова, обавезних састанака, рођендана, свадби и крштења. Нема више ни дружења по кафанама које су често новинарима биле најпоузданији извор информација.

Нема утакмица, ни представа, ни тренинга... дошло је вријеме кад је и одлазак код фризера или листање омиљених новина у локалном кафићу постао високоризичан луксуз. Телевизијски програм затрпан је стравичним бројевима заражених и умрлих од невидљивог непријатеља. Многима недостају чланови породице и пријатељи. Једини осјећај среће је чињеница да си упркос свему – жив!

Не улазећи у теорије завјере и анализе да ли је вирус природан или вјештачки изазван сигурно је да ће нас новонастала ситуација можда научити да више цијенимо своју земљу и да се присјетимо Шантићеве пјесме *Остајте овдје*. Колико год била велика зарада у западним земљама пандемија вируса је показала да се новцем ипак не може све купити. У овој глобалној катастрофи показало се да су можда најрањивији управо они који слове за најбогатије.

Колико год била мала и оптерећена својим проблемима Србија је и у овој прилици показала мајчински сензибилитет према Републици Српској дијелећи не само медицинску опрему него и кору хљеба.

У времену у коме је најважније кризу превазићи бројне животне објекте су претрпјеле рестрикције. Таквој реалности се прилагођава и Српско коло. Принуђени смо да овога пута урадимо двојно и да га публикујемо у електронском облику. У нади да ће се живот у што скорије вријеме нормализовати, надамо се да ће доћи вријеме када ћете поново ваш омиљени лист добити на кућне адресе. До тада, чувајте своје здравље, остајте код куће и читајте нас на сајту www.ssr.org.rs.

СРПСКО КОЛО

Оснивач и издавач: Савез Срба из региона

Главни и одговорни уредник: Трифко Ђоровић

Лектор: Драгана Бокун

Веб администратор: Милисав Шапић

Редакција: Драгана Бокун, Жељко Ђекић, Драгана Шиповац,

Сњежана Станишић и Јелена Рокнић

Сарадници: Боро Ркман (Хрватска), Весна Пешић,

Драган Башовић, Ратко Бубало (правни савјети),

Шпиро Лазиница (правни савјети)

Адреса: Отона Јупанчића 14, Нови Београд

Дописништво: Булевар ослобођења 26, Нови Сад

Мејл: srpskokolo@ssr.org.rs

Телефон: 021/6613-600

Сајт: www.ssr.org.rs

Тираж: 13.000 примјерака

Дизајн и прелом: Студио Хум, Барајево

Штампа: Штампарија Борба а. д., Београд

Лист излази посљедњег дана у мјесецу.

Рукописи и фотографије се не враћају.

ISSN 2466-3476

Штампање Српског кола помогла је
Покрајинска влада Војводине

Линта апеловао на Владу да новчану помоћ и пакете добију и пензионери из Хрватске, БиХ...

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линча апелује на Владу Србије да се једно-

ЈЕДНАКОСТ

Линча је поново тражио да Влада Србије донесе одлуку да се пензионерима који су родом из Хрватске, БиХ и других држава региона исплати једнократна новчана помоћ у износу од 4.000 динара. Линча истиче да му се у претходном периоду, из низа општина и градова Србије, обратио велики број пензионера из Хрватске и БиХ који изражавају незадовољство због дискриминације у односу на домаће пензионере. Сви сматрају да треба да буду изједначени у правима и обавезама са осталим грађанима Србије.

кратна новчана помоћ у износу од 4.000 динара исплати и пензионерима из Хрватске, БиХ и других држава региона. У Србији живи велики број грађана који су стекли пензије радећи у некој од република бивше Југославије.

Ради се о пензионерима који током свог радног вијека нису били запослени у Србији ниједан дан и немају српску пензију.

Према подацима Удружења пензионера из Хрватске у Србији живи близу 50.000 пензионера који примају пензије из Хрватске преко Комерцијалне банке. Значајан број тих пензионера има веома мале пензије у износу од 3.000–12.000 динара и налазе се у веома тешкој социјално-економској ситуацији једва састављајући крај са крајем. Због тога је дио њих принуђен да додатно ради. Линча сматра да би наведена новчана помоћ била значајна подршка и пензионери-

ма из Хрватске, БиХ и других држава региона да се осјећају сигурније и да лакше преброду ванредно стање и борбу са корона вирусом.

Линча апелује на Град Београд и остале локалне самоуправе да се хуманитарни пакети подијеле и пензионерима из Хрватске, БиХ и других држава региона који имају пребивалиште или бораваште (избјеглички статус) у Србији и који испуњавају постављене критеријуме.

Према подацима Удружења пензионера из Хрватске

на подручју града Београда има значајан број протјераних Срба из Хрватске са примањима мањим од 30.000 динара и који тиме стичу право да добију хуманитарни пакет који садржи храну и средства за хигијену.

Добијањем једнократне новчане помоћи и хуманитарног пакета пензионери из Хрватске, БиХ и других држава региона би били изједначени са својим вршњацима из Србије и не би се осјећали дискриминисано и мање вриједно.

ПРАВА ИЗБЈЕГЛИХ ЛИЦА ТРЕБА ДА БУДУ ИЗЈЕДНАЧЕНА СА ПРАВИМА ОСТАЛИХ ГРАЂАНА

Линча тражи од Владе и локалних самоуправа да избјегла лица буду изједначена у правима са осталим грађанима Србије посебно у овом тешком тренутку када наша држава води надчовјечанску борбу против корона вируса.

Избјегла лица не могу да остваре права која имају сви остали грађани само из разлога јер умјесто пребивалишта имају пријављено бораваште, односно као идентификациони докуменат имају важећу избјегличку легитимацију 25 и више година, а не личну карту.

То конкретно значи да избјегла лица не могу да добију хуманитарне пакете хране, новчану помоћ од 4.000 динара која ће бити уплаћена пензионерима, најављену једнократну нов-

чану помоћ од 12.000 динара пунољетним становницима Србије. Поред тога, избјегла лица не могу да остваре друга права као што је пријава код Центра за социјални рад, право на бесплатне акције, право на бесплатан градски превоз, при-

надлежности из борачко инва-лидске заштите и др.

Линча истиче да избјегла лица дуги низ година покушавају да свим релевантним организацијама и институцијама у Граду Београду и Републици Србији укажу на то колико је штетна и погреш-

на подјела на избјеглице са пријављеним пребивалиштем или бораваштем, односно са личном картом или избјегличком легитимацијом.

Важно је нагласити да Одлуке Града Београда и других локалних самоуправа не могу бити изнад више закона (Закон о социјалној заштити, Закон о избјеглицима, Закон о борачко инва-лидској заштити итд.), а готово не изнад Устава Републике Србије.

Поставља се питање због чега избјегла лица на подручју Града Београда не испуњавају услове за бесплатан Бус плус и градски превоз и поред тога што су напунили 65 година иако велика већина њих имају мале пензије и инвалидине. Слична је ситуација и у другим локалним самоуправама.

Линча тражио да се новчана помоћ исплати незапосленима и другим угроженим лицима

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линча тражио да Влада што прије исплати једнократну новчану помоћ за најугроженије грађане и породице који немају довољно средстава за подмирење основних животних потреба.

Ради се о незапосленим лицима који се налазе на евиденцији Националне службе за запошљавање, лицима и породицама који су били без примања прије пандемије вируса, који су због пандемије вируса остали без посла и

примања, који примају новчану социјалну помоћ и дјечји додатак, ратним и мирнодопским војним инвалидима, породицама палих бораца, цивилним инвалидима рата, породицама дјеце и младих са сметњама у развоју или који припадају другим угроженим категоријама становништва са малим примањима. Посебно су угрожени они који нису у систему социјалне заштите, као и старији од 65 година који нису остварили право на пензију.

Линча истиче да му се у претходном периоду обратио велики број не-

запослених лица, као и лица који припадају некој од горе наведених социјално угрожених категорија тражећи помоћ да преживе период ванредног стања. Очигледно је да се ради о лицима и породицама који се налазе у изузетно тешкој економској ситуацији и која никако или једва састављају крај са крајем. Због тога је веома важно да држава у овом тешком тренутку исплатом једнократне новчане помоћи покаже на конкретан начин хуманост и солидарност са најрањивијим и најугроженијим категоријама становништва.

ОДБИЈЕНА ТУЖБА НЕДЈЕЉКА БЛАГОЈЕВИЋА

УСТАВНА „ПОБУНА“ У ВРИЈЕМЕ ПАНДЕМИЈЕ

Ових дана добио сам одлуку Уставног суда Хрватске (Број: У-III-3521/2018 од 10. марта 2020) којом се уставна тужба Недјелка Благојевића одбија у дијелу који се односи на повреду права на правично суђење, а одбацује у дијелу који се односи на повреду права на живот, која права гарантује и Устав РХ и европска Конвенција о заштити људских права.

Подносилац уставне тужбе је Србин, који је до 1. маја 1995. живио у САО Западна Славонија, чији је син Тихомир (25) убијен 28. априла 1995. на бензинској пумпи код Мотела *Славен* у близини Нове Градишке, поред аутопута Београд-Загреб (некада пут „братства и јединства“), гдје је дошао по гориво. Ово убиство је одјекнуло у цијелом региону и шире, јер је заправо било увод у хрватску акцију *Бљесак*, која је започела 2 дана касније.

ТУЖМАН ПОМИЛОВАО УБИЦУ

Тихомиров убица се зове Владо Гаврић, који је у вријеме убиства имао непуних осамнаест година. По подацима из судских списа, убица је из лијевог рукува јакне извадио ловачки нож те, пришивши с леђа Тихомиру и лијевог руком ухвативши га за лијево раме, десном руком, у којој је држао нож, убо га сприједом у прсни кош задавши му убодне ране прсног коша, резне ране обију подлактица те раздор срца, плућа и јетре, што је изазвало крварење и смрт.

Убица је, након убиства, у полицији изјавио да је десет до тринаест дана прије штетног догађаја дошао на идеју да почини убиство особе српске националности, због чега је уназад седам до осам дана редовно ишао на паркиралиште испред хотела, да је цијело вријеме шетао паркиралиштем те прислушкивао разговор присутних „Срба“, да је то радио да би могао утврдити да жртва буде особа српске националности, а не да случајно убије неког другог.

Против Владе Гаврића 10. јула 1995. подигнута је оптужница због кривичног дјела убиства, а рјешењем Жупанијског суда у Пожеги од 4. јуна 1998. против њега је кривични поступак обу-

стављен, јер је исти помилован одлуком Предсједника РХ (Туђмана) од 27. маја 1998. на начин да се ослобађа од даљњег кривичног прогона.

Разлог за подношење уставне тужбе су очеви претходно изгубљени спорови за накнаду нематеријалне штете претрпљене смрћу сина, темељеној на тврдњи да је смрт његовог сина узроковао припадник редарствених (полицијских) снага РХ у свом незаконитом дјеловању, односно да је убиство његовог сина последица терористичког акта, у којим случајевима за причињену штету, по хрватским позитивним прописима, одговара држава.

МОТИВ УБИСТВА ЛИЧНЕ ПРИРОДЕ?

Међутим, хрватски редовни судови (општински, жупанијски и врховни) имали су другачије мишљење, које се може у најкраћем свести на следеће:

Убица у вријеме убиства, према допису Министарства одбране, није био припадник хрватских оружаних снага, па по тој основи нема ни одштетне одговорности државе за очиту криминалну активност убице.

Није се радило ни о акту насиља извршеном из политичких мотива, већ се ради о особним мотивима којима је извориште у властитим фрустрацијама, а које су последица животне ситуације у којој се убица нашао узроковане ратним

догађајима и окупацијом дијела РХ, па захтјевана штета нема обиљежје штете настале ни терористичким актом према наведеном субјективном обиљежју терористичког акта.

Ставова редовних судова већином гласова прихватио је и Уставни суд. Од укупно 13 судија, који су одлучивали у овом случају, тројица (Андреј Абрамовић, Ловорка Кушан и др. сц. Горан Селанец) издвојили су своје мишљење, које је потписано 17. марта о.г. које ме је и понукало да напишем овај текст.

Суштина њиховог неслагања са већином колега огледа се у следећем:

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ ТРОЈЕ СУДИЈА

Код неспорне околности да убица од раније није познавао жртву, нити му је она особно била за ишта крива, његова перцепција је да су му криви „Срби“ као тоталитет, па због тога убија једног од њих. Жртва није убијена јер је била особа по имену Т.Б. већ због тога што је говорила као Србин. Убиство једне случајне, од многих могућих жртава дефинисаних тек националношћу, не може бити освета, јер жртва освете мора бити повезана са јадом због којег се осветује.

Одлука УС због непознавања тероризма тупи оштрицу која државу сили да подузима све потребне мјере како би такве терористичке чини спријечила те тиме слаби уставом гарантовану заштиту живота. Зато није било мјеста одбацавању уставне тужбе у дијелу у којем подносилац истиче и то уставно право. А некажњавање убице је чин који и данас „мора изазивати морални ужас, кад већ не правни, код сваког грађанина“.

Оваком одлуком Уставног суда РХ верификовано је ко зна по који пут очигледно кршење уставом загарантованог права на правично суђење пред редовним судовима странкама српске националности. Оно што овај случај разликује од претходних огледа се у „побуну“ тројице уставних судија против већинског мишљења својих колега. Можда и није случајно што је ова „побуна“ започела у вријеме пандемије вируса корона!

САВО ШТРБАЦ /ДИЦ ВЕРИТАС

НАЧЕЛНИК ДВОРА И ПРЕДСЈЕДНИК ВСНМ-А СИСАЧКО-МОСЛАВАЧКЕ ЖУПАНИЈЕ

Никола Арбутина: Не остварујемо у потпуности мањинска права предвиђена Уставним законом

Никола Арбутина, начелник Двора и предсједник ВСНМ-а Сисачко-мославачке жупаније тврди да се говор мржње и нетрпеливост према другима у доброј мјери осјећају, као и да се мањинска, законом регулисана права још у потпуности не остварују, а надлежне службе не раде свој посао.

– У Жупанији је 19 јединица локалне самоуправе, а ми уз жупанијско имамо шест градских и седам општинских вијећа. Мада у неким градским и општинским кама не мања новца, то се не одражава на наше приходе, док средине суочене са финансијским потешкоћама прво укидају уплате најслабијима, а у ту групу спадају вијећа и програми српске националне мањине – каже Арбутина у разговору за Портал *Новосиби*.

Он истиче да је Јасеновац једина жупанијска општина у којој Срби имају право на вијеће, а још увијек оно није формирано.

– Раније смо имали пред-

ставника, а кад су стечени услови за вијеће, нисмо били у стању окупити десет вијећника из редова заједнице јер ондје, на јасеновачком подручју, углавном живе људи стари 70 и више година. Већина наших мањинских вијећа нема адекватних радних услова, вијећници се не награђују у складу с прописима, а понегдје су она сведена на удружења, премда закон предвиђа да буду савјетодавна тијела општинским, градским и жупанијским властима у срединама у којима су за то стечени услови – каже Арбутина и наводи сисачки

ВСНМ као најбољи, јер је ријеч о урбанизованом жупанијском центру.

– Најтеже је онима на разини општина, у смислу радног простора, осигурања, накнада за рад вијећника и подмирења трошкова пријезова и организованих активности. Посебна је прича Глинско Вијеће, које се не бави оним што је предвиђено Уставним законом о правима националних мањина него проблемима које су у надлежности неких других институција ове државе – каже Арбутина и додаје да нема значајнијих помака што се тиче запошљавања и отварања нових радних мјеста, али се проводе бројни инфраструктурни и други пројекти финансирани из ЕУ фондова.

– На темељу мјера руралног развоја овдашњи пољопривредници и ОПГ-ови повукли су у просјеку од 15 до 50 хиљада евра, али се на конкурсима за подстицаје пољопривредницима у срединама с више од пет посто мањинског становништва за-

казало: мало је оних који су добили новац, а мислим и да је свеукупно за ту намјену требало предвидјети више средстава. На срећу, знатно је боље с конкурсима намијењеним обртницима и малим предузетницима – каже Арбутина и наводи да је током 2019. године вриједност реализованих уговора износила око 29 милиона куна (3,8 милиона евра).

– Ријеч је о четири велика пројекта, међу којима су обнова вртића, цесте и водовода, као и уговор о градњи другог водовода. Србија је поклонила трактор и возило Хитне помоћи – наводи Арбутина који се на крају осврнуо и на ситуацију одлагалишта нуклеарног отпада.

– На предвиђеном терену промјена нема, али је из финансијског плана и плана набавке Фонда за финансирање разградње НЕ Кршко јасно да је ове године за локацију Черкезовац предвиђена изградња студије утицаја на околину и пратеће документације – закључује Арбутина.

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ

Србија
21000 Нови Сад
Војвођанских бригада 17
телефон: 021/528 132, 021/520 030
мејл: office@hcit.rs; hcitns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

О исплати пензија из република бивше СФРЈ

● Више пензионера, који су се доселили из република бивше СФРЈ и сада се налазе на боравишту или пребивалишту у Републици Србији, а који су остварили право на пензије у тим државама, обратили су нам се са питањима како и по којем поступку могу те своје пензије примати у Републици Србији, те да ли након тога могу остварити право на кориштење здравствене заштите у Републици Србији, без укључивања у добровољно здравствено осигурање у Републици Србији и без плаћања доприноса за здравствено осигурање у Републици Србији?

– У складу са међународним споразумима о социјалном осигурању, које је Република Србија закључила са републикама бивше СФРЈ, све особе које сада имају пребивалиште или боравиште у Републици Србији, а остварили су право на пензије у тим републикама и сада имају своје пензије у тим републикама, могу за вријеме свога боравишта или пребивалишта у Републици Србији, затражити од надлежних носиоца пензионерског осигурања у тим републикама, да им њихове пензије исплаћују на њихове девизне рачуне које требају отворити код банке у Републици Србији, у мјесту њиховог садашњег боравишта или пребивалишта. Особе које желе искористити то своје право, требају испунити следеће услове:

– овјерити своју изјаву – потврду о животу у којој обавезно требају навести да ли су у Републици Србији у радном односу и да ли остварују права из пензионерског осигурања у Републици Србији по било ком основу, коју требају овјерити код надлежног Фонда пензијског и инвалидског осигурања у Републици Србији или код јавног биљежника;

– отворити девизни рачун на који жели да им се уплаћују њихове пензије код надлежне банке у мјесту њиховог боравишта или пребивалишта у Републици Србији и затражити потврду од те банке о отвореном девизном рачуну са ИБАН бројем;

– сачинити захтјев за исплату њихове пензије у Републици Србији и прослиједити га надлежном носиоцу пензионерског осигурања од којег примају пензију, заједно са овјереном изјавом – потврдом о животу и потврдом о отвореном девизном рачуну са ИБАН бројем од банке код које су отворили свој девизни рачун;

– Да би остварила право на кориштење здравствене заштите у Републици Србији особа која је корисник пензије из неке од република из бивше СФРЈ, без пријаве на добровољно здравствено осигурање у Републици Србији (које мора плаћати по прописаној основици из своје пензије), та особа мора извршити одјаву свог пребивалишта из те републике и одјаву са здравственог осигурања у тој републици, ако процјењује да јој је то повољније од плаћања доприноса за добровољно здравствено осигурање у Републици Србији.

ПРИПРЕМИО ШПИРО ЛАЗИНИЦА
ПРАВНИ САВЈЕТНИК ХЦИТ-А НОВИ САД

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицам у Новом Саду, Војвођанских бригада 17, сваког радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четвртом од 16 до 20 сати.
Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинди, Сомбору и Суботици.
О времену рада правног саветника ХЦИТ-а у овим мјестима информишите се на број 063 78 99 215.
ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

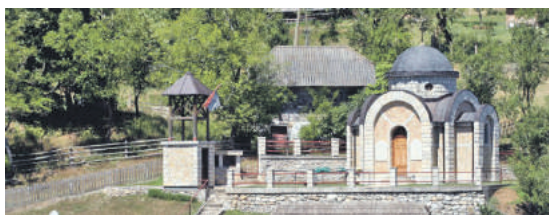
НЕ ПОШТУЈЕ СЕ ОДРЕДБА О ПРОПОРЦИОНАЛНОЈ ЗАСТУПЉЕНОСТИ У ВЛАДАМА КАНТОНА

Уставна одредба која се односи на пропорционалну заступљеност конститутивних народа и представника осталих није испуњена у случају новоформиране Владе Кантона Сарајево, као ни у случају Владе Тузланског кантона, изјавила је Срби портпарол ОХР-а Љиљана Радетић. – ОХР жели да подсети да члан Устава Федерације БиХ јасно каже да ће конститутивни народи и представници осталих бити пропорционално заступљени у Влади, а та заступљеност ће одражавати попис становништва из 1991. године, све док Анекс седам Дејтонског мировног споразума не буде у потпуности спроведен – рекла је Радетићева. Према њеним ријечима, у ширем контексту ОХР подсећа да амандмани на Устав Федерације БиХ из 2002. године потврђују да су сва три конститутивна народа у Федерацији једнака, да су службени језици ФБиХ „босански језик, хрватски језик и српски језик и да су званична писма латиница и ћирилица, као и да су сви кантони дужни да ускладе своје уставе с Уставом Федерације”. Из Одбора за заштиту Срба у Федерацији БиХ саопштено је јуче да избор Владе Кантона Сарајево, са једним министром који се изјаснио као Србин, представља континуирану дјелатност усмјерену против српског народа у ФБиХ и намјеру да тај ентитет буде етнички потпуно очишћен и од трагова постојања Срба. Скупштина Кантона Сарајево именовала је 3. марта нови сазив кантоналне Владе чији је премијер Марио Ненадић, чиме су СДА, СББ и ДФ преузели извршну власт у овом кантону.

СРПСКИ НАРОД НЕ МОЖЕ ДА СЕ ПОМИРИ СТИМ ДА КОСОВО БУДЕ ИЗВАН СРБИЈЕ

Патријарх српски Иринеј рекао је да српски народ не може да се помири са тим да Косово буде изван Србије и да то, како је навео, „у нашу главу не може да уђе”. – Да царски Призрен, у коме су царовали Милутин и Душан, да Пећка патријаршија, која је званична резиденција српског патријарха и српске цркве буде изван Србије, то у нашу главу не може да уђе – оцијенио је патријарх Иринеј за портал sabornik.net. Он је рекао да је српска „велика трагедија” то што није ништа учињено да се народ који је 1999. године протјеран врати на Косово. – Многи желе, али немају гдје – рекао је Иринеј. Патријарх је навео да је прошле године био на Косову и да је обишао већи дио територије. – То није живот. То је живот без слободе и без икакве наде у неку бољу будућност. Али се боре и желе да остану. Са друге стране, власти чине све да их тамо буде мање – рекао је Иринеј. Он је рекао да су Албанци „на начин који су примијенили освојили Косово”, али је истакао да га нису освојили ни у рату, него „благодарећи свјетским пријатељима” који су му омогућили да се населе на Косову. – У томе их је умногоме помагао свијет, да не кажем које државе. Тако данас, ја кад сам први пут дошао у Призрен, тамо је било 16.000 Срба, сада их има 20 душа. Тако је и у Приштини и у Пећи и у Баковици – закључио је патријарх.

ОБИЉЕЖЕНО 78 ГОДИНА ОД СТРАДАЊА 6.000 СРБА У СТАРОМ БРОДУ

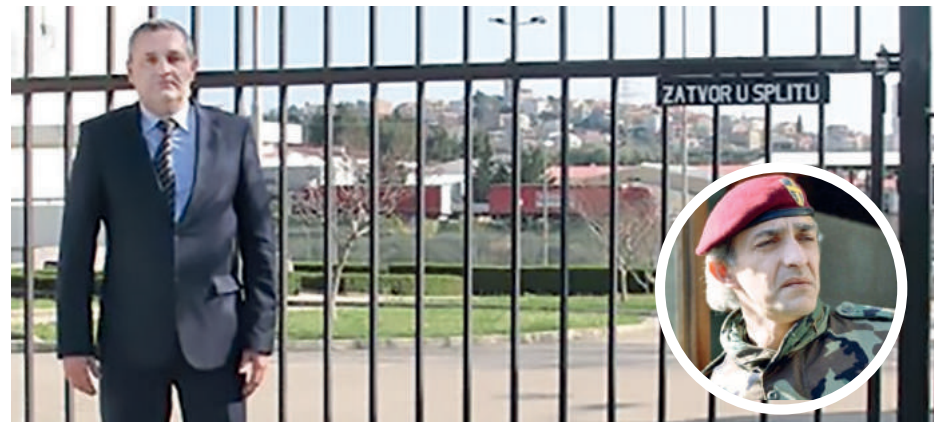
У капели у Старом Броду код Вишеграда, у присуству малог броја вјерника, служена је Света литургија и парастос жртвама покоља у овом мјесту страдалим на празник Младенце 1942. године од усташа предвођених Јуром Францетићем. Протојереј ставрофор Драган Вукотић рекао је да је ради превенције ширења вируса корона ове године крајње скромно, без позива вјерницима, обиљежено 78 година од страдања Срба у Старом Броду и Милошевићима. Он је додао да ако ситуација буде дозвољавала, централно обиљежавање биће организовано 30. маја. Током усташке офанзиве мучки је убијено више од 6.000 Срба са подручја Сарајева, Сокоца, Олова, Кладња, Рогатице, Хан Пијеска и Вишеграда, који су покушали да пређу ријеку Дрину и потраже спас у Србији. Један број људи се намјерно или ненамјерно утопио у ријеци Дрини, бјежећи од усташа. Најмасовније убијање је извршено 22. марта 1942. године, али су убијања трајала и до почетка маја 1942. године. У Старом Броду је у септембру прошле године освештан Спомен-музеју коме је постављено 27 скулптура са 39 ликова, које симболизују збијег и улазак српских мајки са дјецом у наручју у набујалу Дрину. **СРНА**

ПИСМО МИОДРАГА ЛИНТЕ ДРАГАНУ ВАСИЉКОВИЋУ

Капетане, ушли сте у историју српског народа као истински патриота

Желим да изразим искрено задовољство што сте, након 14 година прогона и неправедног боравка у затворима у Аустралији и Хрватској, поново слободан човјек. Кључни разлог Вашег дугогодишњег робијања јесте чињеница да сте током рата на подручју данашње Хрватске активно учествовали у одбрани права и слободе крајишких Срба. Ви сте се заједно са својим саборцима часно, поштено и поносно борили против усташког режима Фрање Туђмана. Због тога сте ушли у историју српског народа као истински патриота и стварни херој без мрље у свом војном дјеловању. Сви, који су вас познавали током рата, добро знају да сте поштовали Женевске конвенције и ратно право, као и да сте посебно водили рачуна да се према заробљеницима поступа на достојан начин у складу са српском војничком традицијом.

Посебно желим да истакнем чињеницу да сте показали огромну вољу и упорност да у судском поступку у Хрватској докажете праву истину о свом ратном путу и своју невиност јер сте заиста невино. Нажалост, нисте успјели у томе искључиво због чињенице јер хрватско правосуђе

» Миодраг Линта је једини политичар из Србије који је у Сплиту посетио Капетана Драгана

није професионално и независно. У питању је етнички мотивисано правосуђе које има задатак да оправда бесмислену и бруталну лаж да су Србија, ЈНА и крајишки Срби тобоже били агресори и злочиначка страна, а Хрвати тобоже жртве који су водили ослободилачки рат. Бројне чињенице недвосмислено показују да је главни кривац за рат био усташки режим Фрање Туђмана чији је циљ био убијање и масовно протјеривање крајишких Срба са својих вјековних огњишта и стварање етнички чисте хрватске државе. Сваком разумном човјеку је јасно да сте осуђени у класичном монтираном политичком процесу на основу

лажних доказа само зато јер сте били један од симбола отпора крајишких Срба хрватским злочиначким паравојним формацијама.

Драги Капетане, била ми је част да Вас и генерала Борислава Ђукића посетим у сплитском затвору Билице марта 2016. године гдје смо разговарали више од два сата. Поднио сам захтјев да Вас други пут посетим у затвору у Лепоглави септембра прошле године. Нажалост, затворска управа и Министарство правосуђа Републике Хрватске су одбили мој захтјев. Често сам јавно реаговао и указивао на усташки карактер данашње Хрватске и њено етнички мотивисано правосуђе, као и да је у питању класично поли-

тичко суђење невином човјеку. Важно је нагласити да Вам у монтираном судском процесу нису доказали ни једну тачку из оптужнице, а осуђени сте на 13,5 година. Једини сте затвореник у Хрватској који је остао у затвору до посљедњег дана и то посљедњих 10 мјесеци у незаконитој изолацији. Трагична је чињеница да у хрватским затворима труне и даље велики број часних српских патриота само зато што су Срби.

Желим Вам Капетане добро здравље и да, након изласка из затвора, наставите, са истим жаром и вољом, борбу за истину и правду.

**МИОДРАГ ЛИНТА,
НАРОДНИ ПОСЛАНИК,
БЕОГРАД, 26. МАРТ 2020.**

ОДРЖАН ПАРАСТОС НАЈМЛАЂЕМ БОРЦУ ВОЈСКЕ СРПСКЕ

СПОМЕНКО ГОСТИЋ ЈЕ ПРИМЈЕР НЕСЕБИЧНОСТИ

Свештенство Архиепископског намјесништва добојског служило је парастос за најмлађег погинулог борца Војске Републике Српске Споменка Гостића, који је страдао прије 27 година.

Свештеник Душко Недић рекао је новинарима да је велика Споменкова жртва, као и свих бораца погинулих за одбрану вјере и отаџбине од Косовског боја који су омогућили мир и стабилан живот за будућа покољења.

– Они су својом жртвом све нас задужили да их молитвом за њихове душе поменемо пред Господом Богом – истакао је Недић.

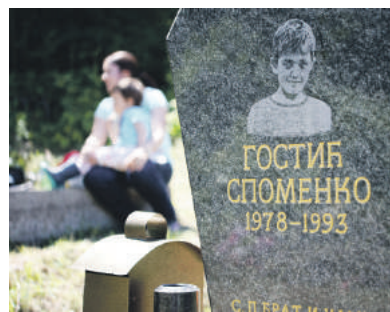
Миле Савић, аутор документарног филма *Споменко на вјечној стражи*, рекао је да Споменко није локална прича, већ симбол храбрости младог човјека који се бори за свој кућни праг.

– Споменко је свијетом примјер хуманости и несебичности који се жртвовао за друге – изјавио је Савић и поручио да у овим тешким временима захваћеним пандемијом вируса корона не би требало да будемо себични, као што није био ни Споменко.

Након документарног филма *Споменко на вјечној стражи*, који је приказан више од 50 пута у разним градовима и на фестивалима документарног филма, Савић је прошле године објавио документарно-биографску књигу *Споменко и Озрен*.

Он појашњава да је књига настала од Споменкових ријечи које је, између осталог, рекао 1992. године.

– Мени је добро, спавам с војском, храним се са војском. Немам оца, не-

мам мајке, и бака ми је погинула ту код куће, ал' на Озрену има доста дјеце која не иду у школу, немају шта обући, јести и пити. Апелујем на своје вршњаке и све добре људе да помогну у виду одјеће, обуће и лијекова.

Савић истиче да би сви требало да се водимо овим Споменковим ријечима и помогнемо угроженима око себе.

Он наглашава да је Споменко свијетом примјер хуманости и несебичности који се жртвовао за друге и да је обавеза друштва да се одужи маленом дјечаку, а великом човјеку.

Савић је навео да је од средстава од продатих књига, те помоћи свештеника Јована Маријана из Канаде и парохијана цркве у којој свештенује, купљен камен за израду кип-споменика Споменка Гостића.

– Камен је висине око два метра и налази се тренутно код скулптура Жељка Алексића који почиње са израдом – рекао је Савић и захвалио што су се акцији придружили и Озренци из Швајцарске, те

други појединци који желе да допринесу овом историјском пројекту.

Он очекује да ће до краја године бити откривен Споменков кип-споменик у кругу манастира Озрен у Петрову, за шта је добијен и благослов Његовог преосвештенства владике зворничко-тузланског Фотија.

Споменко Гостић, рођен 1978. године, као припадник Војске Републике Српске погинуо је од гранате 20. марта 1993. године, недалеко од свог села Јовићи на планини Озрен. Тада је, осим њега, живот изгубило још пет српских војника.

Сахрањен је на мјесном гробљу Горњи Улишњак, гдје почивају његова мајка и бака. То мјесто, као и Споменково село Јовићи, данас се налазе у Федерацији БиХ.

Након што је у рату остао сам, Споменко се придружио војсци, гдје је прво био курир, а касније је развозио храну војницима.

Неколико мјесеци прије погибије наишао је на мину док је коњском запрегом развозио храну по линији. Коњи су тада страдали, а Споменко је лакше рањен.

Касније је отишао код артиљераца, гдје је и окончао свој млади живот.

Послије више од двије деценије од погибије млади херој са Озрена добио је спомен-бисту у Добоју, која је 20. марта 2014. године постављена у порти Храма Рођења Пресвете Богородице.

Чланови Удружења дјеце погинулих бораца *Насљеђе* Републике Српске обновили су 2017. године споменик на мјесном гробљу Горњи Улишњак, а добојски уметник Дени Божић осликао је мурал са ликом Споменка Гостића у Улици војводе Степе у Добоју.

ЕКСКЛУЗИВНА ИСПОВИЈЕСТ КАПЕТАНА ДРАГАНА

НАКОН ИЗДРЖАНЕ КАЗНЕ У ХРВАТСКОЈ **ДРАГАН ВАСИЉКОВИЋ** СЕ ВРАТИО У РОДНИ ГРАД СА ЈАСНИМ АМБИЦИЈАМА

**РАЗГОВАРАО:
ТРИФКО ЂОРОВИЋ**

Драган Васиљковић, познатији као Капетан Драган се, након 13,5 година проведених, како сам каже, након политички монтираног судског процеса у Хрватској вратио 28. марта у свој родни град.

Човјек са два имена, два држављанства, бурног животописа, никад никога није остављао равнодушним на овим просторима. Бивши официр аустралијске војске показао се у Крајини врским тактичарем. Његова популарност вртоглаво је расла код свих генерација до те мјере да је убрзо постао и јунак стрипа. У једном тренутку анкете су га представиле као најпопуларнијег Србина, испред блаженопочившег патријарха Павла и ондашњег председника Србије Слободана Милошевића. Можда се баш зато осмјелио да се својевремено кандидује за председника Србије и освоји стотинак хиљада гласова.

Из Крајине је заувјек отишао 1994. године. Хашки трибунал није имао основ за подизање оптужнице против Капетана Драгана. Хрватска је то урадила тек након нешто више од деценије од завршетка злочиначке акције Олуја. Одлуком Жупанијског суда у Шибенику 12. децембра 2005. године донијето је рјешење број КИО-96/05 на основу кога је расписана потјерница за Капетаном Драганом.

Упадљиво је да је то рјешење донијето четири дана након хапшења хрватског генерала Анте Готовине. Пажљиви аналитичари су закључили да је Влади у Загребу чашу жучи било лакше испити уз потјерницу за Капетаном Драганом који је за њих био и остао симбол отпора крајишких Срба.

За мене су сви Југословени били исти, а можда ће чудно да звучи, али у то вријеме нисам знао ни како изгледа застава Србије

У једној анкети деведесетих Капетан Драган је представљен као најпопуларнији Србин, испред блаженопочившег патријарха Павла и председника Србије Слободана Милошевића

У разговору за *Српско коло*, Капетан Драган описује како су изгледали ратни дани у Крајини, зашто је након војних успеха био склоњен из Книна, како је изгледао рад његовог хуманитарног фонда, зашто је сматрао да се Милошевићу мора судити у Београду, а не у Хагу, због чега судски процес у Хрватској сматра фарсом, зашто је љут на српске новинаре, зашто је и са којим циљем ангажовао детективску агенцију, шта је његова мисија у будућности...

Своју исповијест почео је подсећањем на његов авантуристички дух који није могао да одоли изазову да прелети Атлантук, па се тако у мају 1990. године виноу у небо на једном малом моторном авиону којим је прелетио „велику бару“.

— Био је то мој лични хир којим сам остварио дјечачки сан знајући да је више људи боравило на космосу него што је моторним авионом прешло преко Атлантика. Тај подухват остварио сам са једним старим авионом кога сам расклопио на 1.012 дијелова, а потом га саставио.

● **Одакле сте полетјели и шта је био крајњи циљ путовања?**

— Полетио сам из тексашког града Форт Ворта, који се налази стотинак километара од Даласа. Преко Њујорка, Чикага, најисточнијег дијела Канаде прелетио сам Гренланд и слетио у Рејкјавик да бих се одморио, а потом наставио према Хамбургу и на крају Риједи гдје су ме лијепо дочекали. План је био да се тим авионом упутим у Танзанију у којој сам раније радио у намери да оснујем малу чартер компанију и живим са својом породицом. Био сам ожењен Њемицом Зилхе и приликом порођаја искомпликовале су се ствари које, на срећу, нису оставиле никакве последице на здравље мог сина, али у том тренутку, природно, био сам забринут и задржао сам се у Европи.

● **Да ли сте у том тренутку уопште размишљали о рату?**

— О рату нисам ни размишљао као о могућој опцији. Рођени сам Београђанин и у том времену васпитаван сам као прави Југословен.

Моја је мисија да сви у матици сазнају судбину Срба који невини труну у хрватским казаматима!

» Наставак на страни 6.

Нико ми није страдао у ратовима. Волио сам Југославију, а сви они који живе у дијаспори добро знају тај осјећај патриотизма који је због носталгије често израженији кад си ван матице, него кад живиш у њој. За мене су сви Југословени били исти, а можда ће чудно да звучи, али у оно вријеме заиста нисам ни знао како изгледа застава Србије.

● Када сте први пут дошли у Крајину?

– Крајем љета 1990. године вратио сам се у Америку да се распитам за неке авионе фирме која је тада банкротирала. Тада ме је позвао писац Дејан Лучић и рекао да прикупља хуманитарну помоћ за Крајину. Колико сам у том тренутку био неупућен, помислио сам да ми прича о Украјини. У децембру 1990. године дошао сам у Београд и нашао се са Лучићем. То се погодило у вријеме кад је он са пошиљком хуманитарне помоћи кретао за Книн. Придружио сам му се на том путу, а када смо стигли у Крајину дочекали су нас барикаде. Цијела слика била је отужна. Свој први утисак у коме сам као војник примијетио многе пропусе подијелио сам са Лучићем. Након испоруке хуманитарне помоћи упознао сам се са Миланом Мартићем. Лучић ме је представио и пренио моја запажања, а Мартић се пожалио да Срби у Крајини имају више жр-

тава од нестручног руковања оружјем него од непријатеља. Понудио ми је да дођем и помогнем. Имао сам друге планове и заиста нисам био заинтересован, али на крају сам ипак дао ријеч да ћу доћи на три недјеље како би одржао курс војне обуке.

● Како је интересовање владало за војну обуку?

– За обуку у Голубићу било је мјеста за 700 људи, а испред је камповало још толико заинтересованих. Од 700 људи издвојио сам 67 најбољих и одвео их на Книнску тврђаву. План је био да они постану старјешински кадар, а да се ја вратим за Београд.

● Након пада Глине брзо сте се вратили.

– Хрвати су 26. јуна 1991. године напали Глину и заузели полицијску станицу. Завладала је страшна паника, људи су били деморалисани. Глина није само био град у коме су Срби одувијек били у већини него је имао и специфичну тежину за цијели српски род због страшног усташког злочина који се пола вијека раније одиграо у цркви. Вратио сам се из Београда и од оних 67 момака одабрао сам 21. Отишли смо на Банију да извидимо ситуацију. Није постојао план да улазимо у сукобе, јер смо били потпуно одсјечени. У том тренутку нисам ни знао колика је снага непријатеља. Касније, на суђењу се појавила документација из које је било видљиво да су у том тренутку Хрвати у Глини имали 2. сатнију Збора народне гарде, док су у Јукинцу били припадници Мамбе, Роде, Мерчепови и још неки локални добровољци. Укупно је тада у Глини било око 650 до зуба наоружаних и опремљених војника. Глину су освојили 26. јуна, мјесец дана су се закопали, а ми смо их напали 27. јула. Нас је укупно било 29. Осим одабраних специјалаца са нама је било и осам локалних добровољаца. За 11 сати успјели смо да ослободимо Глину. Наредног дана позвао сам полицајце их Книна да преузму полицијску станицу. Уморан и неиспаван одржао сам конференцију за новинаре на којој сам у шали рекао:

—

За обуку у Голубићу било је мјеста за 700 људи, а испред је камповало још толико заинтересованих. Од 700 људи издвојио сам најбољих 67 и одвео их на Книнску тврђаву. План је био да они постану старјешински кадар, а да се ја вратим за Београд.

СВИ БОРЦИ ТРЕБА ДА ИМАЈУ ИСТИ СТАТУС

● Недавно је у Скупштини Србије усвојен Закон о правима бораца. Народни посланик Миодраг Линта поднио је амандман који није усвојен, а у коме се тражило да се борачки статус призна свим припадницима некадашње Војске РСК за читаво вријеме рата. Да ли ћете подржати наставак борбе за признање статуса крајишких бораца?

– Морам бити искрен и рећи да заиста нисам довољно упознат са тим проблемом. Сматрам да сви српски борци треба да имају исти статус и да не треба да се дијеле по било ком основу. Ово је велика тема и било би неозбиљно да је у овом тренутку дубље анализирам. Ако постоји добра воља сигуран сам да се може пронаћи начин да се тим људима помогне.

„Обећао сам усташама да ћу стићи у Костајницу прије 12 сати, срамота да ме чекају”. То је било негдје око 11 часова. За мање од сат времена Костајницу је напустило 1.300 хрватских војника. Жика Црногорац и Никола Симић са још три специјалаца уштели су се у Костајницу без испалееног метка.

● Како је могуће да се са тако несразмјерним односом снага укопана бројнија војска повуче?

– Прије било каквих војних акција након обуке у Голубићу имали смо неколико вјежби које су биле импресивне. Хрвати нису знали каквог противника имају против себе, нису имали довољно информација. Знали су да постоји неки Капетан Драган, али нису знали колико нас има. Први пут су видјели тактику која је била другачија од оне из ЈНА у којима „црвени” увијек побједе, а „плави” увијек изгубе. Тај шаблон овог пута није функционисао. Примијенили смо потпуно другачију тактику. Никад нисмо дјеловали груписани, за непријатеља потпуно непредвидиви, а били смо мала мета. Наша жртва у том сукобу био је један рањени специјалац. Страдала су и двојица локалних добровољаца који нису прошли моју обуку. Мислим да у нашим оружаним снагама до данас нисмо озбиљно схватили колико обука спасава животе и штеди милијарде. На Кошарама је страдало 108 војника, а бранио се простор мањи од Глине. Током читавог рата имао сам велики број оружаних сукоба који су били офанзивни и за све вријеме команде имао сам једног погинулог и четворицу рањених. Не прође недјеља да се не сјетим Милана Андрића нашег јединог погинулог.

● Зашто сте након војних успјеха отишли из Крајине?

– Побједа у Глини је била прва велика српска побједа. Након тога кренула је операција *Жаока* која је буквално успоставила границе Републике Српске Крајине. Мене су два дана након акције у Глини на превару вратили за Београд, а *Книнце* су рас-

—

Хрвати су у борбама против Книнци први пут видјели тактику која је била другачија од оне из ЈНА у којима „црвени” увијек побједе, а „плави” увијек изгубе

формирани. Речено ми је да се прави српска војска и да је планирано неко мјесто за мене. У то вријеме многи су глорификовали моје име, почеле су да се пишу и пјесме о мени. Вријеме је пролазило, а од формирања српске војске на крају није било ништа.

● Како је дошло до поновног повратка у Крајину?

– Хрвати су кукавички 22. јануара 1993. године спровели злочиначку операцију *Масленица* у тренутку када је подручје Републике Српске Крајине стављено под заштиту УНПРОФОР-а. Мартић је завапио за добровољцима. Одлучио сам да се вратим и са покојним новинаром Ребићем из *Полишике* и возачем стигао сам у Крајину. Када су чули да сам стигао брзо су стигли и моји специјалци из 1991. године. Почеле су да пристижу и жене. Дао сам им исти статус као и мушкарцима. Њих тридесетак је у наставном центру *Алфа* који је био смјештен у селу Брушка код Бенковца радило као инструктори са јасно подијељеним улогама.

● Дошло је до нових војних окршаја.

– Ослободили смо Равне Котаре, Шкабрњу, Биљање Доње у којима је била стационирана јединица УНПРОФОР-а из Француске. Они су побјегли оставивши Хрватима контејнере пуне војне опреме. Моја јединица је успјела да их отјера и то је једна територија која је ослобођена након 1991. године. Ту смо се утврдили и настајали са обуком све до смјене генерала Новаковића 1994. године. На његово мјесто је доведен Милан Челекетић. Убрзо након тога распуштена је специјална јединица ко-

ГЕНЕРАЦИЈАМА БЕОГРАЂАНИН

● Шта нам можете рећи о свом поријеклу?

– Моји су генерацијама уназад Београђани. Као дијете живио сам на Врачару, пред полазак у Аустралију живио сам на Славији на адреси Булевар ЈНА бр. 9. Комшија ми је био славни Мија Алексић. Пронашао сам са мамине стране нешто мађарске крви. Телевизијски водитељ Горан Чомор ми је брат од ујака.

ју сам ја формирао у склопу наставног центра и буквално за мене у Крајини више није било посла. У августу 1994. године вратио сам се у Београд.

● Шта је било пресудно за коначан исход рата?

– Војна неспособност је свакако један од разлога. Хиперинфлација и лоша економска ситуација натјерала је младе људе да се сналазе и многи су одлазили из Крајине да би преживјели. Остајао је старији живаљ. Хрвати су то искористили и пошто нису имали равноправног непријатеља чинили су, као и 1941. године страшне злочине, попут оног у Медачком цепу. У вријеме злочиначке акције *Олуја* просјек старости у РСК био је 50 година. За то је био крив и Слободан Милошевић. Оно што ни до данашњег дана не могу да разумијем је његова одлука о увођењу санкција против РСК. Због тога сам сматрао да треба једног дана да му се суди у Београду. Знао да је био под разним притисцима, не само од свијета него и од свог окружења и своје жене.

● Милошевићу се судило у Хагу, гдје сте и Ви били један од свједока.

– Милошевића никад нисам волио, али највеће понижење за српски народ била је слика хапшења бившег предсједника и његово испоручење душманима. Јако сам то тешко доживио, иако сам желио да се Милошевићу суди за издају Срба у Крајини. Не знам шта се очекивало од мог свједочења у Хагу, али тамо сам говорио истину. Кад је кренуло свједочење Милошевићу почели су се јављати различити издајници са коментарима. Није ме додиривало што бацају дрвље и камење на Слободана Милошевића, али сам био згранут како каљају Србију и намећу јој улогу агресора. Због таквих, као и због српског немара, Хрвати су издају заједничке државе Југославије Гебелсовом методом дефинисали као тзв. Домовински рат. Срамотно је да тај термин користе српски политичари у Хрватској, као и незаинтересовани српски новинари. Не смијемо да дозволимо себи да насједамо на хрватска лукавства.

—

Милошевића никад нисам волио, али највеће понижење за српски народ била је слика хапшења бившег предсједника и његово испоручење душманима

● У Београду сте основали Фонд Капетан Драган. Како је он функционисао?

– Хтио сам да искористим сопствену популарност и фонду и својим именом сам стао иза тога. Потписане признанице и документи свједоче да је уручено више од 28 милиона долара помоћи. Више од 67.000 људи преко Фонда добило је неку врсту помоћи, међу њима је било 14.000 дјеце који су примали стипендије до пунољетства. Сви се добро сјећају доведених када је 50 марака била велика пара. Свако дијете је преко Фонда добијало толику мјесечну стипендију, а било је и породица са троје дјеце. Фонд је, поред новчане помоћи, набављао лијекове и разну медицинску опрему, као и грађевински материјал за градњу кућа и разне друге потрепштине. Осим помоћи око уписа у школе омогућили смо да слијепе особе користе рачунар по специјалним програмима. Фонд је заиста урадио велике ствари. Поносан сам на чињеницу да су у анкети о разним тадашњим институцијама грађани највеће повјерење дали управо Фонду Капетана Драгана. Фонд је престао са радом 2005. године када је дошло до промјене власти и више није било никакве подршке. Ни од оне прве власти није било велике подршке, али је било појединачних који су помагали.

● Након тога сте из сте отишли у Аустралију. Из садашње перспективе мислите ли да би можда боље прошли да сте остали у Србији?

– Неки медији у Србији су тада писали да сам побјегао у Аустралију и да се кријем под лажним именом. Међутим, то је била неистина, ни од кога се нисам крио. Вратио сам се у своју другу земљу чији сам држављанин, а у којој сам одувијек користио име Данијел Снеден. Радио сам као инструктор голфа, давао интервјуе и слободно се кретао. Тадашњи министар иностраних послова Вук Јеремић је изјавио да се „Србија неће мијешати у сукоб између Капетана Драгана и Хрватске”. Увјерен сам да упркос таквој изјави тадашња власт у Србији, која је била веома кооперативна у сарадњи са Хашким трибуналом, ипак не би имала храбрости да ме испоручи Хрватској. Што се тиче Србије не кријем да сам био разочаран. Када сам видио како се хапси и Хагу испоручује Френки Симатовић све ми се згадило. Боравећи у Аустралији у једном тренутку сам озбиљно размишљао да се одрекнем српског држављанства.

● У више наврата сте истicali да не бисте опстали без помоћи СПЦ?

– Увијек сам имао подршку наше цркве, посебно у Аустралији. Свештеник Ђорђе Ђура не само да ми је помагао, него је, не знам на који начин, успио само због мене, да постане и званични капелан затвора у Сиднеју. Када сам изручен у Хрватску дошао је да ме обиђе, али га у Лепоглави нису пустили. Помагали су ме и финансијски, јер не заборавите да 15 година нисам имао плату нити било каква друга примања, имам троје дјеце, а свима је добро познато да школовање, посебно на Западу, није јефтино.

● **Многи адвокати нису имали храброст да Вас бране по службеној дужности. Како бисте описали судски процес у Хрватској?**

– Могу слободно да кажем да нисам био затвореник, него заробљеник. Када је ријеч о формалностима судског процеса могао је да ме брани само неки од адвоката који су уписани у Хрватској адвокатској комори. Саво Штрбац, директор *Веритаса* у најбољу жељу да ми помогне обезбидио је најпознатију адвокатицу у Хрватској Јадранку Слоковић. Неколико дана пред мој долазак добио смо информацију да јој је пријећено, она је одустала и остао сам без адвоката. Штрбац је потом пронашао Слађану Чанковић која је прихватила да ме брани. У суштини за конкретан случај мени адвокат није ни био потребан. Сам процес био је најобичнија фарса, јер су ме Хрвати осудили много прије него што сам изручен. Зато сам апсолутно сигуран да не постоји ниједан адвокат на планети који би ме у том монтираном политичком процесу у Хрватској могао одбранити. Слађану Чанковић сматрам веома храбром и способном, не само зато што је одлучила да ме брани, него што је захваљујући њој припремљен терен за интернационалне процесе који су већ покренути пред Комитетом УН за људска права и пред Европским судом за људска права у Стразбуру.

● **Очекујете ли да ће исход тих процеса бити позитиван?**

– Сигурни смо да ћемо добити пресуду против Аустра-

– **Није се огласила ниједна од вајних невладиних организација које се наводно боре за поштовање људских права, а 11 година сам провео у затвору без подигнуте оптужнице. Замислите, шта би Наташа Кандић и слични њој радили да се, не дај Боже, такав процес водио у Београду против неког Хрвата**

лије и Хрватске. То је пресуда за предуго држање у затвору без подигнуте оптужнице. Чињеница је да је направљен свјетски рекорд и да сам 11 година провео у затвору без оптужнице, као и да сам без иједног провјерљивог доказа осуђен на најстрожу могућу казну.

● **Како су Вас третирали у хрватским затворима?**

– Док сам боравао у затвору у Солину, морам да признам да ми апсолутно ништа није недостајало. Храна је била изузетна. Сваки дан сам имао кувано јело, а када су куварице сазнале шта волим, на менију је све чешће била морска храна. И остало особље је према мени било веома коректно. У Лепоглави је храна била солидна, али то није затвор него нацистички логор. Имате жицу, керове... Најстрашније је што немате сна. Затвореници се буде на сваких сат времена. Тога више нигдје у свијету нема. Они гђерају старца од 78 година да направи 514 степеника да би добио храну, а не дозвољавају да му ико донесе. У изолацији сам провео 11 мјесеци.

Нико по хрватском закону не може бити у изолацији дуже од 30 дана, а мене су држали све до краја у тоталној изолацији. Ипак, сналазио сам се, добијао сам илегално српску штампу, имао сам и илегални телефон...

● **Да ли Вас је ико из Србије посјетио током боравка у затвору?**

– Ивица Дачић ме је посјетио док сам био у Аустралији. Никола Селаковић је написао протестно писмо које су Аустралици врло грубо пренијели и коментарисали. Током боравка у Сплиту посјетио ме је председник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта. Он је хтио у договору са мном, септембра прошле године да дође и у Лепоглаву, али му то Хрвати нису дозволили. Посјећивали су ме из наше амбасе у Загребу конзул Александар Стаматовић са којим сам и сада у контакту и савјетник Давор Тркуља. Објективно нико од њих није могао да се мијеша у правосудне друге земље и да ми помогне. Мислим да у овим ситуацијама већи простор за дјеловање имају невладине организације. То је разлог због кога размишљам да обновим рад Фонда Капетана Драгана. За монтирани политички процес против мене није се заинтересовала ниједна од вајних невладиних организација које се наводно боре за поштовање људских права, а 11 година сам провео у затвору без подигнуте оптужнице. Замислите, шта би Наташа Кандић и слични њој радили да се, не дај Боже, такав процес водио у Београду против неког Хрвата. Посебно сам љут на вас српске новинаре.

● **Зашто?**

– Срамота је да ниједан српски новинар није нашао за сходно да се појави ни на једном једином рочишту током мог суђења. Много је лакше и комфорније из фотеље у Београду преписивати текстове хрватских агенција у којима се сервера про-

уштак пропаганда. Жалосно је да српски медији на тај начин постају саучесници у ширењу неистина и да је једини извор извјесни репортер Јосип кога, узгред буди речено, никад нисам ни чуо ни видео, а који је углавном потписивао текстове са мојих суђења. Какве су последице незаинтересованости српских новинара најбоље свједочи чињеница да је у Србији постало нормално да водитељи телевизијских кућа са националном фреквенцијом користе термине „Домовински рат“ или „српска агресија на Хрватску“. Посебно се изнервирам кад чујем оправдања и изговоре припадника „седме силе.“

● **Који су то изговори?**

– Најчешћи је да у Србији није било интересовања за судски процес Капетану Драгану, што је апсолутна неистина. *Српско коло* је четврти медиј коме дајем интервју од јутрос. То је само доказ да интересовање итекако постоји. Још је јаднији изговор да нема новца. Свако има новца да дође до Сплита. Чак и да га нема, увјерен сам да би сваки новинар за сат времена могао да га сакупи тако што би на улици изашао са

– **Срамота је да ниједан српски новинар није нашао за сходно да се појави ни на једном једином рочишту током мог суђења. Много је лакше и комфорније из фотеље у Београду преписивати текстове хрватских агенција у којима се сервера пропаганда**

НЕМА НОВЦА ЗА ШТАМПАЊЕ ДОКУМЕНАТА?!

– Био сам пресрећан када сам боравао у затвору у Сиднеју чуо вијест да је мој пријатељ Френки Симатовић побједио у Хашком трибуналу. Тих дана ме је у затвору посјетио српски конзул у Аустралији. Пошто нисам имао приступ интернету молио сам га да ми одштапа пресуду из Хага. Након петнаестак дана посјетио ме је пријатељ др Војислав Илић који ме је подржавао све ове године. Замолим га да оде до Конзулата и донесе ту пресуду. Он истог дана оде и врати се са папирима. На моје питање зашто ми тако дуго нико из Конзулата није донио пресуду он каже: „Јој Капетане, срамота ме да Вам кажем, али конзул ми је рекао да немају буџет за такве ствари.“ Замислите како сам се ја осјећао у затвору са сазнањем да моја матица Србија нема буџет да ми одштапа 40 црно-бијелих страна. То ме је самљело.

натписом да му је потребан новац како би извјештавао са суђења Капетану Драгану. Да се у Београду, не дај Боже суди неком Хрвату, шта мислите колико би њихових хрватских новинара нагрнуло у Београд. Зато је један од мојих приоритетних задатака у будућности да вршим притисак на српске медије и новинаре да се освијесте и раде свој посао како треба.

● **Шта планирате да радите у будућности?**

– Вјерујем да ме је заиста прст судбине одвео у Хрватску да бих видео шта се дешава. Нисам постао религиозан више него што сам био, али да нисам отишао и својим очима видео не бих вјеровало да у 21. вијеку у Хрватској имате на стотине Срба осуђених без иједног доказа на дугогодишње робије. Ако новинаре у Србији није занимала судбина Капетана Драгана, још мање ће их занимати судбина Стеве Панџића, Бојана Гудурића и многих других. Зато је моја мисија да истрајем у намјери да и последњи Србин у Србији буде упознат са судбинама наших сународника који потпуно невини труну у хрватским казаматима. Због тога ћу тражити од Скупштине да донесе адекватну резолуцију по овом питању. Тражићу партнере у сваком искреном патриоти без обзира којој политичкој опцији припада.

● **Очекујете ли да таква резолуција може да буде од помоћи тим људима?**

– Био сам у њиховој кожи и знам да би им то веома значило. Овако осим што су неправедно осуђени осјећају се потпуно одбачено и заборављено. О њиховој судбини није довољно говорити само у Србији, него је потребно тај проблем предочити и међународној јавности. Потребно је подићи читаву дијаспору и објаснити владама њихових земаља да у 21. вијеку постоје затвори који су попут правих логора широм Хрватске у којима се прогања један народ. Званичници ЕУ морају да имају свијест да једна њихова чланица брукату организацију и да то мора да се промјени.

● **Најавили сте да ће ускоро бити публикована Ваша књига. О чему сте писали?**

– Написао сам књигу *Грехом рођења*. Она говори шта се дешава са Србима у Хрватској данас. Направио сам анализу која показује да све то што се данас дешава на Косову и у Црној Гори вуче коријене из Хрватске. Срби су угрожени и

заплашени што Хрвати користе за етничко чишћење. Овог пута умјесто србосјека користе правосуђе. Сматрам да се са Хрватима не може разговарати. То је народ без части и морала, што је веома лако доказати.

● **Не мислите ли да претјерујете кад износите такве оцјене?**

– Познато је да у Хрватској данас има велики број неонациста попут Руже Томашић или Велимира Бујанеца. Колика је њихова популарност свједочи чињеница да је Ружа Томашић добила највише гласова којим је изабрана за хрватског представника у Европском парламенту, док је Бујанчева емисија *Бујица* у којој се отворено промовише усташтво међу најгледанијим и најутрајанијим у Хрватској. Шта о Србима мисле антифашисти најбоље осликава изјава садашњег председника Хрватске Зорана Милановића који је Србију назвао „шаком јада“. Трећа и најопаснија група људи су пи*де (мислим на карактерну особину) попут оних који су на сплитској риви гледали како ватерполиста *Црвене звезде* Александар Краљ своју главу чува вичући из воде да није Србин него Црногорац. Да ли је такав случај забиљежен игдје у свијету? Постоје и изузеци који потврђују ово правило. То је она крхка женска која је пружио руку ватерполисти Краљу да изађе из мора. Ангажовао сам професионалну детективску агенцију да је пронађе, јер јој у знак захвалности желим послати букет цвијећа и поруку да посебно цијеним њен људски гест. Моја порука је да Србија мора да чува своје достојанство и да се са реципроцитетним мјерама понаша према Хрватској. То је једино што они разумију.

● **Како то мислите?**

– Не погађа мене забрана посјете Хрватској наредних 20 година, али мислим да би Србија морала да узврати истом мјером, а то значи да бар двојици Хрвата забрани улазак у Србију.

● **Зар не мислите да би такви потези додатно погоршали односе Србије и Хрватске?**

– Вјерујте, шта год радили, односи са Хрватском никад не могу да се побољшају, самим тим ни да се погоршају. Реципроцитетним мјерама научили би Хрвати и њиховог председника Зорана Милановића да временом схвате да Србија није „шака јада“.

» Капетан Драган у Београду вријеме проводи у изолацији због вируса корона

– **Могу слободно да кажем да ја нисам био затвореник, него заробљеник. Сам процес био је најобичнија фарса, јер су ме Хрвати осудили много прије него што сам изручен. Апсолутно сам сигуран да не постоји ниједан адвокат на планети који би ме у том монтираном политичком процесу могао одбранити**

ДАН ОПШТИНЕ СРЕБРЕНИЦА ОБИЉЕЖЕН ОТВАРАЊЕМ НОВИХ ПРОИЗВОДНИХ ПОГОНА

Захваљујући братској помоћи из Србије Сребреница има шансу за економски развој

Свечаном сједницом Скупштине општине и отварањем нових погона, 11. марта обиљежен Дан општине Сребреница.

Свечани дио одржан је у Културном центру у Сребреници гдје су се присутнима обратили предсједник Скупштине Недић Смајић и начелник општине Младен Грујић, као и министар одбране у Влади Републике Србије Александар Вулин.

Најзаслужнијим за развој Сребренице уручене су награде и признања, док су чланови КУД-а *Свети Сисефан Лазаревић* приредили пригодан програм.

Представљен је и кратки филм о потенцијалима Сребренице, а осим одборника и гостију овом свечаном чину присуствовао је и велики број грађана. По завршетку свечаности у Поточарима су отворена два нова погона у Фабрици за поцинчавање и у предузећу АС Дрво.

СМАЈИЋ: МИР МЕЂУ КОМШИЈАМА

Предсједник Скупштине општине Сребреница Недић Смајић захвалио се свим одборницима, црквеним великодостојницима и гостима који су дошли да увеличају ову свечаност.

– Прошла година је протекла у мирној, политичкој и безбједној атмосфери, што је свима нама дало снагу да заједнички урадимо многе ствари, припремимо их и покренемо многе које ће у току ове године бити реализоване – истакао је, између осталог, Смајић наводећи да жели да се захвали Министарству пољопривреде РС, Влади Кантона Сарајево, општинама у Федерацији БиХ, који су помогли развоју ове општине.

Опширније о наведеним пројектима говорио је начелник општине Сребреница Младен Грујић, посебно истичући сваки реализовани и започети пројекат развоја који би требало да буде завршен током ове године.

– Ове године отварају се чак три привредна субјекта. Захваљујем се, прије свега, Влади Републике Србије која је донирала средства, а општина уложила у куповину и

» Драгић Глишић, Миодраг Линта, Јован Брекић, Петар Ђокић, Александар Вулин и Младен Грујић

» Отварање нових погона у Фабрици за поцинчавање и предузећу АС Дрво

изградњу производних хала, чиме ће бити обезбјеђена нова радна мјеста, јер само са повећањем запослености могуће је одржати наставак развоја општине и опстанак њених становника на овом простору – нагласио је Грујић, а затим набројао шта је све урађено у протеклој години на простору читаве општине.

ВУЛИН: СРБИЈА ПОМАЖЕ СВИМА БЕЗ ОБЗИРА НА ВЈЕРУ И НАЦИЈУ

Присутне је поздравио и министар одбране у Влади Републике Србије Александар Вулин честитајући мјештанима празник, Дан општине, пожељивши им да живе и да трају на овом простору, да се општина развија, а самим тим и да број становника буде већи.

– Поносан сам на предсједника Александра Вучића и на његову одлуку да се општини Сребреница додјели помоћ од пет милиона евра и да не пита коме та по-

моћ иде, ни Србима ни Бошњацима, већ само грађанима Сребренице. Поносан сам на све што је урађено на тај начин и што смо показали каква је политика Србије и колико Србија води рачуна о свима којима је помоћ потребна, не питајући ни за вјеру, не питајући за нацију. Жао ми је што за оваквим примјером не крену искрено и представници других нација, што се не понашају врло често на исти начин, што прво питају за вјеру и нацију, а онда кажу да ли ће нешто неке помоћи или неће помоћи – истакао је у свом излагању Вулин.

– Како се односите према Србима, тако се односите и према Србији. Србија је чувар и гарант Дејтонског споразума и учиниће све да се Дејтонски споразум спороводи баш онако како је договорено и потписано, и учиниће све да се сачува мир и стабилност на овим просторима. Србија воли своју Ре-

публику Српску, Србија поштује Босну и Херцеговину и Србија ће учинити све да се мир на овим просторима сачува – закључио је Вулин.

По завршетку свечаног дијела програма, већина присутних се упутила ка Поточарима гдје су отворена два нова погона у Фабрици за поцинчавање и предузећу АС Дрво.

ЂОКИЋ: ХВАЛА СРБИЈИ НА ПОМОЋИ

Представници *Фабрике за поцинчавање* а.д. Сребреница и *АС Дрво* д.о.о. Сребреница су презентовали своје погоне у простору који је купљен средствима Владе Републике Србије.

Након отварања наведених погона присутнима су се обратили министар рударства и енергетике Владе Републике Српске Петар Ђокић, Младен Грујић и Александар Вулин.

Петар Ђокић је изразио задовољство што је отворен

НАЈЗАСЛУЖНИЈИМ НАГРАДЕ И ПРИЗНАЊА

Плакета са златним грбом додијељена је Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, а Плакета са сребрним грбом Влади Кантона Сарајево.

Плакета са бронзаним грбом општине Сребреница тиму *Парфемције*, хемијске секције Средњошколског центра Сребреница.

Уручене су награде и признања најбољим ученицима, спортистима, привредницима, пољопривредницима, као и најзаслужнијим за образовање, културу и спорт. За хумани поступак и храброст Плакета општине Сребреница је уручена Мирнесу Хасановићу и Младену Лазаревићу. Најбољи спортиста општине Сребреница у 2019. години је Алдин Хусеновић, члан Кунг Фу Винг Тсун клуба *Сребреница*.

и нови производни погон и проширени постојећи капацитети, чиме су створени услови за даљи убрзани економски раст и развој општине Сребреница.

– Захвалио бих се предсједнику Србије Александру Вучићу, који је долазећи у Сребреницу и знајући за тешкоће у животу и раду Сребренице, одлучио да је

финансијски помогне са пет милиона евра. Камо среће да ту политику прате и други сусједи, који граниче са Босном и Херцеговином. Наша жеља је да се на такав начин покаже колико је свима стало да овдје обновимо живот, да подржимо живот, посебно у средини која је имала тешку прошлост, пролазећи кроз трагични сукоб из недавне прошлости – истакао је Ђокић.

На позив начелника општине Младена Грујића присутни су посјетили и погон компаније *Економик груп*, коју је министар Вулин свечано пустио у рад 2018. године. Ова фабрика производи контејнере, а њени челници су упознали госте са начином производње и пласмана робе на тржиште.

Дан општине Сребреница, 11. март, обиљежавао се као датум коначног ослобођења Сребренице од фашизма у Другом свјетском рату.

ТЕКСТ И ФОТОГРАФИЈЕ:
ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ЛИНТА: СВИЈЕТ МОРА ЗНАТИ ИСТИНУ

Обиљежавању Дана општине Сребреница присуствовао је и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Линта је упутио честитке грађанима Сребренице за Дан општине и пожелио да живе у миру и слози, као и да се међусобно поштују и уважавају.

– Српски народ на подручју општине Сребреница и регије Бирач је доживио велика страдања у 20 вијеку, посебно незапамћени геноцид у НДХ и бруталне злочине и етничка чишћења деведесетих година прошлог вијека. Апсолутно је неприхватљиво да се Србија и српски народ лажно оптужују од стране бошњачких политичара, интелектуалаца и црквених достојанственика да су тобоже извршили агресију на БиХ, да је Република Српска настала на злочину и геноциду и да је у Сребреници извршен геноцид. Циљ ових лажних и бесмислених оптужби јесте да се укине Република Српска и да се Србија обавезе да плаћа тобоже ратну одштету. Због тога је важно да се покрене снажна дипломатска, правна и политичка иницијатива да се међународна заједница упозна са истином о карактеру рата и да се оповргне лажни мит о геноциду у Сребреници – истакао је, у својој изјави медијима, Миодраг Линта.

» Александар Вулин, Младен Грујић и Миодраг Линта

МЕЂУ ПРВИМ ЖРТВАМА КОРОНА ВИРУСА У ЛЕГЕНДУ ЈЕ ОТИШАО ЛЕКАР КОЈИ ЈЕ СТВАРАО СРПСКУ

Миодраг Лазић: Волим вас заувјек моји Крајишници

Србију и Републику Српску потресла је вијест о смрти ратног хирурга, доктора Миодрага Лазића (65), директора Ургентног центра Ниш. Само пет дана раније објављено је да је доктор оболео од вируса корона, а послје велике борбе за живот, у којој су му помагале његове колеге, чувени доктор заувјек је затворио очи. Као добровољац учествовао је у одбрани Републике Српске гдје се истакао храброшћу и пожртвованашћу. О њему је снимљен и документарни филм *Дневник ратног хирурга*.

Међу првима је инфициран у Нишу и међу здравственим радницима. Током борбе против опаког вируса стизале су му поруке подршке вољених Крајишника, пријатеља из Републике Српске, а у својој посљедњој поруци др Лазић је рекао да је „отишао часно и поштено”.

– Стајао сам на првој линији, нисам се крио, напротив, био сам испред свих знајући да са свим својим болестима и годинама имам велики ризик, али част и понос ми нису дозвољавали да се склоним. Такав сам био на крајишком ратишту годину дана, на сарајевском ратишту четири године, за вријеме НАТО бомбардовања. Нећу да одем тихо, хоћу да одем онако какав сам био читав живот, а то знају моји пријатељи, колеге, породица. Сви су ми говорили да се склоним, али ја то себи никад не бих опростио – пише у његовој опрштајној поруци

јатељи, моја дјеца. У тој колони корачају заједно и живи и мртви. Никад их нисам дијелио. Сваки хирург у рату има своју колону и ја вјерујем да сваки хирург у рату има своју колону у којој су и мртви и живи и који их не дијели. Потпуно једнаки – рекао је он.

Како је рекао то је био тежак рат јер су борци живјели са својим породицама. – Увијек сам говорио да најстрашнији рат који може да се деси јесте рат Срба и Муслимана у Сарајеву. Поријекло – иста нарав, исти карактер, исти инат, тешке кржаве борбе – рекао је доктор.

У дневнику је записивао имена, датуме, гдје се шта дешавало, да остане као доказ, као сјећање на једно тешко вријеме – објаснио је он раније.

Када је дошао у Босну, отишао је на Пале. Када је стигао тамо, формирао је тим и смањено смртност са 80 на четири одсто, јер су сви рањеници стизали у болницу за пола сата највише. До тада је болесни-

цима требало око четири сата да стигну до болнице. – Кад сам из Ниша силазио у сарајевску котлину, као да сам улазио у Дантове кругове пакла, улазио сам у мјесто које нема никакве везе са нормалним животом, са свијетом – описао је он.

Покушао је све да спаси живот мале Слађе са плавим очима.

У сјећању му је остала мала Слађа, 14 година, њене плаве очи које су га гледале и огроман стомак, погођен у карлицу, у стомаку је сигурно било више од четири литре крви.

– Поред тог кревета стајао је њен отац, плакао је, сагнуо се, љубио ми кржаве клопке да му спасим дијете. Из стомака је изашао гејзир крви, брзо сам нашао артерију која је пресјечена, однијели смо је у интензивну његу, али Слађа се није пробудила. Мозак је умро – описао је чувени доктор.

Било му је тешко да то каже родитељима. У њиховим очима је видио бол, експлозију, блесак, падање на кољена, врисак...

– Тај ко је пуцао у њу не само да је видио дијете, видио је њене очи – рекао је он.

Доктор памти и дјечака

Отишао на исти датум кад и мајка

О губитку оца говорила је његова ћерка Нина Вујошевић, која је и сама специјализант офталмологије. Она је испричала да су породица и пријатељи доктора Лазића пробали да га наговоре да не иде на посао, јер је спадао у ризичну групу, али да их је он увјеравао да ће бити добро.

Нина је открила да је доктор Лазић јако био везан за своје родитеље, а мајци је ишао на гроб сваког 14. априла. – И преминуо је истог дана када и она – рекла је његова ћерка.

Нина Вујошевић је рекла да је преко 30.000 људи потписало петицију да Ургентни центар у Нишу добије име доктора Лазића и да јој свакодневно стижу писма подршке.

– Ових дана породица прима на стотине писама подршке. Ово је све емотивно и стресно, али бих искористила прилику да се захвалим српском народу на порукама подршке коју су послали ових дана – изјавила је докторова ћерка.

од седам, осам година који је погођен у шљивику док се играо са другом, дјечака који је истоварио камион са својим оцем, па га је онда погодила граната.

У документарцу видимо и потресна свједочења дјече, која су погођена у рату, али су срећом преживјела, многа од њих захваљујући доктору Лазићу.

– Сјећам се дјечака Пеђе и мајке, које је погодила граната док су се играли напољу, оперисали смо их, лежали су једно поред другог без свијести. У једном тренутку дјечак је умро, а мајка, која је до тад била без свијести окренула је главу према сину, неколико секунди гледала у њега и умрла – присјетио се он.

Говорио је и о свом пријатељу који је буквално дошао мртав до њега, а доктор му је распорио груди и ручно почео да масира срце које није куцало. Послије неколико минута срце је почело да куца у његовим рукама. Послије два сата он се пробудио и почео да прича.

Доктор је писао и о младићу Здравку, Црногорцу којем никако нису могли да зауставе крварење испод груди, а он му је на крају скалпелом одсјекао руку и нашао крвни суд који је погођен. Младић је преживио...

Доктору се десила повреда, када је полумио скочни зглоб, то је морало да се оперише, али он је ставио гипс, лонгету и већ сутрадан је почела једна од офанзива на српско Сарајево. Три дана је са гипсом био у сали...

– Оперисао сам тако што сам кољено држао на столици, а потколеница је била у гипсу. Два и по мјесеца сам оперисао са гипсом, са савијеном ногом. Али морао сам да оперишем – рекао је он.

Спавао је стојећи, на столици по 10, 15 минута у паузи док су уносили једног пацијента, а другог износили. Четири године није спавао дуже од два сата.

Тамо је дочекао и крај рата на подручју бивше Југославије.

– Два мјесеца гледао сам како десетине хиљада људи у колонама напуштају град. То је најтужнија колона коју сам икада видио. И то је била колона живих и мртвих – рекао је доктор.

Како је рекао, Срби који су напуштали град откопавали су своје мртве и носили их са собом.

– То су радили јер су знали да се никада више неће вратити – рекао је доктор.

Он је додао да жртве никада нису биле узалудне.

– Те жртве уткане су у опстанак српског народа у БиХ – истакао је доктор Лазић.

На крају доктор је рекао да је „спасавање живота твоја обавеза, губитак живота – дилема, да ли сам нешто урадио добро или нисам”.

МУРАЛУ БИЈЕЉИНИ

Ратни хирург Миодраг Лазић, који је у Нишу преминуо од посљедица вируса корона, добио је графит у Бијељини којим је омладина насеља Богдановић плац одала почаст хероју Републике Српске.

Лик чувеног српског доктора осликан је преко шаблона, на страници трафоа у овом насељу у центру Бијељине, које је изграђено прије 40 година.

Омладина Богдановић плаца је неформална група од 30 младића и дјевојака који су одрасли у овом крају, а заједничко им је да су навијачи Фудбалског клуба *Црвена звезда* и сви се баве хуманитарним радом кроз организацију *Срби за Србе*.

УЛИЦАМА ИМЕ ДР МИОДРАГА ЛАЗИЋА

Приједлог да Земун, Ниш, Источно Сарајево и Источна Илиџа дају имена улица по недавно преминулом хирургу потекла од Крајишника из Чикага

Удружење крајишких Срба *Прело* из Чикага упутило је писани приједлог Градској општини Земун, граду Нишу и општинама Источно Ново Сарајево и Источна Илиџа да додијеле назив улице или здравствене установе по љекару и хуманисти доктору Миодрагу Лазићу.

У приједлогу се наводи да је од 1991. до 1996. године доктор Лазић као љекар – добровољац лијечио цивиле и рањенике у ратом захваћеним подручјима Кордуна, Баније и Сарајева. Удружење крајишких Срба *Прело* предлаже да у Земуно, гдје је доктор Лазић рођен његово име понесе улица у неком од земуних насеља у којима данас живе Крајишници. На тај начин овај херој би се трајно „населио” међу своје Крајишнике. Приједлог за именовање улице у Нишу образлажу тиме што је у том граду провео цијели радни вијек, док је у Источном Сарајеву и на Илиџи оставио неизбрисив траг као ратни хирург. Општина Нова Илиџа већ је покренула поступак за именовање улице.

ВЛАДА СРБИЈЕ ФИНАНСИРА ШТАМПАЊЕ НОВОГ ИЗДАЊА ДНЕВНИКА РАТНОГ ХИРУРГА

Као израз дубоког поштовања према прерано преминулом, великом човјеку и знаменитом српском хирургу др Миодрагу Лазићу, Министарство културе и информисања је одлучило да финансира штампање новог издања његове чувене књиге *Дневник ратног хирурга* и да тираж подијели свим библиотекама у Србији и Републици Српској, најавили су из Министарства.

Животне вриједности за које се залагао, радна етика и људске и моралне особености чиниле су од др Лазића узорну личност херојских димензија и примјер оног културно-историјског обрасца у појединцу, који је као модел и узор вјековима био инспирација народној етици, моралу и књижевности, наводи се у саопштењу.

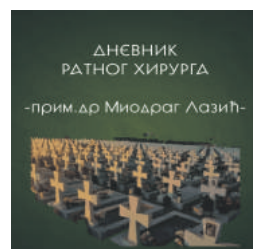
ЛИНТА: ЛЕГЕНДАРНИ ХИРУРГ ДР МИОДРАГ ЛАЗИЋ КОЈИ ЈЕ ПОМАГАО СРБЕ У РС К И РС НИКАДА НЕЋЕ БИТИ ЗАБОРАВЉЕН

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта изражава најискреније жаљење због смрти легендарног српског хирурга Миодрага Лазића који је несеквично помогао српски народ на подручју Републике Српске Крајине и Републике Српске.

Др Лазић је био велики човјек и хуманиста који се истински борио да спасе животе хиљада рањених српских бораца и цивила током одбрамбено-отаџбинских ратова. Треба се подсетити да је др Лазић у августу 1991. године напустио мјесто хирурга у Нишу и отишао је као добровољац у Републику Српску Крајину.

Као хирург је активно учествовао у пробоју коридора у јуну 1992. године, а потом је као добровољац посвећено и пожртвовано радио до краја 1995. године у ратним болницама на подручју тадашњег Српског Сарајева.

Др Лазић је оставио неизбрисив траг у српском народу који ће га вјечно памтити као великог љекара, борца и истинског патриоту.

УДРУЖЕЊЕ ТРЕБИЊАЦА ЈОВАН ДУЧИЋ ИЗ БЕОГРАДА ДОНИРАЛО 625 ВИЗИРА

Удружење Требињаца Јован Дучић у Београду ангажовало се да помогне својим земљацима у борби против вируса корона.

Консултујући здравствене раднике закључено је да би велика помоћ била набавка визири. Мада не пружају потпуну заштиту од капљичног преноса вируса Covid 19 ријеч је о најпрактичнијој заштити, јер у потпуности прекрива лице, а обзиром да могу да се дезинфикују, њихова употреба је вишеструка.

Према ријечима председника Удружења Жарка Ј. Ратковића донијета је одлука да се требињској Болници донира 625 визири.

– Са великом бригом пратимо вијести из Требиња, свјесни да вирус неће заобићи Херцеговину и да је превенција најбоља заштита. Нажалост, тамо већ имамо пацијенте који су заражени, а потражња за визирима је изузетно велика. Одвојили смо средства за набавку 625 визири које ћемо се трудити да у најкраћем могућем року доставимо требињској Болници – поручио је Ратковић. Он је изразио посебну захвалност члановима Удружења Јелени Милосављевић и Ради Боро, који су дали велики допринос у реализацији ове акције.

ХЕРЦЕГОВЦИ ИЗ СУБОТИЦЕ ПОСЛАЛИ У ТРЕБИЊЕ ДОНАЦИЈУ ВРИЈЕДНУ 15.000 КМ

Чланови Завичајног удружење Херцеговина из Суботице спремили су помоћ за здравствене установе у Херцеговини, која је достављена требињској Болници, саопштено је из Градске управе Требиње.

Вриједност донације је око 15.000 КМ, а чини је 450 визири, 22.000 литара раствора за дезинфекцију простора, 5.000 рукавица, 512 литара алкохола и 500 хируршких маски. У овом послу ангажован је Кризни штаб кога чине Богољуб Рудан, Александар Ђордан, Владан Зубац, Љубо Килибарда, Дарко Чолић и Божићарка Ђурковић. Помоћ ће бити расподијељена свим здравственим установама у Херцеговини. Градоначелник Требиња Мирко Ђурић захвалио је представницима Завичајног удружење Херцеговина. Завичајно удружење Херцеговина познато је по хуманитарном раду, а ово је само једна у низу од помоћи које су упутили у Херцеговину. Херцеговци су донирали суботичком Црвеном крсту 60 пакета помоћи социјално угроженим породицама. Пакети садрже храну и средства за хигијену.

ГРУПА КРАЈИШКИХ ПРИВРЕДНИКА ДАРОВАЛА ВОЗИЛО ЗЕМУНСКОЈ БОЛНИЦИ

Људи поријеклом из Српске Крајине даровали амбулантна кола медицинарима и поручили да желе да остану анонимни. Срби су одувјек показивали оно најбоље у себи када је држава била пред великим искушењима. Тако је и данас, када је цио свијет стао због епидемије корона вируса. Да је Србија земља хуманих и добрих људи показује и примјер привредника поријеклом из Српске Крајине који су донирали амбулантно возило Земунској болници.

И оно што је још важније, поносни Крајишници жељели су да остану анонимни, да у јавност не излазе са својим именима већ хуманом дјелом. Србија је још једном показала да има људе за понос, а група привредника из Земуна показала је свијест и одговорност као и мисао на добробит и здравље свих грађана.

Амбулантна кола, која је донирала ова група привредника, умногоме ће олакшати транспорт и збрињавање пацијената у Београду.

КАКО ЈЕ КОРОНА ВИРУС РАСКРИНКАО ЕВРОАТЛАНТСКИ МИТ

» Показало се да свемоћни Брисел, и друге структуре у којима партиципирају европске земље, попут рецимо НАТО пакта нису способне да одрже чак ни вјеру у солидарност и јединство

– Европска солидарност не постоји, то је била бајка на папиру – изјавио је 15. марта ове године председник Србије Александар Вучић на конференцији за штампу, на којој је објелоданио увођење ванредног стања и додао: „Замолити сам нашег пријатеља и брата председника Си Ђинпинга, гарантујући му вјековно челично пријатељство са малом Србијом да нам помогне. Тражио сам од Кине да нам пошаљу све, чак и да нам пошаљу љекаре.”

Оно што је о моменту највеће хуманитарне кризе са којом се свијет среће од Другог свјетског рата објелоданио председник Вучић, пророчки је увиђао Слободан Милошевић. Сада већ далеке 1997. године, Милошевић је посетио НР Кину и тамо одвео делегацију од 30 водећих југословенских привредника. Поред више уносних уговора и економских споразума, СР Југославија је тада одобрена директна финансијска помоћ и кредити по најповољнијим могућим условима.

Милошевићеву визију да од Србије и Црне Горе створи главног кинеског стратешког партнера у Европи, срушио је петоктобарски преврат. Друштвена предузећа која је требало да приватизују кинеске компаније покљоњене су западним мултинационалним компанијама и домаћим тајкунима. Већина их, нажалост, више не постоји.

СРБИЈА ОТВОРИЛА ОЧИ

Точак историје се нажалост не може вратити уназад. Истину, ма како била болна, боље је свакако сазнати икад, него никад. Ако је нешто позитивно било у овом злу које нас је задесило почетком 2020. године то је увиђање реалности, коју већ равно деценијама маскира евроатлантски мит. Поред Кине, која је Србији послала подршку и више него што је тражено, тамошња влада се јуче за помоћ у борби против пандемије корона вируса обратила и Русији. Очекује се да председник Путин српски захтјев за помоћ позитивно ријеша можда већ и у наредних 48 часова.

Европска солидарност био је термин који се користио да означи изузетност и савршеност Европске уније, у односу на остале транснационалне асоцијације и субјекте у међународним односима. Прво озбиљније искушење, као што је корона вирус, показао је да је то била илузија, односно „бајка на папиру”, како рече председник Вучић.

Ширење заразе у Италији и Шпанији, те пројекције кретања епидемије у другим земљама, показало је да ће свака појединачна земља чланица бити принуђена да се бори сама са епидемијом. Међусобну изолацију по свим основама већина чланица ЕУ види као пут за излазак из кризне ситуације.

ЧЕМУ СЛУЖИ НАТО?

Показало се да свемоћни Брисел, и друге структуре у којима партиципирају европске земље, попут рецимо НАТО пакта нису способне да одрже чак

» Премијер Италије Ђузепе Конте и председник Русије Владимир Путин

ни вјеру у солидарност и јединство. Рецимо, алијанса располаже моћним лабораторијама и експертима који се активно баве истраживањем вируса. Међутим, у насталој хуманитарној катастрофи НАТО пакт се држи као да се коронавирус појавио на некој другој планети, а не да хара државама које су га основале прије 71 годину. Умјесто борби са вирусом и помоћи погођеном становништву земаља чланица, НАТО се, укључујући и територије гдје букти епидемија корона вируса, бави одавно испланираном гломазном војном вјежбом *Дефендер Европа 2020*.

Одавно се у ЕУ хвалишу специфичним институцијама и механизмима за помоћ државама чланицама у кризним ситуацијама. У овим тешким условима италијански премијер Ђузепе Конте предложио је да се за борбу са пандемијом и њеним посљедицама искористе средства фонда основаног за рјешавање проблема националног дуга земаља чланица ЕУ. Тај фонд у овом моменту посједује око 500 милијарди евра. Осим тога, ЕУ је у стању да донесе и допунске мјере за подршку националним економијама, које се суочавају са највећим проблемима кроз стабилизационе механизме. Тако су Италијани такође предложили да се искористе и допунски кредитни потенцијали ЕУ, кроз емисију хартија од вриједности, еврообвезница које би свима у невољи биле доступне под истим условима.

Међутим, постоји реална скепса да ће италијански приједлози тешко бити реализовани. Наиме, мало је вјероватно да ће финансијски стабилне земље својим ресурсима подржати поправљање ситуације у слабијим земаљама и пристати да се њихов јавни дуг доведе у корелацију са дугом високо задужених земаља чланица ЕУ. Европска централна банка (ЕЦБ) ипак је понудила програм стимулације економије, који би пружио земаљама више средстава за борбу са епидемијом корона вируса. Тако ће до краја 2020. године ЕЦБ куповати обвезнице држава чланица, што међутим у перспективи може негативно да утиче на интеграцију у буџетима земаља еврозоне.

НЕПРИЈАТЕЉСТВО ЧЕШКЕ И ПОЉСКЕ ПРЕМА ИТАЛИЈИ

Поред неизвјесности подршке заједничких институција ЕУ, Италија се у вријеме свог највећег страдања од Другог свјетског рата, суочава готово и са неразумљивим, готово непријатељским односом других земаља чланица „европске породице народа”, како то воле да

кажу наши балкански еврофанатици. Тако рецимо, Пољска није дозволила прелет преко своје територије руским авионима са хуманитарном помоћи и лекарским тимовима намијењеним Италији, док је Чешка Италијанима заплијенила пошиљку медицинске опреме из Кине.

Умјесто „савезника” из НАТО пакта и браће из „европске породице народа” Италији у овом моменту помажу Кина, Русија и малена Куба, измучена 60-о годишњим америчким санкцијама. Да се нехумани и чудовишни карактер америчких санкција према Куби и другим непокорним земљама Латинске Америке, преноси и на европске земље видјели смо почетком овог вијека. То што су кубански љекари масовно радили у болницама Венецуеле након побједи Боливарске револуције, САД су искористиле да стопирају и за неколико година одложе набавку савремених медицинских апарата европских произвођача, попут Филипса, које је наручила влада Хуга Чавеза. Изговор је био да то кршење Ембарга према Куби, јер су се у Филипсовим апаратима налазила техничка рјешења која су патентирали амерички научници. Имајући у виду раније поступање према Венецуели, неће бити изненађење да САД можда и Италији, сада када су тамо стигли кубански љекари, уведу санкције.

Драгоцјена и најважнија помоћ у овом моменту Италији је, ма како то изгледало формално апсурдно, стигла из Русије, којој је иста Италија заједно са осталим чланицама ЕУ и НАТО-а прије равно 6 година увела санкције. Италијански министар иностраних послова Луиђи Ди Мајо и начелник генералштаба генерал Енцо Вичерели дочекали су 14 транспортних авиона Ил-76 са медицинском опремом, специјализованим возилима и 100 прекаљених љекара и медицинског особља, које се раније широм свијета хватало у коштац и са опаснијим болестима од корона вируса, као што је ебола у Африци. Право са аеродрома, руски конвој се упутио у епицентар епидемије Бергамо.

Упркос свему што се десило претходних година, Русија је пружајући руку страдалном италијанском народу практично демонстрирала шта значи солидарност и одговорност. Фиктивна европска солидарност пукла је пред првим озбиљнијим искушењем као мјехур од сапунице. Србији је корона вирус отворио очи, а ми у Црној Гори бојим се још дуго ћемо остати заглављени и заробљени у евроатлантском беспућу.

ИГОР ДАМЈАНОВИЋ/IN45.NET

НА ЧВРСТОМ КАМЕНУ ВЈЕРЕ И НАДЕ

Поводом корона вируса Митрополија загребачко-љубљанска издала је саопштење у коме се апелује на вјернике да поштују прописане мјере надлежних институција. – У исто вријеме позивамо и на умножење наших личних молитава за искорењивање ове пошести – стоји у саопштењу канцеларије Митрополије загребачко-љубљанске. Поводом новонастале ситуације огласио се и епископ аустралијско-новозеландски Силуан. – Призвани смо као хришћани са још већим усрђем, исповијеђени, испитавши своја срца, приступамо што редовније са страхом Божјим и вјером Светим Тајнама. Треба да домови замиришу тамјаном, да палимо кандило пред иконама, да читамо молитве пред сваком оброком благосиљајући своју трпезу. Учинивши са наше стране што можемо, полагамо сву своју наду на Господа, предајући се вољи Божјој која увијек све чини на спасење човјека – поручио је владика Силуан.

ПАРОХ КОЊИЧКИ МИЛАН БУЖАНИН ПОБИЈЕДИО КОРОНУ

Парох коњички Милан Бужанин, који је био заражен вирусом корона из кластера *Игман*, и званично је добио потврду да је оздравио од ове заразне болести и већ држи литургије и обилази вјернике, пише Независне новине.

– Већ сам почео да служим литургије, а у овим благим данима сам почео обилазити и вјернике коњичког краја, углавном старе и немоћне којима су потребни и друштво и подршка, нарочито у ситуацији када им нико од њихових најдражих не може доћи у посјету – каже отац Милан.

Каже да није ни имао јаке симптоме, осим благо повишене температуре, па је пио што је могао више топлих напитака и витамин Ц, али је највише снаге црпио од бројних пријатеља и вјерника са којима је непрестано био на вези и од којих је свакодневно добијао поруке подршке.

Његови Коњичани, бодрили су га са свих страна, а председник Удружења Коњичана источне Херцеговине Зоран Пологош каже да су били пресрећни када им је јавио да је оздравио.

– Милан је наш духовни отац, пријатељ и чувар наших старих огњишта. Свакодневно смо се молили за његово оздрављење и вјеровали да ће то тако и бити, јер његова доброта то заслужује – каже Пологош.

Он, али и бројни Коњичани који живе у Требињу, оцу Милану су се свакодневно јављали, међусобно су размјењивали информације о свом свештенику који је увијек био с њима кад су им требале подршка и утјеха.

ПИСМО СЕСТРЕ ПРЕМИНУЛОГ ОД ВИРУСА КОРОНА

ГДЈЕ ЈЕ ДНО ГУБИТКА СВАКЕ МОРАЛНЕ ОДГОВОРНОСТИ?

Удружењу новинара Србије обратила се Весна Јанковић сестра Зорана Ивановића који је преминуо 4. априла ове године наводећи да је њен брат био прва жртва короне у Чачку. У свом обраћању Ивановић је навела да су без одобрења породице, медији објавили неистине и кршили Закон о заштити података о личности кад су писали о њеном брату и породици. Преносимо њено писмо у цијелости:

МАКСИМУМ ЗАКЉУЧАКА, УЗ МИНИМУМ ЧИЊЕНИЦА

Неко сам ко на свом радном мјесту даје све од себе у борби са епидемијом која нас је све снашла. Протеклих недеља сам се трудила да се у мом свакодневном раду не осјети страх, немоћ и паника када се мој млађи брат разболио од Ковид 19 вируса и борио за живот.

Кажу да је љубав сестре према брату једна од најчистијих и најбезусловнијих, а ја се данас осјећам да сам брата изгубила два пута. Први пут када ми је јављено да је мој рођени брат изгубио битку са вирусом Ковид 19 и други пут када сам прочитала сензационалистичке наслове у разним новинама и на интернет порталима.

Зоран је изгубио битку против невидљивог непријатеља, али овог пута жртва је била цијела наша породица Ивановић, а највише од свих његова дјеца. Све је прштало од бомбастичних наслова, ексклузивних вијести, објављено је пуно име и презиме мог брата (док се криминалци штите иницијалима), неовлашћено је објављена фотографија цијеле породице.

Гдје је граница и гдје је дно губитка сваке људске, професионалне, друштвене и моралне одговорности? Да ли се сви одређују према претпоставкама, а нико према чињеницама, а оне су следеће: Зоранов син је био на рођендану свог најбољег друга са којим се дружи још од вртића. Рођендан је одржан 7.3.2020. када није било никакве забране

окупљања, када је Србија имала 1 оболелог од Ковид 19 вируса, а исте вечери је одржан и концерт у Дому културе у Чачку, гдје је било присутно 700 људи.

Дјеца мог брата нису имала никакве симптоме вируса Ковид 19, што је и тестом потврђено. Зоран, мој брат, генијалац, духовит, шахиста, омиљен у друштву, радио је до 16.3. на послу, који је између осталог подрамујевао и теренски рад (у разним експозитурама) банке у којој је запослен широм западне Србије.

Пословно, а и приватно, јер је био омиљен, сусретао се са великим бројем колега, људи, пролазника... најалост сусрео се и са смртосносним вирусом који је касније пренио и на своју супругу. Само на супругу, а не и на наше родитеље, који се само у медијима боре са Ковид 19 вирусом.

Мој брат изгубио је своју посљедњу овоземаљску партију што би његови пријатељи и шахисти рекли: грешка у отварању, избор погрешне тактике или груби превид. Свеједно.

Сада је, најалост, све свеједно. Ово чему смо моја породица и његова дјеца на прагу свог живота изложени је намјера. Оних који су донијели максимум закључака, уз минимум чињеница обезбјеђујући тиме већу читаност, број кликова или коментара.

И то, не само да није у реду и фер, то је злочин. За разлику од невидљивог непријатеља, овдје сви имају свој потпис и новинари и уредници. Ја ћу и даље наставити да се борим и радим за добро свих нас, научиће да живим са овим болом, радоваћу се успјесима дјеце мог брата, препознајући у њима зрно Зоранове генијалности, али борићу се и да истина и чињенице побједу.

Кажу да је објављена вијест, као када на примјер истресете јастук са све перјем са петог спрата. А деманти те вијести је као када би кренули да скупљате све расуто перје да би поново напунили исти јастук.

Ја се ипак надам, да у овој земљи има више новинара који ће овај демант и објавити.

Банијка Марија Ловрић Бурсаћ – сашила маске за суграђане у Лебану

Марија Ловрић Бурсаћ, Банијка великог срца, сачувала је хуманост у себи и поред мукотрпне борбе која ју је пратила кроз живот.

Како су у њеном граду – Лебани, маске брзо нестале због епидемије изазване корона вирусом, она је одлучила да их шије и поклања. Сашила је више од 150 маски, и неће стати на том броју.

Дошавши послје Олује у Бојник није могла да добије стално запослење и почела је да брине о старим, немоћним лицима, па ју је тако и ова епидемија затекла код једне баке, те се послје 17. марта више није враћала кући већ је остала из безбједносних разлога са баком.

Рођена Банијка, удата у Плавно са сјетом се сјећа времена проведених на Банији и у Далмацији. Радиле је као медицинска сестра на неурохирургији и педијатрији у Книну.

– Олуја ме је задесила на радном мјесту, у Медицинском центру у Книну. Живот послје Олује је мукотрпан и тада почиње наша борба када смо се доселили у Бојник. Послије смо се преселили у Лебане. Овдје за мене није било посла, поред свих квалификација и искуства, поред многобројних препорука – разочарано нам је рекла Бурсаћева.

» Марија Ловрић Бурсаћ са пријатељицом

Ипак, Марија није одустала, већ се посветила хуманитарном раду. Учествовала је у разним пројектима, са дјецом и младима са сметњама у развоју, едуковала се за писање пројеката, за шта је добила сертификат, сертификат НСЗ са предузетништво, била је и волонтер Црвеног крста, али приликом за запослење је изостала, све је остало на празним обећањима.

– Са старим лицима радим већ 11 година, тако ме је и ова епидемија затекла код једне непокретне баке. И опет сам по ко зна који пут ставила друге испред себе. Све те обиласке старих, непокретних сам обављала пјешке, по сунцу и снијегу, сва-

ки дан, некада бих знала да пређем и више од 10 километара дневно – рекла је Марија Бурсаћ за *Српско коло*.

Иако јој дозвола за кретање за вријеме полицијског часа, како би обилазила старе, може угрозити здравље, и сама се може заразити вирусом, она се ипак тој дозволи радује.

– То ми говори да су у мојој општини ипак схватили да сам друштвено корисна, без обзира на ризик да се могу заразити, то је мој пут, већ 40 година, пут медицинског радника – рекла нам је Марија Бурсаћ за крај нашег разговора поручивши свим Крајишницима да чувају своје здравље.

ДРАГАНА БОКУН

КУСТУРИЦА И БЕЋКОВИЋ: ДРЖИМО СЕ ДИСЦИПЛИНЕ, БУДИМО СТРПЉИВИ, КАО ШТО СМО СПРЕМНИ НА МОБЕ И РАТОВАЊА!

Због коронавируса буквално цијели свијет је пред великим изазовима! Ова пандемија је, како се може чути широм свијета, показала колико је човјечанство на крхким ногама.

Редитељ Емир Кустурица истиче да нам је у овом моменту потребно стрпљење.

– Шта год је овај вирус, колико год он буди потребу да сазнамо одакле је, да ли је природа пресудила или, како многи мисле, почетак биолошког рата, ствар је у томе да треба да преживимо. Држимо се дисциплине коју од нас захтјева држава, будимо стрпљиви као што смо спремни на мобе и ратовања, ако треба – наводи Кустурица. – Владика Николај Велимировић је говорио о дјетињем нестрпљењу српског народа као најгорој особини! Сада смо на испиту, ако желимо да нас што више преживи, сјетите се Десанке Максимовић и њеног стиха: „Не, немој ми прићи, хоћу издалека да волим и желим твоја ока два.“ Биће времена за пољупце.

Бећковић каже да сада има времена за све, те да му је као у рају.

– Не знам како је у рају, али ја га овако замишљам – да имам времена за све, да нигдје не журим, да нигдје не касним, да сам одморан и испаван и коначно у својој кући. Чуо сам неки дан једног пензионера како, у четири ујутру, пјева и звиждуће Гершвинову пјесму, чији је рефрен: „Ко може да тражи више од овога.“ Мало ли је? – наводи Бећковић за *Курир*.

БИЛЕЋАНИ ИЗ СРБИЈЕ ПОМАЖУ ЗАВИЧАЈ: ПАКЕТИ ЗА СОЦИЈАЛНО НАЈУГРОЖЕНИЈЕ

Завичајни клуб Билећана у Србији донирао је 110 хуманитарних пакета основних животних намирница за најугроженије становнике у овој општини који су им подијељени.

Директор Центра за социјални рад у Билећи Бранка Радмиловић, председник Удружења пензионера у Билећи Милан Вујовић и председник ратних-војних инвалида Борачке организације општине Билећа Жељко Ивковић захвалили су се Завичајном клубу Билећана.

– Клуб је за седам година постојања организовао и учествовао у више хуманитарних и добротворних акција. Сваки пут кад је било потребно помоћи Билећи или Херцеговини чланови клуба организовали су акцију и помогли колико су могли. Завичајни клуб Билећана, захваљујући несебичном ангажовању својих чланова, помаже својој Билећи. И то увијек пуна срца – каже Никола Тркља, члан Завичајног клуба Билећана из Србије. Клуб је својевремено донаторско вече за обнову Храма Светог Саве у Билећи и на тај начин обезбједио значајна средства, а осим учешћа у хуманитарним акцијама помаже и на разне друге начине.

ПОДЈЕЛА ПАКЕТИЋА СТАРАЧКИМ ДОМАЋИНСТВИМА У ЛИВАЊСКОМ ПОЉУ

Парох ливањски Предраг Црепула прошао је 150 километара да би подијелио 33 пакета за социјално најугроженије породице насељене дуж Ливањског поља, у парохјама: лијевањској, губинској, врбичкој и црнолушкој. Помоћ је стигла и припремљена марљивим радом и љубављу чланова Удружења *Огњена Марија Ливањска*, које дјелује већ дужи низ година.

КОМАНДАНТ НЕВЕСИЊСКЕ БРИГАДЕ НОВИЦА ГУШИЋ ОТИШАО У ЛЕГЕНДУ

Команданте, нека ти је лака херцеговачка земља коју си сачувао

» Радован Грубач, Петар Пејо Бајчетић, Зоран Јањић и Миливоје Бештић

У крипти Храма Светог Саве на Врачару у организацији Удружења Невесињаца у Београду одржан је комеморативни скуп посвећен ратном команданту Невесињске бригаде, пуковнику Новици Гушићу, који је преминуо 8. марта 2020. године у свом стану у Београду.

Пуковник је последњи пут окупио своје најближе, бројне пријатеље и саборце, земљаке и поштоваоце слободарског духа који је оставио за собом настављајући мисију славних херцеговачких војвода и традиционално устаничког Невесиња.

Миливоје Бештић је након минута ћутања подсјетио на животни пут Новице Гушића који је од свога оца наслиједио не само име већ и судбину да стане на браник отаџбине и од истог непријатеља брани Невесиње и Херцеговину.

– У породичном споменику Гушића и националном споменику српскога рода остале забиљежено да је испустио своју племениту душу након непуних 25 година од краја отаџбине војне, да би поново макар духом и душом, ако не тијелом, крочио на родну грудну. И на 145. годину од Невесињске пушке која ће са разним устанцима проијети славу Херцеговине и показати да над правдом сила не царује.

По твојој жељи, команданте, враћамо се крају гдје је димова све мање и гдје се врата сеоских гробаља све чешће отварају, гдје је живот отањо у посним и тврдим мјестима херцеговачким. Враћаш се својој слободној Републици Српској и родном крају, расаднику српства, колијевци лава. За тобом маршира славна Невесињска бригада, први носилац Ордена Немањића у Републици Српској.

Зоран Јањић, председник Удружења Невесињаца и саборац Новице Гушића описао је детаљно његов животни пут од родног Братача, преко Марибора до Херцеговине истичући 16. јун 1992. године као тачку преокрета која је пресудно утицала на одбрану српске Херцеговине и коначан исход рата.

– То је дан када је заживјела нова јединица, Невесињска бригада, која је на себе преузела улогу одбране овог дијела Херцеговине на најугроженијем, мостарско-невесињском правцу. Тиме је и отпочео и дио каријере Новице Гушића који ће се златним словима исписати у његовој биографији, али и историји Невесиња и српског народа у цјелини. Током наредних мјесеци успјешно је формирао бригаду са свим елементима који су обезбјеђивали услове за даљи наставак рата. Захваљујући својој личној храбрости и одважности, а посебно побједама које је бригада извојевала на бојном пољу, изградио је харизму својствену људима који су предодређени да буду истинске народне вође.

Тако је брзо стекао углед који му је обезбиједио поштовање свих у Невесињу – како бораца и старјешина бригаде, тако и органа власти, привредних структура и комплетног становништва. То је био један од пресудних фактора да се у Невесињу, као мало гдје друго, изграде посебне кохезионе везе између домицилног и избјеглог становништва. Управо то народно јединство, уз чврсте темеље на ко-

јима је заснована Невесињска бригада, било је пресудно за блиставу побједу коју је бригада извојевала у знаменитој Митровданској бици 1992. године – рекао је Јањић.

Од њега се опростио и Петар Пејо Бајчетић родоначелник херцеговачких удружења у Србији.

Бајчетић је испричао важан детаљ из живота овог Удружења. Наиме, пуковник Гушић је на путу из Словеније ка Херцеговини дошао у Удружење Срба Херцеговаца у Новом Саду гдје га је довео Миломир Ковачевић.

– Као прави стратег хтио је да се увјери у ријешеност свога народа у матици Србији да помогне завичају. Видјевши га наочито и одлучног одмах се дало наслутити да је пред нама вођа који зна шта хоће. Бити уз свој народ у сваком времену је питање морала и части. Његова бесједа нас је додатно мотивисала и обавезала да помажемо завичај – рекао је Бајчетић поредећи Гушића и његове саборце са херцеговачким устаницима.

– За мене, који сам одрастао у Банату, Херцеговина је свети олтар и свако подсјећање на њу је попут молитве Богу. Драги Новице, хвала Ти што си тај олтар сачувао – поручио је Бајчетић.

Командант Херцеговачког корпуса генерал Радован Грубач у свом говору је истакао да Новицу Гушића прије рата није ни познавао. У тренутку када је Херцеговина остала препуштена сама себи једино је Гушић имао храброст да прихвати одговорност за формирање нове бригаде.

– Када ме је питао гдје му је бригада коју треба да прими и гдје му је командно мјесто, рекао сам му: „Ни мени нико није дао корпус, па ја теби не могу дати бригаду. Ти ћеш сад да идеш да правиш нову бригаду, а командно мјесто ти је тамо гдје га будеш сам изабрао.“ И тако је и било – рекао је Грубач.

Он је подсјетио на чињеницу да је након борбених успјеха и припајања Источне и Старе Херцеговине ново искушење настало оног тренутка када су Црногорци у тишини напустили линију фронта дугачку 30 километара што је требало попунити расположивим снагама.

– Истовремено смо водили двије тешке битке за одбрану Требиња и Невесиња, а још нијесмо ни све снаге успјели да повучемо са Сутјеске. Успјели смо све то да урадимо, а велики терет је тада поднијела Невесињска бригада са великим губицима. Завршило се успјешно стварањем српске државе на простору Источне и Старе Херцеговине. Оно што смо бранили ми смо и одбранили – рекао је Грубач закључујући да Срби често не знају да цијене своје побједнике.

Након комеморације из капеле београдског Новог гробља гдје је организован испраћај земних остатака пуковника Новице Гушића.

Молитву је служио свештеник Лазар Манигода.

Пријатељи и земљаци су наизмјенично држали почасну стражу поред његовог одра, да би у последњој смјени били његови најближи сарадници и саборци који су га испратили у родну Херцеговину. **ТРИФКО ЋОРОВИЋ**

НОВИЦА ГУШИЋ – ЧОВЈЕК КОЈИ ЈЕ УТИЦАО НА КОНАЧАН ИСХОД РАТА

Новица Гушић је рођен у невестињском селу Братач 24. септембра 1941. године, као близанац са братом Томиславом. Име је добио по оцу који је неколико мјесеци раније, 27. јуна, погинуо у борби са усташама које су из Калиновика преко Морина долазиле у испомоћ угроженом усташком гарнизону у Невесињу.

Године 1961. започео је школовање на Војној академији у Београду, а 1965. године, као млади потпоручник, распоређен је у гарнизон Марибор.

СУДБИНА ГА ОДВЕЛА У МАРИБОР

Из Марибора је премјештен у Пулу, гдје је провео 1967. годину, а 1968. године поново се вратио у Марибор. У том граду засновао је брак са супругом Мајдом која му је родила сина Дамјана и ћерку Гордану.

Године 1970. дошао је на службу у Београд. У периоду од 1973. до 1975. године завршио је школовање на Командно-штабној академији. Након школовања остао је на служби у Београду до 1988. године, када је поново отишао у Марибор. Ту је био до лета 1991. године, када је ЈНА дефинитивно отишла из Словеније.

ДОЛАЗАК У ХЕРЦЕГОВИНУ

У мају 1992. године дошао је у Херцеговину ради обиласка јединице која је дислоцирана из Мариборског корпуса, гдје је остао све до 7. јуна, када је отпочела велика непријатељска нападна операција Хрватске војске под називом *Чајал* у којој су нападне јединице Војске Републике Српске у долини Неретве. Те јединице су биле у фази оснивања након одласка Југословенске народне армије и под ударима далеко јачих непријатељских снага пољуљани су њихови одбрамбени редови. Покренуло се и цивилно становништво чиме је отпочела спирала одступања која се врло тешко могла контролисати. У таквим околностима пуковника Гушића позива командант Херцеговачког корпуса, пуковник Радован Грубач, након чега Гушић одлази у 13. моторизовану бригаду, која се налазила на простору између Чапљине и Стоца, гдје преузима дужност команданта и покушава да спаси што се спасити може. У изузетно неповољним борбеним околностима Гушић је организовано извукао ту бригаду на резервне борбене положаје у рејон Доњег Брштаника.

Непријатељски напади су настављени 11. јуна и на 10. моторизовану бригаду у области града Мостара, која је претрпјела далеко теже посљедице у односу на бригаду којом је командовао пуковник Гушић. Кулминација неорганизованог одступања достигла је свој врхунац 16. јуна када су војска и цивилно становништво из Мостара и његовог јужног дијела кренули ка Невесињу.

» Новица Гушић

У таквим околностима десило се догађај који ће зауставити негативне процесе, преусмјерити ток даљих ратних дешавања и, касније ће се показати, значајно утицати на исход рата у Херцеговини. Ради се о појави пуковника Новице Гушића, који је у рејону Чобановог поља стао пред војску у неконтролисаним повлачењу и својим наступом имао пресудан утицај на заустављање негативних процеса.

ТАЧКА ПРЕОКРЕТА 16. ЈУН 1992. ГОДИНЕ

Чим је бјежанија стала, он је одмах издао наређења да борци заузму положај за борбу. Као искусан официр знао је да се Невесиње не може бранити на Грепку и то је на сваком мјесту понављао.

Од тог часа Гушић је практично преузео на себе одбрану Невесиња на најугроженијем правцу непријатељског напада. Једино му је на памети било да се заустави бјежанија и да се линија одбране Невесиња одмакне што даље.

Стога се, без имало сумње, може констатовати да је 16. јун 1992. године дан када је заживјела нова јединица, Невесињска бригада, која је на себе преузела улогу одбране овог дијела Херцеговине на најугроженијем, мостарско-невесињском правцу.

Тиме је и отпочео и дио каријере Новице Гушића који ће се златним словима исписати у његовој биографији, али и историји Невесиња и српског народа у цјелини.

Током наредних мјесеци успјешно је формирао бригаду са свим елементима који су обезбјеђивали услове за даљи наставак рата. Захваљујући својој личној храбрости и одважности, а посебно побједама које је бригада извојевала на бојном пољу, изградио је харизму својствену људима који су предодређени да буду истинске народне вође. Тако је брзо стекао углед који му је обезбиједио поштовање свих у Невесињу – како бораца и старјешина бригаде, тако и органа власти, привредних структура и комплетног становништва. То је био један од пресудних фактора да се у Невесињу, као мало гдје друго, изграде посебне кохезионе везе између домицилног и избјеглог становништва. Управо то народно јединство, уз чврсте темеље на којима је заснована Невесињска бригада, било је пресудно за блиставу побједу коју је бригада извојевала

у знаменитој Митровданској бици 1992. године.

1993. ОРДЕН ОБИЛИЋА 1994. ПЕНЗИЈА

Захваљујући реномеу који је стекла у дотадашњем току рата и нарочито побједи у Митровданској бици, бригада је већ у Видовдану 1993. године одликована највишим признањем – Орденом Немањића, које јој је уручио председник Републике Српске. А командант, пуковник Гушић, одликован је признањем које, чини се, највише и приличи његовом хабитусу – Орденом Милоша Обилића.

У лето 1994. године пуковник Гушић одлази у пензију. Иза себе је оставио бригаду која је успјешно привела рат крају, не изгубивши ни педаљ своје зоне одбране. О Митровдану 1994. године извојевала је још једну велику побједу над непријатељем.

ЗАДЊИ ПУТ У НЕВЕСИЊУ 1996. ГОДИНЕ

Последњи пут је у Невесињу био 16. јуна 1996. године, приликом свечаности поводом Дана бригаде. Иако је његов ратни пут чист и неукалан нечасним дјелима, атмосфера која је створена у БиХ након рата била је и остала таква да су сви српски прваци стављени под сумњу и никада се не зна када се против њих може повести некакав истражни поступак. Да би избјегао понижења до којих би могло доћи, ситуације које би неправедно компромитовали њега, његову породицу и Невесиње, пуковник Гушић је изабрао да не иде у свој вољени завичај.

ПОТОМЦИ НОВИЦЕ ГУШИЋА

Тако је наступио период када се посветио својој породици. Како га је животна судбина раздвојила са супругом Мајдом, остатак живота провео је са новом животном сапутницом Косом, која му је постала снажан и поуздан ослонац за савладавање послеријатних потешкоћа и помоћник у подизању његове дјеце и унучади – Тијане и Бојана, те Николе и Марка.

НАСТАВИО ТРАДИЦИЈУ ХЕРЦЕГОВАЧКИХ УСТАНИКА

Када бих за пуковника Новицу Гушића тражио друштво међу знаменитим личностима из наше историје, онда су ми најприличнији прваци јуначке епопеје из времена Невесињске пушке – војвода Петар Радовић, Перо Тунгуз, браћа Гутићи, браћа Стевановићи, Тривко Бува, Бошко Гузина и други неумрли витезови тога времена. И када се загледамо у Споменик слободе на главном тргу у Невесињу, требало би да знамо да значајан дио у његовим темељима припада управо пуковнику Гушићу.

Нека је нашем команданту покој души и нека почива у миру своје родне грудне.

ИЗ ГОВОРА ЗОРАНА ЈАЊИЋА НА КОМЕМОРАЦИЈИ ПОСВЕЋЕНОЈ НОВИЦИ ГУШИЋУ

ПОЛА ВИЈЕКА ОД СМРТИ ЛАЗАРА ДРЉАЧЕ

Балада о Шантића вили и посљедњем богумилу

» Шантићева вила данас (www.balkans.aljazeera.net)

ПИШЕ: ОГЊЕН КАНДИЋ

Рођени смо да бисмо осликавали божју снагу у нама, ријечи су великог Нелсона Менделе. Лазар Дрљача, силом прилика запостављени и готово заборављени умјетник свјетског ранга, својим животом и дјелом до посљедњег даха је неумишлено указивао управо на ту божјанску силу коју је носио у себи. Ове године навршава се пола вијека од његове смрти. Била би срамота да та значајна годишњица прође незапажено.

Зато ћу подијелити са вама дио легенди и истина о Лазару Дрљачи, које сам сваки пут када бих дошао на Борке о Петровдану, крсној слави села, могао да чујем од најстаријих мјештана, који су и после рата одлучили да остану на својим огњиштима, без обзира што су, мутним играма моћника, једног јутра осванули на несрпској страни овог привременог политичког експеримента који је породило и ову нашу, назови, државу.

АЛЕКСИНА ОАЗА МИРА

На пропланку изнад остатака куће мога ђеда, опкољена високим оморикама између којих се пружа величанствен поглед на Борачко језеро и планину Прењ, као један тужни свједок наших страдања и заблуда, као споменик и опомена нама живима, сабласне и суморне, дрежде и зидине Шантића виле. Када од њих није остало готово ништа, сјетили су се да их, 2006. године, прогласе националним спомеником Босне и Херцеговине. Историја саме виле имала би довољно грађе за један опсежан роман, са свим романтичарским и драмским елементима.

Наиме, вилу је 1902. године саградио барун Бенко, цивилни адлатус у Земалској влади, аустроугарском чизмом окупирани, Босне и Херцеговине. Са читавом свитом високих официра и државних функционера, ту би одсиједоао данима и ишао у лов на крупну дивљач, којом је овај крај изразито богат. Међутим, већ 1910. године, Бенко продаје своју вилу угледној трговачкој породици Шантић из Мостара.

Сам Алекса, по протјеривању из града на Неретви од стране аустроугарске власти због родољубивих пјесама и увјерења, настанио се у овој вили 1913. године. Неко вријеме, са њим је овдје боравио и његов пријатељ, још један велики српски књижевник, Светозар Ђоровић, гдје су наставили са списатељским радом. Недуго затим, по концју Првог свјетског рата, Алекса продаје вилу

Хигијенском заводу Дома здравља у Мостару, који је, надоградњом још једног спрата, оспособљава за Дјечје опоравилиште, будући да је ово подручје веома погодно за лијечење плућних болести.

ПАРТИЗАНСКА БОЛНИЦА

Током Другог свјетског рата служила је као партизанска болница, док је непријатељска војска, први пут у њеној бурној историји, није запалила. По свршетку рата, Министарство шума БиХ обновило је вилу за своје потребе и претворило је у шумарско-ловачку кућу. Али без обзира на сва дешавања и околности које је истрпила, ово здање је народ, за сва времена, крстио у Шантића вилу.

Посљедњу деценију свог живота у њој је проживио и самопрозвани посљедњи босански богумил, један од најзначајнијих представника експресионизма XX вијека, академски сликар Лазар Дрљача. Његова животна сторија достојна је холивудске екранизације. Иако је потицао из сиромашне земљорадничке породице из околине Новог Града, по благослову оца Михајла, крајем XIX вијека долази у Сарајево, гдје завршава Техничку школу.

ДРУГ ПАБЛА ПИКАСА

Октобра мјесеца 1906. године полаже пријемни испит на Бечкој академији умјетности код чувеног професора Кристијана Гриепенкерла. Његова европска одисеја трајаће пуних шеснаест година. Половину тог времена провео је у Паризу гдје је, на Сорбони, и завршио своје академско образовање и имао властити атеље на Rue Descartes 11. Дружио се са Паблом Пикасом и другим најеминентнијим умјетницима тог времена. Излагао је широм Старог континента. На Интернационалној изложби слика у Риму, био је заступљен са чак четири рада.

БОРЦИ МОЈИ ЉЕПШИ ОД ПАРИЗА

Међутим, почетком Великог рата, његов живот добија невјероватан обрт. Славу и раскош, који су обиљежили његове парижке године, замјењује неизвјесност заробљеништва у логорима за интернирце на Сардинији и јужној Италији. Раних двадесетих враћа се у родну Блану, гдје наставља са својим стваралаштвом. На двоколици, чезама, које је својеручно направио, прокстарио је огромним простором од Новог Града до Дурмитора, дивећи се љепоти пејзажа, нарочито оних у које се угнијездила Херцеговина. Баш из тог разлога, одлучује да оста-

так свог живота проведе у том крају. У прољеће 1931. године, долази на Борке, сеоце надомак Коњица, које се укотвило изнад Борачког језера, за чији настанак народ везује једно чудо Светог Саве, и стаситих планина, Прења и Борашнице.

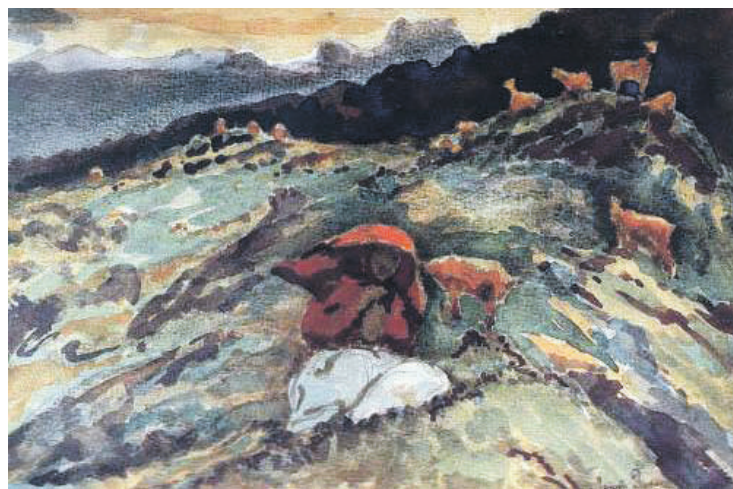
Управо је природа била неисцрпни извор Дрљачине инспирације која се оваплоћивала кроз његове живописне пејзаже, и једино је њој и начину живота који му је она дириговала, до задњег даха, остао дослиједан.

Слобода коју је носио у себи, и по гламурозним галеријама европских метропола и по нехуманим хангарима италијанских логора, тек овдје је дошла до потпуног изражаја. Живио је неспутано, аскетским животом.

НОЖ, ЛУЛА И КОНЗЕРВА

У Котарама је направио малу дрвену колибу која је истовремено била његов дом и његов атеље. Спавао је поред огњишта, на земљаном поду којег би обложио листовима папрати. Имовине готово да није ни имао. Све што је посједовао био је један нож, кашика, лула и мала конзерва из које би јео, углавном кувани кромпир и јаја, које је добијао од појединих сељака, оних ријетких у које је имао повјерења. Све остало пружала му је планина. Ту би сакупљао природне материјале од којих је правио боје за своје слике, као и љековито биље. Пецао је пастрмку на Шиштици, рјечици која отиче из Борачког језера, а неко вријеме, док је још био у снази, радио је као шумски радник, „цапинер“, и надничарио као косач.

У народу је остао упамћен и по неколико несвакидашњих прича. Током Другог свјетског рата, од два платна, са којих је претходно састругао боје, сашао је себи одијело. Лазар је био себи слуга и краљ. Једини којег је признавао. Емисару

» Борци, 1935, акварел, 209 x 270 мм

ондашњег краља Александра Карађорђевића, када је овај био дошао у кратку посјету коњичкој вароши, на захтјев да сиђе у град и наслика краљев портрет, одговорио је да нема времена. Чиме је то Лазар био узет, остаје нам само да нагађамо. Углавном, краљева жеља остала је неуслишена.

ПОЖАР ПРОГУТАО ЛИКОВНО СТВАРАЛАШТВО

Као да се патња и она госпођица Биједа, како је називао своју судбину, нису довољно очешале о сиротог сликара, године 1946. његова убога колиба нестаје у подметнутом пожару који је заувјек однио са собом најплоднији период његовог стваралаштва. Све Лазареве слике, у трептају ока, прогутао је подмукли пламен неких духовних горштака. Све, осим једне. Неким чудом успио је да отргне од ватрене стихије портрет учитељице Марице, у коју је годинама био заљубљен, али чијег га загрљаја она никада није удостојила. Можда је баш због те неузвраћене љубави, онако „нагрдио“ њено лице тако што јој је, необично много, издужио обрве на слици, чинећи њен лик помало гротескним.

СЕЛИДБА У ШАНТИЋА ВИЛУ

Борчани, ипак, свог Лазу нису препустили окрутном случају који се био околио на њега. Убрзо су му у Јажвама саградили нову колибу, али од огњене недаће која га је задесила, он се никада у потпуности није опоравио. Готово да је престао да слика, а здравље му се знатно погоршало. Стога се на инсистирање сељака, у лето 1960. године, пресељава у Шантића вилу. Наредну деценију животарије у њој, уз нешто већу бригу комшија који су му сада, ближи него икада, били од немјерљиве помоћи. Попут оног старогрчког филозофа, Диогена из Си-

нопе, тако је и овај савремени киник, желио да своје тијело, након смрти, завјешта дивљим звјерима.

Тражио је да га оставе у Прењу, да буде храна птицама. Та жеља му ипак није испуњена. Али она друга, која се односила на мјесто гдје ће бити сахрањен и „споменик“ којим ће бити обиљежен његов гроб – јесте. И у самртном ропцу био је обзрив према својим Борчанима, па му је привремено одолио, тек толико да не поквари велико Петровданско славље, и преминуо само дан после њега, 13. јула 1970. године. Сахрањен је уз Шантића вилу, одакле ће заувјек моћи да се диви вировитом Борачком језеру и стјеновитим висовима Прења, његове највеће љубави.

Како се још за живота изјашњавао као богумил, умјесто надгробног споменика сељани су му изнад вјечне куће поставили само један храстов пањ, који је запрепашћујуће дуго одолијевао раљама времена. Све док га, прије коју годину, није замијенио овећи камени стећак, како и долици једном богумилу, на којем стоји: Нека се зна, да откада на мене поставише овај стећак, ни путници по земљи, ни звјезде по небу не могу да залутају. Мртав живима постах путоказ. Његов дух остао је да лебди изнад борачких гудура. Остало је сјећање на једног добродушног чудака који је, чини ми се, својевољно избјегао свјетску славу. Остала је легенда, урбани мит о нијемом проповједнику слободе. А од оног материјалног, остало је мало. Премало. Свега шездесет двије слике.

ШТАБ ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Ипак, бурна историја Шантића виле ту се не завршава. Током посљедњег рата у њој се налазио штаб Војске Републике Српске. И ја сам своје прве кораке направио у њеној непосредној близини, у дворишту породичне куће мога ђеда. У ствари, ту сам провео остатак рата, онај који се бројао од крвавог заборског Видовдана, а бројало се дуго – пуне три године и који мјесец преко. Али, то је нека друга прича. Када је по потписивању Дејтонског мировног споразума читаво ово, вјековно српско, подручје припало Федерацији Босне и Херцеговине, иако током рата није пало у руке непријатеља нити један једини дан, и када смо онако колективно кренули пут Невесиња, са свежњима у рукама, на тракторским приколицама и камионским каросеријама, Војска је, Бог ће знати зашто, запалила свој штаб, Шантића вилу, чиме се и прича о њој, нажалост, може привести крају.

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920-1941)

» Пише: др Милан Мицић

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонијационом процесу 1920-1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100.000 људи. Основну колонијачку масу чинили су српски ратни ветерани – добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски оптанти из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – безземљаци. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајора бивших велепоседа или на ободима старосједлачких насеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђевог које су уочи Другог свјетског рата имале 4.500–5.000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се састојала од осам кућа.

Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђевог које су уочи Другог свјетског рата имале 4.500–5.000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се састојала од осам кућа.

13.

Насељено становништво колоније Ковин надјељено је земљиштем општине Ковин, Државног добра Ковин и општине Мраморак. Општина Ковин посједовала је 3.639 к. ј. општинске земље од чега је у процесу аграрне реформе издјељено 29,3 % земљишта, а општини Ковин остало је 2.570 к.ј. Мјесним аграрним интресентима у Ковину од општинске земље издјељено је 148 к.ј. добровољцима домаћим и колонистима 640 к.ј. колонистима, оптантима, аутоколонистима и избјеглицама 279 к.ј.

Општина Мраморак располагала је са 3.541 к. ј. општинског земљишта од којих је издјељено у аграрној реформи 1.219. к. ј. или 34,4% земљишта, а општини је остало 2.321 к. ј. Мјесни аграрни интресенти надјељени су са 614 к.ј. добровољци локални и колонисти са 293 к.ј., а колонисти, оптанти, аутоколонисти и избјеглице са 311 к. ј.

Земљиште надјељено колонистима у Ковину било је слабог квалитета, углавном је у питању била ритска земља склона плављењу и као таква није могла бити извор егзистенције насељених. У добијању повишице земљиштем 1935–1936. године свега 20 добровољаца из колоније Ковин надјељено је са 45 к.ј. и 1.458 кв. хв. или 2,2 к.ј. по породици.

Колонију Ковин населили су колонисти у три колонијационог статуса. То су били ратни ветерани добровољци српске или црногорске војске, српски оптанти из Мађарске и колонисти из Србије.

Формирање колоније Ковин почело је 1924. године. Досељеници су своју аграрну заједницу у колонији основали 14. августа 1924. године. „Н. Маркулов је 1. марта 1925. године урадио нацрт кућишта колоније Ковин у општини Ковин, уз допуну од стране А. Осипова.”

За 115 плацева била је предвиђена експропријација 36 к. ј. и 1.462 кв. хв. „Нас има 35 већ насељених који жељно очекују дан када ће подићи своје куће”, извјестио је Савез аграрних заједница за Банат 22. јула 1925. године предсједник аграрне заједнице М. Ивановић, из Маина, код Будве. Први колонисти који су стигли до лета 1924. године били су српски ратни ветерани–добровољци из околине Будве.

ОАЗА БУДВАНСКИХ ПОРОДИЦА

До 3. фебруара 1934. године у колонији је надјељено земљиштем 231 лице и то са статусом оптаната 99 колониста, са статусом добровољаца 92 лица (62 добровољца – колонисте и 30 мјесних добровољаца) и 30 насељеника са статусом колониста. По завичајном поријеклу оптанти су били из Мађарске, а њихов највећи дио (87 породица) из села Деске у Поморишју; језро досељених добровољаца чинили су они из околине Будве (41 породица од којих 27 породица из села Маине); од 40 насељених колониста 31 су представљали колонисти из Србије из околине Гроцке, Смедерева и Младеновца.

Основни проблем колониста у Ковину био је, као и на другим мјестима у процесу колонијације 1920–1941. године, питање градње куће, јер колонисти нису били надјељени кућама, питање обраде земљишта које се добијало у привремену закуп, а колонисти нису имали потребна пољопривредна радила, сјеме и вучну стоку и тежак социјални положај, хронично сиромаштво и презадуженост колонијачке популације.

Колонисти који су дошли у Ковин 1924. године суочили су се са великим страхом од бескућништва и били су приморани, услјед неажурности аграрних власти, да улазе у кирни односно да станују у Ковину обично у помоћним зградама домаћинстава у изузетно тешким и нехигијенским условима. „Изложени смо великим трошковима и плаћамо станове. Многи станују у нездравим условима”, жалили су се чланови аграрне заједнице из Ковина Савезу аграрних заједница за Банат. 11. септембра 1925. године колонисти су добијали грађу потребну за градњу кућа прије плацева на којима су требали зидати куће. Колонистима је 24. маја 1925. године додјељена грађа за градњу кућа на основу узетих кредита код Савеза

» Први колонисти који су стигли до лета 1924. године били су српски ратни ветерани из околине Будве

Колонија Ковин

аграрних заједница за Банат, а 10. новембра 1925. године за зидање кућа допремљено је 12.000 комада цигле које су „изручене на жељезничкој станици.” Колонистима у колонији тек 1. марта 1926. године додјељене су експроприсане окућнице за градњу кућа што значи да је градња кућа у колонији почела у прољеће 1926. године скоро двије године послје почетка насељавања. Куће које су грађене у колонији грађене су обично на брзину, биле су тјескобне и нехигијенске, обично са темељом од цигле, а зидовима од черпића или набоја. Предсједник аграрне заједнице Вујадин Вукотић, 24. новембра 1928. године описао је услове живота досељеника у новосаграђеним кућама у колонији и хронично сиромаштво насељеника који су били приморани да се задужују код трговаца у вароши:

„Сви наши чланови дошли су у Ковин без капитала. Ове године су биле неродне, а дјеца траже леба... Зађите по кућама насељеника па видите у каквим влажним кућама живе, чак и нелјељеним и несређеним становима. Видјећете многе куће са прорешетаним кровом... Многи су без помоћи Савеза почели дизати куће плашећи се да им држава не одузме поткућнице. Ту су подлијегли овдашњим зеленашима... Ова горка искуства су врло жалосна”, истакао је В. Вукотић.

СТАМБЕНИ КРЕДИТИ

Градња кућа у колонији Ковин била је од 1926. године стална појава јер је колонија грађена до 1941. године. Насељеници су градили куће према својим финансијским могућностима. 19. септембра 1933. године аграрна заједница из Ковина затражила је позајмицу од 17.000 динара за довршење куће за 13 насељеника из околине Будве. Према допису Савезу аграрних заједница за Банат од 8. августа 1933. године колониста Милош Вукотић, који је надјељен грађом 1929. године, желио је подићи кућу и тражио је кредит од 3.000 динара за ту намјену. Позајмицу за довршење куће тражило је седам колониста (Бисенија уд. Глигора Ђеловића, Љубо Николић, Јован Букић, Филип Рашовић, Марко Франета, Иво Давидовић и Мило Ивановић), а за поправку кућа пет колониста (Ђуро, Иво и Саво Франета, Јоко и Иво Станишић.) Тражене суме за довршење куће биле су од 800 до 2.600 динара, за поправку 700–800 динара. Тако је 9. јула 1933. године изградња пет кућа погођена са мајсторима, али они нису жељели да раде „на версију” и тражили су од аграрне заједнице новац. Предсједник Добровољачке аграрне заједнице М. Ивановић марта 1939. године у писму Са-

веза аграрних заједница за Банат истакао је да „има нашијех чланова који до данас још нису добили од државе грађу за кућу.”

Један дио насељеника „остављао је подигнуте куће у Ковину и разилазио се да тражи зараду на другом мјесту за прехрану своје голе породице и за парчетом леба”, навели су из аграрне заједнице Ковин 2. октобра 1933. године описујући социјално стање насељеника. У истом писму Б. Марковић предсједник Добровољачке аграрне заједнице у Ковину навео је да „услијед нероднице, поплаве и ниских цијена и других неприлика остали смо у заостатку више година и порез државни, општински и бановински, водоплавним допринос као и овогодишње мерничке трошкове који се безусловно траже од нас па нам долазе ексекутори са пријетњом пленидбе најпотребнијих ствари ако не платимо.”

ДУГОВИ ОТПЛАЊИВАНИ КУКУРУЗОМ

На редовној скупштини Добровољачке аграрне заједнице од 20. јула 1935. године питање заосталих дугова према аграрној заједници рјешавало се на тај начин да „приликом бербе кукуруза сваки члан буде дужан донијети у најмању руку двије дупле центе кукуруза на рачун дуга”. Добровољачка аграрна заједница такође је 28. октобра 1935. године са по 50 динара помогла, у договору са управником ковинске основне школе, куповину халине Персиди ћерки добровољца Филипа Рашовића и зимског капутућа Јелени, ћерки добровољца Ива Давидовића. Са 2. новембром 1931. године од 213 надјељених колониста у колонији Ковин 135 је било насељено и сви су имали куће (105 су изградили куће у колонији, а 20 колониста су купили кућу ван колоније). Године 1935. (18. фебруар 1935.), у колонији је било 105 кућа, а 1938. године у новом насељу уз варошицу Ковин налазило се у колонији изграђених 119 кућа и 70 економских зграда. Број колониста надјељених земљом био је знатно већи од броја стално насељених, па је аграрна заједница тражила 4. марта 1936. године од Комисије за ликвидацију аграрне реформе да се од слободних поткућница аграрној заједници додијели половина земљишта. Међутим, одговор Комисије за ликвидацију аграрне реформе био је да су „поткућнице узурпирани”. Мали број економских зграда (шупе, стаје, плеваре, свињци, котарке итд.) у односу на број изграђених кућа до краја колонијационог процеса указивао је на појаву да земљорадничка колонијачка домаћинства нису била до краја заокружена већ да су била у процесу сталне градње.

Питање броја насељеног становништва у колонији Ковин може остати недефинисано услјед чињенице њихове значајне покретљивости ка другим колонијама или градовима и чињенице да колонисти надјељени земљом у Ковину нису морали бити и насељени у колонији Ковин већ су могли куповати куће у старом насељу. Године 1934. у Ковину је било надјељено земљиштем 231 лице са статусом добровољаца, колонисте, оптанта или аутоколонисте.

Према подацима од 6. фебруара 1934. године од 231 колонисте надјељеног земљиштем било је насељено у Ковину 187 породица добровољаца, колониста и оптаната у којима је живјело 698 лица.

Према „Индивидуалном исказу аграрне деобе” од 26. јула 1938. године у Ковину је надјељено земљиштем 199 мјесних аграрних интресената, 94 добровољаца, 62 оптаната, 34 колониста и 15 аутоколониста, укупно 404 породице, од којих је колонијачких било 205 породица, а изграђених кућа у колонији 1938. године било је 119. Број породица надјељених земљиштем у колонији је смањен у односу на 1934. годину, нарочито оптаната (за 37 лица) који су били врло покретљиви и који су егзистенцију тражили у већим градовима.

СУКОБИ ПО ЗАВИЧАЈНОЈ ОСНОВИ

Три различите завичајне заједнице формирале су колонију Ковин што је довело до проблема у формирању новог локалног идентитета. Настала у близини вароши колонија је све своје потребе задовољавала у Ковину (општина, црква, лекар, жандармеријска станица, трговине, занати итд.) што је отежавало формирање препознатљиве идентитетске цјелине у колонији.

У колонији Ковин били су насељени колонисти – добровољци из околине Будве, српски оптанти из сјеверног Баната у Мађарској (углавном насеље Деска) и колонисти из Србије и долазило је до честих сукоба на завичајној основи. Простор судара била је аграрна заједница која је била јединствена до 1933. године, представљала је поље борбе за доминацију у колонији. „Познат вам је несавјестан рад ове заједнице”, написала је група чланова аграрне заједнице у Ковину 8. фебруара 1933. године Савезу аграрних заједница за Банат „које се ми као чланови стидимо, и у којој се ниједна скупштина не може одржати без бајонета”. Предсједник аграрне заједнице у Ковину, колониста из Србије Станимир Благојевић 14. фебруара 1932. године жалио се Савезу аграрних заједница за Банат да на „прошлој скупштини у управни одбор су изабрана три Бокеља добровољца који су увијек тако сложни да је увијек њих било већина тако да се нису могле извршити никакве наплате под изговором да ће све то Савез опростити”. Срески начелник среза Ковин штавише је 17. априла 1934. године забранио скупштину аграрне заједнице у Ковину „јер би могло доћи до нереди, па чак и убиства.” Тако је до 1931. године у 17 аграрних заједница из 14 колонија Јужног Баната искључено укупно 39 чланова, а највише из Ковина – 22.

Све насељеничке заједнице биле су затворене, а њени чланови упућени једни на друге, односно међу њима се услјед тежких услова колонијације развијала унутрашња солидарност. Због међусобне помоћи припаднице једне досељеничке заједнице добијали су земљиште једни поред других. Тако су према нацрту у закупу надјељеног земљишта Државног добра Ковин од 20. априла 1930. године на потезу Горњи Рит једно до других имали: парцела 9411 – Јока уд. Ива Марковића – 1 к.ј, 9413 – Јока уд. Ива Марковића – 2 к.ј, 9423 – Чедомир Недељковић – 4 к.ј, 9423 – Иво Рацановић – 4 к.ј, 9413 – Мара Пере Марковића – 4 к.ј, 9413 – Саво Гивовић, 9413 – Стана уд. Ива Станишића – 4 к.ј, 9423 – Јоко Борета – 4 к.ј, 9423 – Марко Станишић – 4 к.ј. Сви надјељеници земљом у том дијелу атара у Горњем рит сем Чедомира Недељковића били су из племенске општине Маине, код Будве.

НАСТАВИТЕ СЕ...

ТУЖНА СУДБИНА СТОЈЕ ТРИВКАНОВИЋ ИЗ СИСКА

Стоја је умрла чекајући правду

Стоју Тривкановић посјетили смо почетком октобра 2017. године када нам је у свом дому у Сиску говорила о својој тешкој животной причи.

Портал *Новости* је објавио информацију да је средином децембра прошле године умрла Стоја Тривкановић из Сиска, жена која је 1991. године у једном дану остала без мужа и два сина. Тијело супруга избацила је ријека Сава неколико дана након одвођења, док тијела својих синова Стоја никад није пронашла.

Стоју Тривкановић посјетили смо почетком октобра 2017. године када нам је у свом дому у Сиску говорила о својој тешкој животной причи. Чланак је објављен у часопису *Извор* Заједничког вијећа општина број 178, а телевизијски прилог пуштен је у емисији *Хроника Славоније, Барање и Зайчугот Срема* број 272.

Стоја је умрла не дочекавши правду, а поводом њене смрти објављујемо на овом мјесту чланак о њој.

„МОЈЕ ЖРТВЕ НИКО НЕ СПОМИЊЕ“

Био је 25. август 1991. године. У кућу Тривкановића у Сиску дошли су припадници Збора народне гарде у црним униформама и у комби ставили Николу (49) и његове синове Зорана (23) и Берислава (18). Неколико дана касније Николино тијело препуно модрица, огреботина и више прострелних рана на тијелу и глави пронађено је у Сави код села Гушће. Зоран и Берислав до данас нису пронађени.

У тренутку одвођења у кући су били Зоранова жена Драгица и синови, двогодишњи Александар и тромјесечна беба Роберт. Супруга и мајка одведених Стоја Тривкановић била је у том тренутку на послу у дјечјем вртићу, али је врло брзо чула шта се догодило. Тих дана у Сиску је било уобичајено да грађане српске националности одвози билијери камион, да би их касније најчешће избацивала ријека Сава.

„ТРАЖИ ИХ У МРТВАЧНИЦИ“

Нема званичних података, али се ради о десетинама, а можда и стотину цивила који су нестали на начин на који су нестали чланови породице Тривкановић. За Стоју је тај дан могла настати и већа трагедија јер су припадници ЗНГ-а тражили и њену браћу.

– Моја мама је одмах дошла овдје и викала и плакала шта раде са дјецом и куд их трпају и њу су ударили пушком у прса. Након тога отишли су и код мог тате и тражили његове синове односно моју браћу. Ја сам данима одлазила у полицију да тражим своју дјецу. Ишла сам код Ђуре Бродарца (ратни шеф сисачке полиције – прим.аут.) који ме је тек трећи пут саслушао док сам плакала и тражила своје синове, а он ми је само дрско одговорио: „Мени они не фале, а коме фале нек’ иде нек’ их тражи у мртвачници“ – почиње своју причу Стоја.

Ухапшени су тада најприје одвожени у импровизоване затворе ОРА и Јодно. Тражећи своје најближе Стоја је отишла у Јодно гдје су је замало силовали.

– Те дане сам трчала ће год сам стигла мислећи да би их можда спасила и да ће неко од заповједника знати неку информацију, а тамо је заповједник био неки Јадранко Гарбин. Ту ме доче-

» Остала без породице и изгубила све судске спорове

као неки човјек који је имао маску на глави и рукавице на којима су се видјели само прсти. Прислонио ме уз зид и раскопчао ми хаљину скроз. Мало сам гласније причала, а тај Гарбин је ту спавао и изашао. Примео ме, саслушао и рекао да ће помоћи колико буде било у његовој моћи. Када сам кренула ван тај исти ме је чекао, вукао да идем негдје са њим док ми је његов пас дерао хаљину. Тај Гарбин се на крају издерао на тог човјека тако да сам успјела да одем некако – прича Стоја.

Она је даље безуспјешно тражила своју дјецу на ОРА-и и кабинетима министра Ивана Векића и председника Фрање Туђмана. Што их је више тражила то је више имала и својих проблема.

– Долазила ми је полиција кући и питала ме докле ћу ја то да истражујем и зашто ја не одем одавде. Ја сам говорила да не идем никауда док не нађем своју дјецу. Пријетили су ми, а била је и војска овдје која ме је провоцирала. Говорили су да су моја браћа и мој тата који су тад били у Петрињи заклали моју маму – каже она.

Провокације полиције и војске биле су само увод у још горе ствари, а Стоја је почетком 1992. добила и отказ заједно са бројним другим сисачким Србима у то вријеме.

– Мени један дан каже колегиница да сутра не дођем радити, а ја је питам како да не дођем кад код куће имам двоје унучића и ми немамо шта јест’. Ја питам равнатељку, коју смо тад морали тако да зовемо, а не као до тад директорка, шта ће бити са мном, а она каже да мисли ћу добити отказ. Кроз плач сам питала зашто када су ми побијена дјеца и муж да сад и ово проживљавам. „Виша сила“, одговорила ми је она – прича Стоја.

ОТИШЛА, ПА СЕ ВРАТИЛА

У потрази за дјецом неколико пута одлазила је и преко ратне линије раздвајања у Петрињу што је хрватска страна знала, а због тога је УНПРОФОР процјењујући да за њу ту није сигурно пред Олују Стоју извео из Сиска, а она је завршила код родбине у Руми. Двије године касније поново се враћа у Сисак због унучади, али и због наде да ће наћи своју дјецу.

– Тад сам се надала да су у затвору и да ће их можда пустити, па сам се питала шта ће они ако се врате кући, а мене нема. И тада је било провокација, питали су ме шта сам дошла и зашто сам се вратила. Ја до данас тражим своје, а тужила сам и државу. Све судове за сада смо изгубили. Сада има још једна жалба у Стразбуру, па ћу видјети шта ће бити. Мени је битно да они нађу моју дјецу и да кажу шта је било са њима. И данас ме боли кад гледам телевизију и говори се о жртвама, а моје жртве нико не спомиње – огорчено говори ова жена.

Након што су Стоја и њени унучи изгубили све парнице против државе на општинском, жупанијском, врховном и Уставном суду, њен адвокат Лука Шушак поднио је захтјев и на Европском суду за људска права у Стразбуру који је захтјев одбио утврдивши да је држава предузела све одговарајуће кораке у истраји овог ратног злочина. Стоја је од свега добила 15.000 куна судских трошкова, а њени унучи око 71.000.

ПРАВДА НА ЧЕКАЊУ

За ратне злочине над 23 сисачка цивила и једним ратним заробљеником у децембру 2013. осуђен је једино замјеник ратног начелника ПУ Сисак Владимир Миланковић на казну од осам година затвора. Врховни суд му је накнадно повисио казну на десет година, а проглашен је кривим по командној одговорности. Оптужница је теретила и начелника Ђуру Бродарца који је умро током истраге 2011. године. Миланковић је проглашен кривим и за, између осталог прикривање убиства три члана породице Тривкановић и пет чланова породице Вила. Другооптужени припадник специјалне јединице *Вукче* Драго Бошњак ослобођен је и нико од других непосредних извршилаца до сада није оптужен.

– То је све толико тешко да ви не морете замислити. Да је он добио само толико мало година, а само мојих троје нема. Све се зна, али нико ништа не говори. Масовно се одводило и убијало. Никакву ја правду нисам дочекала и више немам коме да се обратим – огорчено коментарише Стоја.

ИЗДРЖАВАМ ЗБОГ УНУЧАДИ

Стоја данас живи сама јер један унук је за послом отишао у Њемачку, а други на Јадранску обалу. У трошној кући у којој се сваки дан подсећа на оно што се прије 26 година догодило у двористишту. Од једва осамсто куна пензије колико јој остане након оврхе рачуна због неплаћених рачуна. На кући стоји оглас да је на продају. Планира да оде код родбине у Руму, овога пута заувјек.

– Немам ја шта тражити овдје гдје ми је направљено зло. Јако ми је тешко овдје. Од свих сусједа можда ме један или два уопште и поздрављају. Не поздрављају ме људи са којима смо прије били добри, а ни њихова дјеца. Подсећам се стално на све и ходам по овом двористишту гдје су ми дјецу тукли. Стварно не знам шта то мене још држи и питам се докле ће овако. Ваљда издржавам због те моје унучади, али они се више овдје неће враћати јер овдје не могу ни радити. Због свега тога била бих најсрећнија да ја продам кућу и одем. И неки други ће овдје у Сиску бити сретни зато што сам коначно отишла, али ја ћу бити још сретнија да одем – завршава своју тужну причу Стоја.

НИКОЛА МИЛОЈЕВИЋ/СРБИ.НР

ГЕНЕРАЛ РАТКО МЛАДИЋ СЕ УСПЈЕШНО ОПОРОВЉА НАКОН ОПЕРАЦИЈЕ

Генерал Ратко Младић, након операције дебелог цријева у једној хашкој клиници, враћен је у схевенингенски притвор. Како каже његов син Дарко, Младић се у постоперативном периоду добро осјећа. У болници је укупно провео три дана.

– Чујемо се свако јутро телефоном, добро је расположен – изјавио је Дарко Младић за *Новости*.

– Мало се слабије креће и брзо се замара, а доктори су му савјетовали да због бољег опоравка мора што више да хода. Он каже да устаје, оде до кухиње и спрема себи храну – додаје син Ратка Младића.

24 ГОДИНЕ ОД ЕКСХУМАЦИЈЕ НАЈВЕЋЕ МАСОВНЕ ГРОБНИЦЕ У МРКОЊИЋ ГРАДУ

На православном гробљу у Мркоњић Граду положени су вијенци поводом обиљежавања 24 године од ексхумације највеће масовне гробнице са 181 тијелом звјерски убијених Срба током агресије оружаних снага Хрватске и Петог корпуса такозване Армије БиХ на 13 западно-крајишких општина Републике Српске 1995. године. Вијенце су положили представници општине Мркоњић Град, општинске организације породица заробљених, погинулих бораца и несталих цивила.

Током агресије оружаних снага Хрватске и Петог корпуса такозване Армије БиХ на 13 западнокрајишких општина Републике Српске, у септембру и октобру 1995. године, са својих вјековних огњишта протјерано је више од 120.000 Срба.

Након што је Република Српска поново преузела подручје општине Мркоњић Град, у православном гробљу је пронађена највећа масовна гробница са 181 тијелом звјерски убијених Срба.

Међу њима је било 10 жена, 71 цивил, 97 бораца Војске Републике Српске и три припадника Министарства унутрашњих послова, а у мањим гробницама на подручју ове општине пронађено је још 176 тијела.

ПАРАСТОС У ГРАЧАНИЦИ: 16 ГОДИНА ОД МАРТОВСКОГ ПОГРОМА

Парастосом који је у Манастиру Грачаница служио Његово преосвештенство епископ рашко-призренски Теодосије и полагањем свијећа испред умјетничке инсталације *Мисинг* у дворишту Дома културе у Грачаници обиљежено је 16 година од мартовског погрома у којем је убијено 19 људи, протјерано 4.000 Срба, уништено око 900 српских кућа, оскрнављено или спаљено 39 цркава и на хиљаде споменика по гробљима широм Космета.

– Наше светиње које су толико пута спаљиване и скрнављене, али су поново васкрсавале заједно са светом литургијом која се служи у њима, јер тамо гдје има троје ту је Господ Бог – рекао је владика Теодосије.

Двадесетак окупљених, предвођених градоначелником косовске општине Грачаница Срђаном Поповићем положило је свијеће на умјетничку инсталацију *Мисинг*, постављену у знак сјећања на све страдале Србе на Косову и Метохији. Поповић је истакао да су Јана Тучев, Боривоје Спасојевић, Златибор Трајковић, Добривоје и Борко Столић, Драган Недељковић, Бобан Перић, Славољуб Дабић, Југослав Савић и Ненад Весић опомена да се зло учињено у мартовском погрому Србима никада више нигдје не понови.

Обиљежавање 16 година од мартовског погрома испратила је Косовска полицијска служба, која је због вируса корона забранила веће окупљање, а организаторе – Дом културе, Епархију рашко-призренску и Удружење породица несталих и киднапованих из Грачанице упозорила да ће уколико се окупи већи број Срба, као што је то било ранијих година, сносити последице утврђене законом.

ДЕЛЕГАЦИЈА ЗАВИЧАЈНОГ КЛУБА КОРДУНАША СА РАЗЛОГОМ ПОСЈЕТИЛА КЉАЈИЋЕВО И ЧОНОПЉУ

Чувари кордунашке традиције у Србији

Делегација Завичајног клуба Кордунаша, Милица Дотлић, Драган Миљковић и замјеник председника Клуба Душко Дејановић, посјетили су 12. марта 2020. вриједне прегоаце у очувању културе и традиције Срба Кордунаша. Прва дестинација је била Кљајићево.

Влаком без возног реда, послије Другог свјетског рата 1945. стигли су Кордунаши из ратно опустошеног краја у тадашњу Крњају. Четири године касније мјесту су дали име Кљајићево у знак сјећања на свог земљака народног хероја Милоша Кљајића, рођеног у Горњем Сјеничаку, који је погинуо 14. јула 1944. године у Жумберку.

АНКИНЕ ХАЉИНЕ

У Кљајићеву своје земљаке дочекала је старица Анка Михајловић, која се у ово мјесто доселила 1954. године. Кројачку вјештину наслиједила је од своје мајке, па није чудо што у соби чува народне ношње са мотивима старог завичаја које је сама шила.

Проводећи ноћи за „сингерицом“ Анка је спајала традиционално са модерним. Тако су настале хаљине са мотивима Кордуна. Ту су и мараме које су некада дјевојке уз најбоље хаљине носиле на жетву.

Код ове дивне баке могли смо видјети и чувену „Слуњанку“, која се правила од сукна, а Анка ју је правила од чоје. Та ношња је изазвала полемику.

Наиме, сликар Вјеслав Карас је 1849. године насликао жену у народној ношњи под називом Слуњанка. Не ради се о жени из Слуња, него са подручја Слуњске регименте у чијем је саставу био Кордун. Ова ношња је типична ношња динарског поднебља. Црвена тока на глави са рубцем пријекло, дуга прегача са ресама, дуги прслук – зубун, кошуља дугих проширених рукава. Такву ношњу за потребе Етнографске изложбе 1867. однио је у Санкт Петербург прота Никола Беговић.

Женска ношња се са годинама мијењала. Кошуља има уже и краће рукаве, прегаче и прслук су краћи, тока се временом изгубила...

На основу Карасове слике Ан-

» Мирко Бијелић, Душко Дејановић, Анка Михајловић, Драган Миљковић и Милица Дотлић

ка је направила реплику старе ношње, али је направила неколико ненамјерних грешака. Збох нејасних детаља на Карасовој слици испоставило се да је погрјешила шаре на прслучу око цепова и обрубца. Ипак, њено мајсторство у изради ношње никад није било упитно што потврђују бројне награде које је добила нарочито послије 1995. године. Анка је многе жене научила да ткају, преду, шију, а награде су стизале из Бачке Тополе, Вуковара, Београда (Златна јабука коју је добила на Београдском побједнику за најоригиналнију ношњу).

ЖЕЛЕ ДА ДИГНУ СПОМЕНИК ДИЈАНИ БУДИСАВЉЕВИЋ

Сви који су сарађивали са Анком Михајловић слажу се да не постоји признање које би могло да обухвати све њене заслуге. То је потврдила и Милка Боснић из Чонопље, дугогодишња Анкина сарадница и председница КУД-а Вук Караџић.

– Анка је икона за све нас са Кордуна. Да нас је само научила да волимо Кордун, свој посао је одрадила – рекла је Боснићева.

Љубав према Кордуну мотивисала је Милку и њене сараднице да направе Завичајни музеј у МЗ Чонопља. Ту се могу наћи стари ала-

ти, одјевни предмети, посуђе, намјештај...

– Планирамо да направимо и библиотеку. Све ове године рада довеле су до тога да имамо мноштво књига, фотографија, снимака...

У Чонопљи су насељене породице тројице народних хероја Душана Вергаша, Јоце Миљковића и Јоце Тарабића. Ове године планирају да значајно обиљеже 75 година од досељавања у Чонопљу.

– Имамо идеју која је лијепо прихваћена у Сомбору и надлежним институцијама да поред школе и библиотеке направимо споменик посвећен Дијани Будисављевић. Пре-

» Милка Боснић, председница КУД Вук Караџић из Чонопље

ма оригиналној ношњи коју је сачувала породица Бараћ реконструисана је ношња из села Збијег на Кордуну (између Примишља и Мочила) – прича нам Милка водећи нас до Етно парка *Штари рибњак* гдје су нас дочекали весели домаћини Драган и Александра Косановић, као и њихов пријатељ Јово Бошњак. Драган је са Кордуна, из села Мочила, а Александра из Дарде (Барања).

У етно парку *Штари рибњак* се сваке године одржава Ликовна колонија *За Привредник из Загреба* у организацији КУД-а Вук Караџић. Сlike се продају, а средства се користе као помоћ у виду стипендија за српску дјецу у Хрватској.

Драган и Александра су нам рекли да свој рај стварају преко двадесет година. У малим кућицама од дрвета се може наћи библиотека, ризница старих предмета, старе фотографије Чонопље. И оно што је интересантно може се наћи за сваког по нешто, од буњевачке ношње, до књига о Кордуну и икона.

ФУДБАЛСКИ БИСЕРИ

Драган Косановић је велики заљубљеник у фудбал, па се сваки викенд може наћи на стадиону ФК *Слоје* која се тренутно такмичи у Војвођанској лиги.

У овом клубу прве фудбалске кораке направио је и њихов син Милош Косановић, повремено репрезентативац Србије. Он је након професионалне каријере у Србији, Пољској, Турској, Белгији заиграо и за *Ал Дазир* из Абу Дабија. Милош никада није заборавио одакле је потекао, па је недавно донирао комплет дресове и тренерке фудбалерима ФК *Слоје* из Чонопље.

Највећа кордунашка фудбалска светковина везана је за Кљајићево гдје се традиционално одиграва пријатељски ревијални меч фудбалских екипа Завичајног клуба Кордунаша и ФК *Кордун*. Термин новог дербија заказан је за 28. август.

Клуб Кордун из Кљајићева основан је давне 1947. године. Његови оснивачи су: Цвијан Карас, Драго Томин, Милош Петровић Лошо, Мита Белбабин, док су се као играчи истицали Мањаш Варга, Драго Томин, Стево Булат, Матајз Бауер, Никола Крмал, Мита и Петар Ђелбабин, Иван Овчин, Никола Вукобрат, Ђуро Карас, Бора Мутибарић и други. Игралиште се налазило код „шест“ топола.

Клуб има три млађе селекције и више од 70 регистрованих чланова. Кадети и пионири учествују на турнирима.

Како нам је рекао секретар клуба Богдан Јанчић било је притисака да се промијени назив клуба, али то никада није долазило у обзир.

Председник клуба Милорад Чекелиш је рекао да се планира изградња трибине на којој би било 300 столица за сједење.

– Сваки клуб има своје легенде, а наше највеће фудбалско име је Горан Карталија који је пониока у Кљајићеву, потом прешао у *Рагнички* из Сомбора, па у новосадску *Војводину*, а велики печат је оставио у Аустрији.

Да су у овом клубу сви посвећени види се и изгледа свих просторија, свлачионица, на сваком кораку се виде успомене, признања, медаље и пехари. И поред бројних проблема око финансирања овај клуб је уточиште младим људима, и оним старијим заљубљеницима у фудбал.

ДРАГАНА БОКУН

Завичајни клуб Кордунаша уручио помоћ Илији Радичанину

Представници Завичајног клуба Кордунаша Милица Дотлић, Душко Дејановић и Драган Миљковић посјетили су Кљајићево како би помогли свом Кордунашу Илији Радичанину и уручили му 40.000 динара, као и пакете помоћи у храни и кућној хемији вриједној 10.000 динара.

Илијини родитељи су се доселили са Кордуна послије Другог свјетског рата. Илија је локални хроничар и „ходајућа енциклопедија“.

Ненадмашан је сакупљач културног и историјског наслијеђа са Корду-

на. Скоро све што је икада о Кордуну написано, може се наћи код Илије.

Због свог преданог рада 2013. године проглашен је за почасног грађанина Кљајићева. Нажалост, притиснут бројним здравственим проблемима који су погодили чланове његове породице дошао је у ситуацију да апелује за новчану помоћ и бори се за голу егзистенцију.

– Супруга има великих проблема са дијабетесом због чега су јој нарушени и вид и слух. Неопходан јој је слушни апарат. Перка је прије 11 година оперисала горњи дио кичме. Поново има

болове, а неколико пута је неконтролисано падала. Сада мора поново на магнетну резонанцу, да би се утврдило да ли опет мора на операцију. Унука Тамара мора да иде на операцију оба ока, а трошкови су око 1.000 евра – прича Илија који се труди да обезбеди новац за своју породицу. Дигао је и кредит, а као статиста је глумио логораша у филму Дара из Јасеновца. Обраћао се многим институцијама, али нико му није пружио помоћ од званичних институција, осим земљака који новац уплаћују сходно својим могућностима.

Сви који желе да слиједу примјер Завичајног клуба Кордунаша и помогну Илији и његовој породици могу да уплате новчану помоћ на рачун:

- У Србији 200-16180114-32
- Из иностранства Western Union, јавити се Илији на телефон +381 25 853 155

Из Завичајног клуба Кордунаша се захваљују домаћинима Удружењу бораца 8. Кордунашке дивизије из Кљајићева, посебно Мирку Бијелићу који је помогао у организацији ове хуманитарне акције.

» Илија Радичанин

МИЛОШ КОРДИЋ: ЗАПИС СА БИВШЕ БАНИЈЕ

На прослави годишњице Седме банијске... и тада је околно дрвеће било без лишћа

Касна је јесен 1962. године. Дан је 22. новембар. Прослава 20. годишњице од оснивања Седме банијске ударне дивизије у Класнићу.

Кад сам већ написао ове три реченице, дође ми у главу да је то можда била јесен 1957. године: прослава 15. годишњице. Можда... Те године био сам ђак седмог разреда Осмогодишње школе у Петрињи. И веома ситан, растом низак. А ако је била 20. годишњица, и као ђак четвртог разреда Учитељске школе, такође у Петрињи, био бих... односно, био сам виши, јачи. Мада и тада скроз мршав.

Ми, ђаци из Петриње (опредјељујем се за 20. годишњицу: као кроз маглу израња ми лик мога драгог професора Милоша Петровића, нашег разредника, који је родом из Класнића и који нас води; ако је била и 15. годишњица, ништа се не мијења – моме уму најбоље би било да су обје годишњице биле исте године), путујемо у овим записима већ поменутићим ђацима. Банијско-кордунском жељезницом која, преко Глине и Топуског, повезује Сисак – Предграђе (Цапраг) и Карловац... А ми путујемо од Петриње до Маје. И ту излазимо. Затим ћемо десет километара пјешнице до Доњег Класнића. До мјеста на брду... у ствари до врха превоја одакле се цеста спушта према, уз моју Комоговину, једном од најљепших банијских села – Брезвом Пољу. (Увијек сам волио да чујем кад неко каже да је његово село најљепше на свијету. А ја само додам: Комоговина па твој... твоја... твоје...) Ту је, на врху превоја, споменик Седмој дивизији.

Дани су више кишни него што нису. И тог дана киша малко сипи. Сипи па застане. Макадамска цеста блатна, с јаругама пуним воде. Поред нас пробоше два аутобуса. Пуна пунца. А онда и понеки војни, па цивилни ТАМ-ов камион. Једна група нас, ђака, а расули смо се као ракова дјеча, машемо камиону у коме има и цивила и војника. Шофер, војник, стаде и они нас примају. И ми се лијепо доведемо до под само брдо.

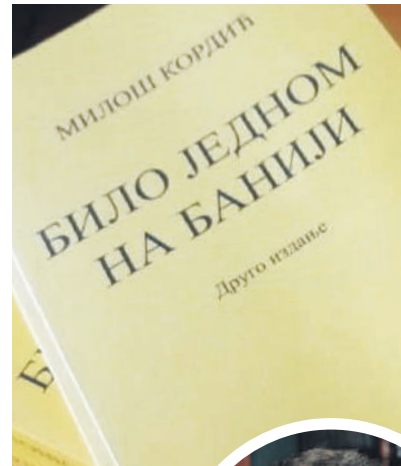
А на брду и по његовим мокрым каснојесењим странама – сплијен народа. Једни иду горе, други доље. Једни се гурају да заузму што повољнији положај до трибине. Други рукама хватају мокро лишће, стишћу га у груди и бришу блатну обућу. Трећи се грле – нису се одавно видјели, па се чује: Јово, ес то ти?... Е, Јово, Јово, конда те сад гледам како рањеног... На трибину се пењу високи руководиоци. Домаћин (вјероватно предсједник глињске општине, а ако је била 1957, онда је то био предсједник глињског котара... ако памтим) отвара, поздравља, најављује... Нема генерала и народног хероја Павла Јакшића, првог команданта Седме дивизије, нема генерала у резерви, народног хероја, нашег коштајничког посланика Ђуре Кладарина, првог политичког комесара дивизије... Глав-

КАКО ДО КЊИГЕ БИЛО ЈЕДНОМ НА БАНИЈИ

У продаји је друго издање књиге *Било једном на Банији* Милоша Кордића, чији је издавач Инфо Рас д. о. о. Београд, 2019. У књизи су бројни прозни записи ауторових сјећања на дјетињство, младост, школовање и живот на Банији између Другог свјетског рата и грађанског рата у Хрватској, с повременим заласком у те ратове. Ту су бројне личности са Баније: сељани, грађани, народни хероји, научници, књижевници и други умјетници, професори, ауторови школски другови...

Ту је запис о Титовом доласку на Банију, 1967. године. У књизи су обрађене банијске горе и њихови највиши врхови, ту су записи са видика, затим ријеке, рјечице, потоци, стара банијска јела, опис кољевина... Други дио књиге садржи имена и презимена банијских Срба, њихове бројне надимке, попис села и градова. Посебно поглавље посвећено је пословицама, клетвама, ојкачама, оригиналним псовкама. И на крају књиге Кордић објављује више од четири хиљаде непознатих, мање познатих и заборављених старих ријечи и израза банијских, са објашњењима. Књига се може наручити поруком на телефон: 063 1958 354, и на и-мејл: miloskordic44@gmail.com

Код поруке потребно је навести име и презиме, тачну адресу (с поштанским бројем) и број мобилног телефона. Цијена књиге је 800,00 динара + поштарина (шаље се поузећем, пост експресом).

ни говорник је Милан Мићун Павловић, генерал-мајор, који је, између осталог, био и ратни начелник Штаба, а касније и један од команданата Седме дивизије.

(Мени никад није било јасно због чега генерал Павловић није проглашен народним херојем. Питао сам једном о томе Симу Тодоровића, једног од организатора устанка и руководиоца народне власти на Банији, носиоца Партизанске споменице 1941, вијешника Другог засједања Авноја у Јајцу, рођеног у Драготини, код Глине. Нешто је објашњавао, нешто што мени није било јасно. Једном сам, још и прије Симе, питао Ђуру Кладарина. Он ми је рекао како није било могуће да сви они из штаба дивизије „прођу“... Јер то ни други нису... Генерал-пуковник Бранко Боројевић објаснио ми је како је тих послеријатних година, а највише се о томе одлучивало 1953. године, кад је било и највише проглашења, свако гурао своје... То сам схватио. То исто питање у вријеме мог омладинства прогонило ме и кад је Ранко Митић, родом из Горњег Селишта, код Глине, у питању... Али...)

У свечаној униформи, генерал Павловић дјелује као врховни командант свег овог народа – његове ријечи чују се на две стране: јасно, читко, чисто.

Стајао сам са класнићке стране. Не тако далеко од високо подигнуте трибине коју бих и данас, са генералом пред очима, могао да

нацртат. И околно дрвеће без лишћа, осим код неколико тањих, млађих храстових стабала – храшћу се дио лишћа, смеђег и тек понегдје малко као офуреног, до прољећа може задржати на гранама – могао бих такође да нацртат. Као млади пјесник Душан Вукосављевић (рођен 1921. године у Петрињицама – погинуо као партизан у јуришу код жељезничке пруге између Сиска у Суње, 1942) у пјесми Пред јесен (II), из збирке пјесама Када грохне зрије (СКД Просвјета, Загреб, 2017, приредио Борис Врга) што је стиховима насликао:

Опет ће доћи вријеме када лишће умирући жути у влажном заглају суморних кишних дана, кад у мутном калу леже шумски путеи и кад сјета љуби осмијег тужних грана.

И небо с ону страну слике преко споменика Седмој дивизији и изнад трибине такође бих могао... Мрко небо даљине изнад Брезовог поља, а можда и изнад Брестика, Козаперовице... Па још и даље – по висинама кишног неба Шамарице. У коју су се, вјероватно, склониле птице свих наших шума како би биле што даље од ове вреве, буке.

Кад се све то завршило и народ почео да се разилази, кренули смо и ми ка Жељезничкој станици Маја. Нема камиона који би нас повезао. О било каквом аутобусу да се и не прича. А и шта је то... тих десетак километара?!

Цапам мокром цестом, а у ушима ми одзвонају генералове ријечи о славном путу наше Седме... Али ме сустижу и ријечи неких наших у селу: да ли је дивизија требало да оде са Баније? коме је био потребан онолики српски народ Баније у збјегу по Босни, Херцеговини и у повратку по Лици, Кордуну? коме је било потребно онолико смрзавање народа, онаква глад, онолике уши и тифус, онолика смрт? Био сам већ омладинац па сам доста тога и чуо и прочитао.

Али... Учени смо да говоримо о славном путу. Тако смо и писали. Није да нисмо. И то највише због оних који су на том путу славно изгинули, умрли, нестали. Дарујући своје животе идеалима у које су вјеровали. Али они, та младост која је изгинула по врлетима Босне, Херцеговине, Црне Горе, Хрватске и Словеније, никад неће сазнати шта је даље било.

На станици чекамо ћиру. Неколико нас засјело је на малко, тако нам се чинило, присушене кладе. И у тим тренуцима у једном сам совјетском филму у коме су се могла видјети брда клада поред велике ријеке: биће да је то била Волга. И Седма је прелазила ријеке. Али ријеке без клада.

Вријеме пролази. На станици је много народа. А од ћири не писка. Из школских торби вадимо оно што смо понијели. Да малко жвакнемо...

Неко вели да се недалеко од овог мјеста рјечица Бручина улива у рјечицу Мају. Какво дивно име: Бручина! рече још неко.

А онда се као какав знак с неба оглаша и ћиро. И сад до Петриње, са заустављањем на станицама: Влаховић, Бански Грабовац, Бачуга, Краљевчани, Храстовица.

А Седма се од око 3.200 бораца (негдје пише и 3.500, а има и још тих бројева), колико их је отишло на пут Босне, Неретве, Сутјеске... вратила на Банију са њих око шест стотина. Што болесних, и тешко болесних, што рањених.

Да ли је славно то што су изгинули, помрли од болести, тифуса, рана, а многи нетрагом нестали. И док су они тако гинули, умирал и нестајали, далеко од Баније, дотле су усташе Независне Државе Хрватске харале, убјале, клале, пљачкале и палиле по српским селима? Мада је тога било и док је Седме било и по Банији, као и партизанских одреда. Али... То је нека друга прича. Прича неке друге историје.

Са степеница ћири окрећем се и још једном погледам у даљину: све је то и мој сиromaшни а као хљеб мирисни родни крај.

Да, био сам на прослави годишњице Седме банијске...

И тада је околно дрвеће било без лишћа.

(СА ПОРТАЛА БАНИЈА ОНЛАЈН, УЗ МАЊЕ АУТОРОВЕ ИСПРАВКЕ)

Изложба Стигла Корпусна... приказана у Дому Војске Србије

Изложба *Стигла Корпусна...*, која представља јединствен приказ ратног живота и рада 1. Баталјона војне полиције 1. Крајишког корпуса Војске Републике Српске представљена је публици 13. марта у Малој галерији Дома Војске Србије.

Изложбу Стигла корпусна организује Удружење грађана *Први батаљон Војне полиције Првој крајишкој корпусу Војске Републике Српске*, у сарадњи са Представнишвом Републике Српске у Србији, Републичким центром за истраживање рата, ратних злочина и несталих лица и Министарством одбране Републике Србије. Изложба садржи фотографије настале од 1991. године до 1995. које хронолошки прате развој и пут 1. Баталјона војне полиције. Поред фотографија садржи и мноштво материјалних ствари, као што су одликовања, ратне трофеје, борбену опрему...

Изложба *Стигла Корпусна...* до сада је приказана у Културном центру Бански Двор у Бањалуци 2018. године, Завичајном музеју у Градишци 2019, те у Средњошколском центру Никола Тесла у Броду.

Ова јединица је имала 400 припадника, од њих је 69 положило своје животе током ратних операција, у просјеку су то младићи од 24 године. Статистички приказано, сваки војник је рањен у просјеку 1,7 пута.

Због свега учињеног на стварању и одбрани Републике Српске сам 1. Баталјон војне полиције 1. КК је једини батаљон који је укавом предсједника Републике Српске одликован два пута: Орденом Немањића и Медаљом Петра Мркоњића.

Реализација ове изложбе је само увод у филм о коридору живота ауторке Слајане Зарић, чије снимање је у току. **ДРАГАНА БОКУН**

ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ ЛЕГЕНДАРНОГ САЈКОВЉАНИНА

Хуманост без граница Уроша Росића

Велики хуманитарца Урош Росић, потакнут реченицом Бране Црнчевића „само оно што је уписано, то ће бити запамћено”, коју је Брана изговорио 1991. године након прве Урошеве допремљене помоћи, написао је књигу о свом животу.

Ова књига је стаза којом је Урош из Сајковића ходао пуних 70 година, и како сам каже, посртао, падао и устајао.

У књизи се могу наћи и

многобројне захвалнице, а било их је укупно 112, из региона и Србије, из Републике Српске Крајине, из разних здравствених установа, а једна од дражих му је Ружичасти Grand Prix који додјељује Радио 202.

— У овој књизи сам ставио акценат на мој Сајковић. Сајковић је било партизанско село, а Сајковљани су били међу првим жртвама у Другом свјет-

» Мишо Иветић, Урош Росић, Миодраг Линта, Марко Нинковић, Светлана Нинковић, Драшко Ињац са супругом и Рајко Ињац са супругом (стоје), Владислав Росић, Анђела Росић, Сузана Росић, Борко Кашански, Госпава Пајчин, Станимирка Мица Росић (седе)

ском рату. Иако је била црква у Сајковићу, послје Другог свјетског рата, Сајковљани су се одрекли цркве и Бога, па је Губин преузео цркву и свештеника — рекао је Росић. Он је навео да је његов предак био први кум цркве, а за кумство је даровао шест волова, што би данас могло да се мјери са два аутомобила.

Родни Сајковић налази

се код Ливна у подножју Динаре, на путу према Грахову, у центру Ливанског поља које је с једне стране омеђено хрватским, а другим српским селима.

— Од малих ногу знали смо ко је Србин, а ко Хрват. Ту је близу рођен и Гаврило Принцип, одатле је и Старац Вујадин.

Росић је у књизи писао о првом учитељу, крпењачи која је замијенила лопту, о чувању стоке и многим другим дјетињим догодњинама. И управо због тих успомена, читајући ову књигу многи Сајковљани, а и други, вратиће се стазама свог дјетињства.

Поред година дјетињства, Росић описује и младалаштво, одлазак у Њемачку, па и ратне године када је почео да сакупља хуманитарну помоћ.

На промоцији су присуствовали Росићеви чланови породице и пријатељи који су имали само ријечи хвале за њега. Изостали су на Росићеву велику жалост први професор Сајковљанин Мир-

ко Нинковић, први полицајац из Сајковића Драган Росић и банкар Мирко Загорац.

Са супругом Милицом се упознао 2001. године приликом предаје хуманитарне помоћи у Кули.

— Одмах сам помислила да тај човек нечему вриједи. И дан данас иако се више не бави хуманитарним радом, не пропушта прилику да помогне другима — рекла је Милица Росић.

Са тим се сложила и Росићева сестра Госпава Пајчин и навела да њен брат није само хуман према породици, него и цијелом српском роду којем је помоћ потребна.

— Поносна сам на свог брата — рекла је са сузама у очима Пајчинова.

О Урошу је говорио и Борко Кашански новинар Српског телеграфа наводећи да прије него што је прочитао Росићеву књигу није имао одговор на просто питање шта уопште значи бити хуман.

— Сви ми понекад помогнемо, али то је далеко од небезбичног помагања, када не

тражиш никакав интерес — рекао је Кашански и додао да је свакако и битан списак људи, њих 150 који су Росићу помагали у хуманитарним активностима.

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта је рекао да Росића краси црта хуманости и жеље да помогне свом народу.

— Урош Росић се ангажовао и на обнови споменика погинулим Сајковљанима, тако да се поред хуманитарног рада бавио и културом сјећања. Видимо и кроз ову књигу и бројне захвалнице које потврђују његову посвећеност и жељу да помогне којима је помоћ била потребна.

Линта је споменуо Росићеву ангажовање на обнови партизанског споменика у Сајковићу, који је искористио ову прилику и захвалио се донатору Мирку Јозићу угледном човјеку који живи у Њемачкој, а који је финансирао рестаурацију споменика. Добротвори су били и Здравко Ињац и Никола Петровић.

ДРАГАНА БОКУН

» Урош Росић са најдражим признањем

ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА ГОРАНА КИКОВИЋА У УДРУЖЕЊУ ПИСАЦА ПОЕТА У БЕОГРАДУ

Васојевићи су се увијек борили за слободу српства и Црне Горе

Девета књига по реду Горана Киковића *Незаборављени бојеви и битке Васојевића — За слободу српства и Црне Горе (од 1690. до 1941.)* представљена је 14. марта 2020. године у просторијама Удружења писаца *Поета*. Овом приликом представљен је и нови број *Гласа Холмије* кога уређује Киковић.

У име Удружења Васојевића из Београда присутнима се обратио председник Удружења генерал др Лука Кастратовић који се осврнуо на немиле догађаје у Црној Гори и на народ који се дигао да одбрани светиње.

— За здрав разум је несхватљиво да се толики народа одриче своје историје, браће, вјере, да се прикљони НАТО-у, да призна Косово, да постану пријатељи са злочинцима Олује, Јасеновца и сличних погрома. Каже народна пословица: „Оно што није записано, није се десило”. Управо у томе је значај ове књиге — рекао је Кастратовић уз напомену да су Васојевићи највеће српско племе.

— Аутор је у књизи набро-

» Горан Киковић са промоције у Београду

јао многе догађаје којима Васојевићи могу да се поносе, а историја их је стално тестирала нудећи им бројна искушења која су издржали — истакао је Кастратовић. Он је додао да је посебна вриједност књиге што су осим битака, у њој представљене и тадашње војводе овог краја.

Председник издавачког савјета *Гласа Холмије* Бранислав Оташевић је навео да је Киковић смогао снаге да баратајући историјским документима и чињеницама на преко 300 страница опише

оно што се догађало од 1692. године када су Срби са подручја Лима, Метохије и Косова под притиском Турака кренули на сјевер преко Саве и Дунава. Он је истакао и значај часописа за књижевност, историју и културу *Глас Холмије*, који се родио у времену када је српски језик на подручју Црне Горе и ћирилично писмо почело да нестаје.

Драган Бракочевић из Удружења Шекулараца је указао на чињеницу да *Глас Холмије* годинама уназад указује на тешко стање и небезбичност српског народа и митрополије у Црној Гори од оних који су се до јуче дичили да су српска Спарта и најбољи изданак српског рода.

Аутор, Горан Киковић је нагласио да су Васојевићи показали садашњем режиму

у Црној Гори да никада неће дозволити да се отме оно што је насвијетлије.

— Народ који не зна своју историју, не треба ни да постоји. Зато је важна ова књига, али и часопис *Глас Холмије*. Срби су најалост подијели у неколико државица, покрајина, надам се да ћемо се ујединити као 1918. године. Зато сви наши непријатељи поготово црногорски кажу: „Никада више 1918.” — рекао је Киковић и захвалио се свима што су дошли као и народу у Србији на подршку коју пружају браћи у Црној Гори.

На промоцији се могло чути нешто више и о домаћинима Удружењу писаца *Поета*. Поред богате издавачке дјелатности упустили су се и у пројекат снимања фил-

БРАТСКИ СУСРЕТИ КРОЗ ГРАДОВЕ СРБИЈЕ

У организацији Града Краљева, Српског историјско културног друштва *Никола Васојевић* Беране и Музеја Града Краљева 12. марта 2020. године одржана је манифестација *Пријатељски и братски сусрети кроз градове и мјеста Србије*. Делегацију из Васојевића дочекао је помоћник градоначелника Краљева Сретен Јовановић. У Музеју града Краљева одржана је промоција књиге Горана Киковића *Незаборављени бојеви и битке Васојевића — За слободу српства и Црне Горе (од 1690. до 1941.)*, као и часописа *Холмија*. Скуп су поздравили замјеник градоначелника Вукман Ракочевић и директор музеја Дарко Гучинац, док су на промоцији говорили проф. др Славољуб Букић, др Драгољуб Даниловић. На промоцији су говорили и Васојевићи: Бранислав Оташевић, Давид Лалић и Горан Киковић. У склопу промоције наступио је и млади гуслар Сениша Петрић.

» Детаљ са промоције у Краљеву

ма по роману Веселина Целетовића *Српско срце Јоханово* којим би приказали праву истину о трговини људских органа која се дешавала на Космету.

— Удружење писаца *Поета* чува традицију српског рода. Објавили смо књигу о Ратку Младићу, а ове године изгубили смо два велика члана Рашу Смиљанића и Веселина Ђуретића — рекао

је Целетовић. Он је аутору Горану Киковићу уручио и први примјерак тек објављеног Зборника пјесама *Не дамо светиње*. На конкурс се јавило преко 200 пјесника. Први примјерак је уручен Горану Киковићу чија се фотографија налази на 104. страни.

У програму су учествовали гуслар Сениша Петрић и пјесник Давид Лалић.

ДРАГАНА БОКУН

ПОВЕЉА ЗАХВАЛНОСТИ

Потпредседник Савеза Срба из Црне Горе Владимир Јанковић уручио је Повељу захвалности Горану Киковићу, за све што је учинио, и све што су учинили Васојевићи у протеклом периоду у одбрани светиња, православља и српског националног идентитета.

ЧЛАНОВЕ ИО ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА ЈАЊАНА ИЗ НОВОГ САДА У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ ПРИМИО МИОДРАГ ЛИНТА

Опстанак Јања могућ само уз искрену подршку шире друштвене заједнице

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта у Скупштини Србије примио је 12. марта чланове ИО Завичајног удружења Јањана из Новог Сада.

Након што су обишли историје Народне скупштине, представници ЗУ Јањана, упознали су своје домаћине са текућим активностима и плановима Удружења у наредном периоду.

АМБИЦИОЗНИ ПЛАНОВИ

Истакли су да су изградња одрживог етно села, са свим пратећим садржајима, стављање у функцију Ваганске пећине и подизање спомен обиљежја страдалим цивилима у злогласној НДХ у Другом свјетском рату, приоритетни задаци и да у њиховој реализацији очекују помоћ шире друштвене заједнице.

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта рекао је након њиховог излагања да ће их у границама својих могућности подржати у реализацији наведених пројеката, али да је за то потребна шири акција од локалних органа власти у Републици Српској, затим тамошње републичке власти, до највиших органа АП Војводине и Републике Србије.

Линта се захвалио гостима на посјети истичући да му је рад овог удружења познат и да ће имати и даље његову подршку у реализацији својих активности. Линта је истакао да му је била велика част да буде гост Удружења поводом одржавања прошлогодњег 11. Јањског вишебоја, јединствене спортске и етно-туристичке манифестације у Јању у Републици Српској.

У име Завичајног удружења Јањана из Новог Сада, на срдачном пријему захвалио се председник Зоран Црепуља. Он је говорио о досадашњим активностима удружења посебно апострофирају-

» Јово Ђато, Драган Малиновић, Неђо Керлец, Душан Блажић, Миодраг Линта, Зоран Црепуља, Цвијан Савковић, Горан Савковић и Милован Клисурић

ћи обиљежавање његове славе Преподобног Симона Мироточивог, а најавио је скорашњи одлазак у Јањ, тачније у село Пребељце, 12. маја, када би требало да буде освећење звоника на тамошњој цркви.

Крајем маја, у Футогу би требало да се одржи 7. Сабор Јањана Војводине, познат по кошевину и вишебоју, а од 17-19. јула, планиран је сад већ свима познати 12. Јањски вишебој у мјесту Стројице (општина Шипово).

Црепуља је истакао да шест одбора Јањана у Војводини спроводи посебне програме, а посебну захвалност упутно је градоначелнику Новог Сада Милошу Вучевићу, народној посланици Јасмини Обрадовић, директору Фонда АП Војводине Душку Ђутилу, за избјегла и расељена лица, као и великом броју пријатеља који помажу активности Завичајног удружења Јањана.

СПЕЦИФИЧНА НАРОДНА БАШТИНА

Секретар ЗУ Јањана Цвијан Савковић, је подсетио да је удружење основано фебруара 2009. године.

– Јањ је засебна историјска, географска и културолошка цјелина у Републи-

ци Српској у којој је насељен велики број Срба, а захваљујући својој изолованости, ова област успјела је да сачува своје обичаје, културу, традицију, и посебно бих нагласио, женску народну ношњу коју желимо да, као најзнаменитију у српском фолклору, заштитимо код УНЕСКО. Јањ је по попису 1971. године имао преко 11 хиљада становника, сада их има једва преко хиљаду стално настањених, али на тим просторима остала су предивна природна богатства попут Јањских отока, планине Виторог, Ваганске пећине, манастира Глоговац у којем се традиционално одржава Јањски сабор, рибаре Пливе и кањона ријеке Јањ, који је заштићени природни резерват Републике Српске – истакао је Савковић, нагласивши да из овог краја потичу многи познати спортисти, кошаркаши Миличић и Радуљица, ватерполиста Рађен и многи други.

На састанку је био присутан један од аутентичних „спортиста“ из тог краја, косац Неђо Керлец, побједник Косидбе на Рајцу 2016. године и многих других такмичења на простору бивше Југославије.

– Свака побједа на такмичењу је важна и значајна, али „златна коса“ коју сам освојио на Рајцу 2016. године ми је најдража, како због чињенице да сам имао жестоку конкуренцију, тако и због чињенице да ми је трофеј лично уручио тадашњи председник Србије Томислав Николић – рекао је Керлец, додајући да једино још није побједио код својих на Јањском вишебоју.

СВАКА ПОДРШКА ЗНАЧАЈНА

Један од најмлађих, Горан Савковић поријекло вуче из Прибиљаца на Јању, и тамо је обновио своју кућу и имање, мада му је стално мјесто боравка општина Беочин. Он се захвалио Миодрагу Линти на посјети Јању. Како је објаснио, народу у Јању који живи у тешким условима значи сваки вид подршке.

– У Јању има више од 350 момака који нису жењени и то заиста представља огроман проблем у опстанку овог краја, у коме стално живи мање од 70 дјеча – рекао је Савковић, наводећи да је у плану и да се код манастира Глоговац изгради спомен-обиљежје посвећено цивилним жртвама страдалим у НДХ.

Душан Блажић је већ се-

дам година председник Мјесног одбора Јањана у Футогу. Он је истакао да је на неки начин управо у Футогу, у коме је 2007. године одржан и први Сабор на коме се окупило више од 400 људи овог краја, ударен и темељ за оснивање удружења. Душан води поријекло из Доњих Чукљића у Јању и често иде тамо.

ЖИВОТ ОД СТОЧАРСТВА

Драган Малиновић је из села Подбизир гдје тренутно живи само осморо људи, међу којима су и његови родитељи које обилази редовно. Они који су остали углавном се баве чувањем стоке. Тамо му живе брат и сестра, имају преко 30 крава и 100 оваца.

Малиновић је истакао да се у његовом дворишту налази спомен капела посвећена страдању 23 жртве усташког терора у НДХ, покланих на својим огњиштима.

Када је из родног села Кнежевићи, са родитељима, седамдесетих година дошао у Војводину, Милован Клисурић је имао свега 11 година и кренуо је у шести разред.

Кнежевићи су некада имали 300 становника, сви су славили исту славу, Светог Василија Великог. Занимљиво је да

су се некада у овом селу сви презивали по називу села, Кнежевићи, али су касније добијали друга презимена. Пошто је његов предак био клисар (црквењак) по њему су и добили презиме Клисурић. Милован је, како каже задужен за благајну, нема мањка, али новца за активности никад доста.

Јово Ђато за ревером своје ношње носио је препознатљиву капу приликом доласка у Скупштину, као некада један од посланика из округа Јајце који је заступао њихов крај и увијек на сједнице Скупштине, прије Другог свјетског рата, у Београд долазио у народној ношњи. Ово су испоставили и његови земљаци, па је и ова посјета била специфична. Ђато је рекао да је један од циљева ЗУ Јањана да се у Футогу, у ближој будућности, изгради завичајна кућа по чему би такође били препознатљиви.

На крају састанка, Зоран Црепуља се још једном захвалио Миодрагу Линти на пријему, Милован Клисурић је имао свега 11 година и кренуо је у шести разред.

Кнежевићи су некада имали 300 становника, сви су славили исту славу, Светог Василија Великог. Занимљиво је да

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

77 ГОДИНА ОД СМРТИ ЈОВАНА ДУЧИЋА

„Зло и несрећа не долазе од Бога, него од човека”

Удружење Требињаца у Београду од 2014. године, када је обновљено, сваке године на празник Благовијести уприличи скуп на Калемегдану поред бисте Јована Дучића и на тај начин обиљежи годишњицу смрти чувеног српског пјесника и првог амбасадора Краљевине Југославије чије име са поносом носе.

– Поштујући мјере о забрани окупљања које је прописала Влада Србије, а које су узроковане вирусом корона, ове године Требињци нису у могућности да 77. годишњицу од смрти Јована Дучића обиљеже на уобичајен начин – рекао је председник Удружења Жарко Ј. Ратковић.

» Жарко Ј. Ратковић

Он је додао да се цијела планета нашла у искушењу, али да готово не постоји ниједна животна ситуација коју

Дучић није описао у својим књижевним дјелима.

– Данашње вријеме када читаво човјечанство проводи у изолацији је права прилика да се подсетимо Дучићеве мисли „зло и несрећа не долазе од Бога, него од човека” – рекао је Ратковић и подсетио на цитат из *Блаја цара Радована*.

„Све беде међу људима то су несреће које учини човек самом себи, или ураде људи један другоме. У природи нема срећа и несрећа, него има само смрт и живот. Човек је највећа штеточина на земљи.”

– Кад већ не можемо да излазимо из својих кућа и посветимо се другим пословима, ово је вријеме да изнова читаво Дучића који никад

није припадао само Требињу, Херцеговини и српском роду, већ свима који га разумију – поручио је Ратковић.

Он је додао да и у овим околностима Удружење поштује завет чувеног пјесника.

– Дучић је тражио да се не купује цвијеће за његов одар и бисте, већ да се помажу сирочад и они којима је помоћ потребна. Слиједиће његову жељу Удружење је ове уплатило новчани прилог нашем земљаку Данилу Медару, који је поријеклом из Седлара, а данас живи у Крагујевцу, чију су породицу погодиле многе невоље – рекао је Ратковић.

Претходних година на годишњицу смрти Јована Дучи-

» Биста Јована Дучића на Калемегдану

ћа говорили су најгласовитији српски пјесници Матија Бећковић, Гојко Ђого, Рајко Петров Ного, Милосав Тешић и Божидар М. Глоговац. Удружење Требињаца се потрудило да афирмише и дипломатски рад Јована Дучића кроз изложбу *Јован Дучић у дипломатији* и објављу-

јући књиге *Анексија Босне и Херцеговине и српско шишање* и посебно вриједно дјело *Дипломатски сјиси* која обухвата 182 дипломатска списка и 14 извора из његове веома богате каријере, која је трајала од 1910. године до 1941. године у девет држава и 13 мисија.

ПОДСЈЕЋАЊЕ НА ИСТОРИЈУ КУЛТНЕ КОРДУНАШКЕ РАДИО СТАНИЦЕ СА СЈЕДИШТЕМ У ВРГИНМОСТУ

РАДИО ПЕТРОВА ГОРА - ГЛАС ИСТИНЕ

Радио станица *Глас Петрове горе* је изворно основана 1973. године у оквиру Меморијалног парка *Петрова гора*, а општина Вргинмост је као сувласник Спомен подручја добила ову радио станицу 1978/79. године да се не би непотребно трошила средства за оснивање нове радио станице. Тако је *Глас Петрове горе* дошао под управу Народног свеучилишта Вргинмост које касније постаје Центар за образовање, културу и информисање Вргинмост. Претеча ове радио станице је Радио Бовић који је основан у оквиру Основне школе *Херој Мраовић Симић*.

РАД У СКЛОПУ МЕМОРИЈАЛНОГ ПАРКА

У радио-станици су радили Драган Шашић и наставник Милош Кнежевић који је био спикер. Драган Шашић је имао велику улогу и у оснивању *Гласа Петрове горе*. Поред Шашића, оснивачи ове радио-станице су Миле Дакић и Ђоко Бекић. Миле Дакић је био значајан за *Глас Петрове горе* док се Радио налазио у оквиру Меморијалног парка *Петрова гора*. Ђоко Бекић је преко ССРН био покретач иницијативе за оснивање Центра за културу и информисање под чију је надлежност касније дошла радио-станица.

Бекић је био први инспектор школства у НРХ и заступник у Сабору, па му је припала и значајна улога у прикупљању инвестиција за потребе Центра за културу. Својим радом је оставио неизбрисив траг у историји ове радио-станице. Током 70-их година XX вијека почиње снимање изворних народних pjesama чиме ће *Глас Петрове горе* стећи велику популарност у народу и дати велики допринос очувању културне баштине Кордуна. У исто вријеме се организује културна манифестација *Ђедо-ва косидба* и велика смотра изворног народног стваралаштва која окупа учеснике из неколико југословенских република и ствара основу за развој културно-умјетничких друштава на Кордуну. У *Гласу Петрове горе* је снимљен и познати информативни водич за посјетиоце партизанске болнице на Петровој гори. Незаобилазну улогу у раду ове радио-станице је имао и Ђорђе Ратковић.

У РАТНИМ ОКОЛНОСТИМА ПОЈАЧАН СИГНАЛ

Сигнал *Гласа Петрове горе* је стално „поклапан“ са Сљемена програмом Хрватског радија усмјереним специјалним предајницима преко Купе (било их је и у покретном возилу дуж Купе и др.). Многи слушаоци због тога нису могли пронаћи сигнал *Гласа Петрове горе*.

Овај проблем је ријешен тако што је у марту 1991. године набављен УКТ предајник од Удружења локалних радио-станица Србије снаге 300 вати, а налазио се на Петровој гори. Тада је добијен и тв предајник, али није био у саставу Радија и кориштен је у веома кратком периоду.

Антене су поставиле колеге из Радио Београда први програм захваљујући тадашњем директору Радија Ђоки Бекићу. Преко овог јаког репетитора је појачан сигнал *Гласа Петрове горе*, па се програм кордунашког радија чуо у Бихаћу, Гомирју, Загребу и Бјеловару и тако је давао велики допринос у медијској борби и ширењу истине.

Глас Петрове горе је због тога постао велика сметња за хрватску пропаганду. Због упада снага ЗНГ и МУП-а РХ у Топуско, радио-станица је од 3. јула 1991. године почела радити у ратним условима. У овим ратним условима су настали технички проблеми због недостатка електричне енергије, резервних дијелова и прекида телефонских линија, а било је потребно ријешити и проблем одговарајућег рада мреже сарадника са терена, горива и аутомобила за новинаре и успостављања радио-везе из крајева који су били на граници РСК и РХ. У овом периоду је дошло и до одређених кадровских проблема.

У овим тешким условима радио-станица је наставила са радом захваљујући пожртвовању и родољубљу шест радника који су 1990. и 1991. године одржавали *Глас Петрове горе* у животу. Велику улогу у рјешавању ових проблема је имао главни и одговорни уредник Радија Ђорђе Шимулија који је још током јесени 1991. године предложио оснива-

» Дио редакције 1993. године: Љубица Чича, Нада Јакшић, Душанка Чича - Јовичић, Соња Карајловић (сједе), Добрила Сулејманагић, Тања Соколовић, Мила Косић, Станко Смољановић и Маца Шкара (стоје) Фото: С. Данчу

ње Јавног предузећа (ЈП) Српска радио-телевизија *Петрова гора* и именовање в.д. директора и главних уредника.

Председништво СО Вргинмост је донјело одлуку о оснивању ЈП Српска радио-телевизија *Петрова гора*, али је ова одлука спроведена у дјело тек крајем 1992. године. ЈП Српска радио-телевизија *Петрова гора* Вргинмост је наставила рад Центра за културу Вргинмост, а у свом саставу је имало радио-станицу *Глас Петрове горе* и библиотеку, а Спомен дом ЗАВНОХ-а су уништиле снаге ЗНГ и МУП-а РХ приликом привремене контроле Топуског средином 1991. године. У овом периоду *Глас Петрове горе* добија нове име – *Српски Радио Петрова гора*. Радио-станица је 1992. године у складу са ранијим планом пресељена у нову зграду ДПО преко пута станице милиције у Вргинмосту.

То је омогућио директор Дамјан Мраовић који је обезбједио просторије на трећем спрату ове зграде. Радио-станица је успјешно наставила рад, а посебно треба нагласити извјештавање са Кордиора који је успјешно пробијен средином 1992. године.

ВЕЛИКА ПОМОЋ ДИЈАСПОРЕ

У овом периоду је и поред напретка и даље било проблема са недостатком средстава за рад, па радио-станица није радила мјесец дана, али је са радом свих на Кордуну поново почела са радом 22. јануара 1993. године. То је био дан хрватске агресија на РСК у Далмацији, па је Радио *Петрова гора* поново имао велику улогу у извјештавању и информисању становништва у овом критичном периоду.

Велику улогу у рјешавању ових проблема је имала помоћ српског расијања (ово је заједничка карактеристика рада Радија *Петрова гора* и кордунашке ратне болнице). Радио је добијао помоћ од дијаспоре из Немачке, Канаде и САД-а. Представници српског расијања су набављали опрему, теренске диктафоне, батерије, касете, магнетонске траке, итд. Да није било дијаспоре Радио не би имао услова за рад, јер за разлику од других крајинских радио-станица, Радио *Петрова гора* није имао помоћ министарства. Наставило се и са унапређивањем техничке основе рада. На постојећи антенски систем у рату је постављен предајник снаге од пет килвата.

Средњеталасни предајник је са острва Вис, гдје је био у оквиру ратне резерве, доведен на Кордун од стране једног од кордунашких официра, а налазио се на полигону у Слуњу. Радници радио-станице *Петрова гора* су монтирали овај предајник 1993. године. Касније је на споменику на Петровој гори монтиран и нови антенски ступ који су платиле кордунашке општине, а нови ФМ предајник снаге 10 килвата купили су чланови Удружења Кордунаша из Торонта на чијем челу је био Драган Мишчевић. Нови антенски стуб монтирали су техничари Радио Београда. Један од главних оперативаца био је инжењер Јандре Драгојевић. Овај нови и јачи предај-

ник је пуштен у рад 1994. године, био је тежи за ометање и далеко се чуо. Истовремено је појачан и средњи талас који се могао теже ометати, а слушаоцима Радија је препоручено да у случају сметњи на УКТ слушају програм Радио *Петрову гору* на средњем таласу.

КРСНА СЛАВА БЛАГОВИЈЕСТИ

Радио *Петрова гора* је био прва медијска кућа у Крајини која је имала своју крсну славу – Благовјести. То је било 1993. године, а крштење је обавио владики горњокарловачки Никанор. За избор крсне славе је заслужио Светозар Данчу.

Због великог значаја Радио-станице *Петрова гора* проблем са електричном енергијом је решен, па је радио имао програм у току свих 24 сата и ово је била једина радио-станица у Републици Српској Крајини која је производила свој програм по програмској шеми. Програм је тада имао кратке вијести са Кордуна на свака два сата, а покренуте су и емисије за борце, дјецу и све структуре становништва. Друге радио-станице су имале мали број својих емисија и углавном су преносиле туђе емисије и читане су вијести других медијских кућа (Тањут, Искра, Срна, итд.). Постојале су двије редакције за информативни програм и забавни програм. У радију је било запослено око 15 људи, новинара, техничког особља и сарадника. Постојале су емисије за најмлађе (увече се читала бајка у емисији *Умјесто вриједна*), емисија за пољопривреднике, *Православље*, *Свједочанства* (разговор са особама које су преживјеле Други свјетски рат), емисија за борце *На бранику Крајине*, спортска емисија и сл. Радио *Петрова гора* је једина радио-станица у Крајини која је имала директне преносе (матурске забаве, прослава годишњице пробоја Коридора у Топуском и сл, а задњи директан пренос је била посјета патријарха Павла Глини крајем јула 1995. године. Радио *Петрова гора* је јединствен и по томе што је само ова радио-станица у Крајини имала по шест сати заједничког ноћног програма са Радио Београдом. Радио је имао и широку културну дјелатност. Организовани су концерти, пројекције филмова, пјесничке вечери, такмичење *Први глас младих*, атлетски митинг, позоришне представе...

ПОКРЕТНА РАДИО СТАНИЦА

Радио *Петрова гора* је био активан све до пада Крајине. Радио и опрема су евакуисани, све што је било мобилно је стављено у војни камион (ради се о камиону ТАМ 150 који је у Дервенти преуређен на одговарајући начин да би постао покретна радио-станица. Камион је поред основних преправки офарбан у сребрену боју) и новинари су били спремни да емитују програм гдје год да стану.

Посљедње pjesме коју су пустили са ратне локације у Подгорују је била *А, саг, Агио!* и *Ој другови је л' вам жао, расијанак се примакао*. У камиону је била и матична књига радника, али је све остало у камиону који је одузет у Републици Српској.

Колико је Радио *Петрова гора* био знача-

јан говори податак да је у вријеме напада на Крајину 1995. године почела да ради лажна станица *Петрова гора* са циљем ширења дезинформација, али ова акција није имала успјеха јер је народ познавао гласове својих новинара (ову акцију је покренуо генерал Иван Тољ, начелник Политичке управе МОРХ-а од 1993. године).

РАДНИЦИ

Директори кордунашке радио станице су били Миле Дакић (преко функције директора Меморијалног парка Петрова гора), Славко Малобабић (о њему је Раденко Радојчић (у изјави коју је дао МУП-у РХ 1994. године) рекао да је Малобабић до почетка рата створио велики утицај, тј. постао сива еминенција на подручју Лике, Кордуна и Баније), Илија Вујановић, Ђоко Бекић, Дамјан Мраовић (постаје директор крајем 1992. године) и Нада Јакшић (она је била в.д. директора посљедњих годину и по дана рада радио-станице). Главни и одговорни уредници су били Марија Булат, Живота Токапић, Милан Пилиповић, Ђорђе Шимулија, Нада Јакшић и Светозар Данчу (од 1993. године до 1995. године).

Први спикери на кордунашкој радио-станици су били Војо Павловић, Мила Косић Мика и Бранко Мартиновић. Мила Косић је радила на радио-станици до 1980. године и након дуге паузе се враћа на радио-станицу у току рата, а Бранко Мартиновић је убијен током рата у Карловцу. Мила Косић је касније била водитељ српске телевизије која је имала студио на Плитвицама. У првом периоду рада на радио станици су радили и Нена Бабић Момчиловић, Стојан Ђоја Кукуљ, Љубица Утјешиновић, Владимир Делић Бобо, Зденко Поморавец и Сређоје Симић. И велико новинарско име СР Хрватске Младен Стубљар (угледни новинар Телевизије Загреб) је једно вријеме радио у *Гласу Петрове горе*.

У једном периоду је спикер на радио-станици била Борка Мамузић (након удаје има презиме Кошарић), а као новинар ради Вукшић Милан из Славског Поља. Први сервисер *Гласа Петрове горе* је био словеначки инжењер Мохак. Први тон мајстор радио-станице је био Михајло Новаковић Тозо. Почетком 80-их година XX вијека на радио-станици из Мостара долази велико кадровско појачање Митхад Правлић (касније један од најпознатијих спикера и водитеља у БиХ). На радио-станицу су тада дошли Сеад Пурић из Велике Кладуше и Милан Пилиповић из Градишке и својим радом у *Гласу Петрове горе* су стекли потребно искуство које им је омогућило да у Великој Кладуши оснују радио-станицу *Велкаштон*.

Поред поменутих особа у *Гласу Петрове горе* су радили: Славко Дошен, Славенка Полимац, др Дражен Јелача, Соња Карајловић, Мирко Божић, Мирко Косијер, новинар Стево Новаковић, новинар Богдан Ркман, технички реализатор Владо Милојевић, Драган Ивановић, Ђурђица Милић, Душан Тепшић (који је касније радио у Книну и погинуо је на Коридору враћајући се из Београда), техничар Шушњар из Славског Поља, Гордана Јаношевић, Милка Љубичић (повремено је радила на радио-станици, а касније долази на чело Информативног центра СВК у Топуском), Љубица Чича, Добрила Сулејманагић, Драган Ивковић, Бранко Марковић, Владо Милојевић, Милорад Арлов и Нада Арлов (Милорад је дуго био технички реализатор програма, а и Нада је радила као новинар. Обоје су радили на радио-станици још у предратном периоду, а 1993. године су добили нова радна мјеста у Петрињи), Лукач Милан, техничар Станко Смољановић, техничар Љубомир Павловић, Дара Бјелић, Сека Мраовић (секретарица), новинар и спикер Љубица Чича, Маца Драгојевић, Јовица Бекић, водитељ програма и спикер Јанко Клипа, Тајана Соколовић, Дара Бјелић, Драгица Лапчевић, Полојац Вујадин, Слободан Лазаревић (водио је музичку емисију у ноћном програму *Петрове горе*), Вучинић Николина, Лапчевић Милан, Драгојевић Миомир, Зоран Слеччевић и други сарадници.

ДИО ТЕКСТА КОЈИ ЈЕ ПРИРЕДИО ПЕТАР ЖИВКОВИЋ
ИЗВОР: КОРДУНАШКА ЧИТАНКА

СПАЋАНА БЛАЖИЋ О СУСРЕТУ СА ЕФРАИМОМ ЗУРОФОМ

» Слађана Блажић (друга слева), Ефраим Зуроф и учесници семинара

Сјећање на заборав

У граду на злату изграђене државе нас тридесеторо Срба, представника двије српске државе – Републике Српске и Србије – имали смо прилику да из прве руке чујемо свједочење човјека који је живот посветио улажењу у траг, хватању и процесуирању пред судовима злочинаца из Другог свјетског рата, оних који су суђеловали у геноциду над Јеврејима. Ефраим Зуроф, директор Центра *Симон Визеншил*, започео је своје предавање: „Знам да ћете ме ви разумјети. И да ћете вјеровати мојој невјерици од прије седамнаест година.“

Јужна Америка је по завршетку петогодишњег покоља четрдесетих година прошлог вијека доживотно угостила још неутврђен број звјери рођених у Европи и уписаних у матичне књиге под људским именима и презименима. По ријечима нашег предавача и саговорника, њих стотину и двојица чија је пребивалишта (махом у Аргентини) ложирао, а потом – да би потврдио да се ради о онима које је желио извести пред рођаке и потомке својих жртава – слао новинаре на њихова врата да их интервјуишу и питају да ли су они баш ти (именом и презименом) добијао је увијек један од два до тад забиљежена одговора.

Ратни злочинци довољно дрски да доживотно задрже податке из крштенице и користе их тамо преко океана, рекли би: „Да, то је моје име, али ја нисам човјек кога тражите иако имамо исто име и презиме.“ За разлику од „храбрих“, било је и оних који су „купили“ туђе животе и када би их неко непознат ословио онако како су их знали у Европи, бунили би се ријечима: „Не, ја се не зovem тако, погријешили сте адресу!“

Пола сага по уласку у конференцијску салу, крупан и веома смирен човјек, господин Зуроф, застао је усред приче и сјео. „Динко Шакић.“ Изговорио је ове двије ријечи као да тек сад, по први пут, помиње зло. Јер, од њега је доживио да упитан да ли је он тај који је заповиједао да се у Јасеновцу муче и убијају Срби, Јевреји и Роми, одговорио: „Јесам, али ми је жао што нисам завршио посао до краја.“

По свједочењу Ефраима Зурофа, требало је одлучити у којој држави ће бити суђено Динку Шакићу. Изабрана је Хрватска, са циљем да искази свједока оптужбе освијесте тамошњу јавност и суоче данашње генерације са истином о својим прецима и историји како се више никад не би поновили злочини почињени за вријеме НДХ. А шта се у стварности збило?

Ефраим Зуроф је са супругом допутовао у Загреб јула

1998. године и прве вечери, у холу хотела у коме је одсјео, чуо одушевљене повике: „Динко Шакић!“ Група младића седјела је у холу хотела и гледала утакмицу између Хрватске и Њемачке, узвикујући име злочинца сваки пут када би фудбалери Хрватске пришли противничком голу.

Таква атмосфера владала је на улицама Загреба све вријеме боравка господина Зурофа у главном граду државе која је требало да се суочи са својом срамотом оличеном у дјелима злочинца, чијем суђењу је присуствовало више од седамдесет новинара из земље и иностранства. А у судници? Осуђеник који се смјешка, судија који дозвољава присуство неоустаха, свједоци које адвокати одбране исмијавају, а присутни звижде док преживјели износе сјећања о ономе што треба заборавити. Епилон? Осуда коју ипак није било могуће избјећи, смрт у затвору, сахрана којој је присуствовало више стотина људи и порука велечасно да би сваки поштен Хрват требало да се поноси Шакићевим именом.

Предвиђена три сага разговора о звјерствима у логору Јасеновац била су недовољна за предавача који је желио да одговори на сва наша питања. А моју маленкост интересовало је мишљење господина Зурофа о геноциду над Србима у Хрватској. Термин геноцид усвојен је на засједању Генералне скупштине УН 1946. године и означава међународни злочин намјерног потпуног или дјелимичног уништавања националних, етничких, расних и религијских група. Спада у најтежу врсту злочина против човјечанства и по мишљењу нашег саговорника три су геноцида почињена у двадесетом вијеку: Велики злочин (систематско и континуирано етничко чишћење, протјеривање и масовна убиства извршена над припадницима јерменског народа на подручју Османског царства током Првог свјетског рата), Холокауст (геноцид над Јеврејима у Другом свјетском рату) и Олуја (завршна акција чишћења и уништења Срба на подручју Хрватске започета још за вријеме НДХ). Дружење са Ефраимом Зурофом завршило се касно у ноћ, разговором из кога је, нажалост, свако од нас извео исти закључак.

Слађана Блажић је 2015. године похађала семинар о холокаусту за наставнике и проsvјетне раднике из Србије и Републике Српске, у организацији Министарства просвјете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Међународне школе за изучавање Холокауста при Меморијалном центру *Јаг Ваишем* у Израелу.

СТАЊЕ СТВАРИ

СУДБИНЕ - ЧЕТВРТ ВИЈЕКА НЕИЗВЈЕСНОСТИ

Западнославонски хероји

МАЈ 1995.

Да ли је за српски живаљ у Западној Славонији крај рата или су још веће страхоте тек почеле, нико не зна. Окупило се становништво славонских села, Шуметлице, Кричка, Брусника, Крагуја, Шеовице, Јапаге, Скендеровца, Доњег и Горњег Чаглића, Буковчана, Бјелановца, жене, дјеца, стари, болесни, немоћни, као и борци који су се борили као припадници Војске Републике Српске Крајине да би сачували своја вјековна огњишта. Укупно њих око 3.000 кренули су у збијег и неизвјесност.

Кренуше првомјаског дана али их на средокраћу пута Липик – Окучани, у Бијелој Стијени, пресећу припадници хрватских оружаних снага и настаје пакао. Зликовци убише петоро људи, чак и двоје дјечице, похапсише око 2.000 људи које су спровели у сабирне центре, углавном спортске дворане, у Бјеловару, Вараждину и Пожеги.

Њих 21 (раније припадници Војске Републике Српске Крајине) је осуђено (суђење у Пожеги и Бјеловару) на 6 до 20 година тешке робије. После изрицања пресуде сви су отпремљени у Загреб (Ремети-

» Стоје: Симен Јовановић, Вељко Будић, Дмитар Мићо Јовић, Никола Драгушин Нигер, Дарко Ђућа, Владо Каурин и Љубан Чалић, сједе: Јоцо Прокопић, Мирослав Вујчић, Горан Пашић, Вељко Свакидан, Слободан Босанац

нец) одакле су након прегледа, односно психичког малтретирања до неизмолости које је трајало 21 дан, пребачени у лепоглавски казамат.

Међу осуђеницима био је и Михајло Кулаш, 74-годишњак из Кукуњевца који је осуђен на 20 година робије за дјело које је наводно починио, а био је 20 километара далеко од мјеста догађаја. Михајло је умро у лепоглавском казамату као старац од 83 године, након 9 година од почетка издржавања казне. У Лепоглави је као затвореник умро и Перо Баждар из Горње Обријежи.

Никола Драгушин – Нигер из Шеовице, у вријеме ратних дејстава био је командант 2. Пјешадијског батаљона Војске Републике Српске Крајине, осуђен на 20 година робије. Истиче како се сјећа сваког

детаља са саслушања у СИС-у (Сигурносно информативна служба Хрватског министарства одбране). Каже, иако је био 24 сата везан, на саслушању су му ипак излазиле у сусрет нудећи га цигаретама и кафеом. Казну је, као и сви, издржавао у Лепоглави, а посебно истиче како су имали велику подршку Српске православне цркве на челу са тадашњим загребачко-љубљанским епископом Јованом који их је уз материјалну подршку и често посјеђивао. Помоћ је стизала и од наших људи из Америке, Аустралије и европских земаља као и од многобројних удружења Славонаца организованих по градовима Србије. Нигер и његов друг Вељко кажу како су у лепоглавској казниони чистили просторије у којима су некада тамновали Тито и Моша Пијаде. Поред свих мука и тортура што их је тих дугих година сналазило веома им је тешко било када се све затворско особље изузетно радовало свакој баченој бомби на Србију у време НАТО агресије.

Вељко Будић из Доњих Граховљана, у вријеме ратних дејстава био је припадник Извиђачког одреда 18. Корпуса Војске Републике Српске Крајине, осуђен на 20 година робије. Прије коначне пресуде више пута саслушаван у Вараждину, Бјеловару и Пожеги. Уз саслушавање ишло је непрестано батињање до премлаћивања до неизмолости. Никада неће заборавити ужасно саслушање у Бјеловару кад су га везаног тукли дјеца и жене, полиција и ни сам више не зна ко. Кад

су дошли у Сабирни центар у Вараждин из аутобуса су ишли кроз шпалир и свако их је тучио до несвијести, одузето им је све што су имали и никада им то није враћено. После шпалира одмах су отерани под тушеве, а уместо купања тукли су их кабловима, моткама и са свим предметима који су им били при руци. Вељка су водили и на стријељање на Дравски насип код Вараждина. Ни сам не зна шта га је спасило, претпоставља да је то можда долазак делегације Међународног Црвеног крста.

Вељко је био на бројним суђењима и на свима је осуђен у укупно 140 година робије, више пута су га помиловали, на крају пресуда – 20 година робије као ратни злочинац. Слично је прошао и Драган Павић из Доњих Граховљана.

Борба осуђених за пребацивање из Лепоглаве на издржавање казне у српским затворима је трајала четири године. Више пута су штрајковали глађу како би изнудили премјештај. Сматрају да им је у реализацији трансфера много помогао Рамис Љајић. Кад су пребачени у српске затворе (највише Забела, па Сремска Митровица) то је за њих била слобода. Сви затвореници у Забели су их називали Славонским херојима.

Шесторица су послје издржане казне у Хрватској остварили право на нека примања, остала петнаесторица, односно тринаесторица (двојица умрла) немају право на примања јер су пресуде тако преписане да су и овдје у Србији злочинци.

СИМЕОН СИМА ЈОВАНОВИЋ

КО СУ ОСУЂЕНИ

1. Никола ДРАГУШИН, Нигер 1952. Шеовица, 20 година
2. Вељко БУДИЋ 1972. Доњи Граховљани, 20 година
3. Јован ПРОКОПИЋ 1948. Пакрац, 20 година
4. Владо КАУРИН Кава 1961. Пакрац, 20 година
5. Слободан БОСАНАЦ Карас 1968. Слатина, 20 година
6. Вељко СВАКИДАН 1955. Шибовац, 20 година
7. Драган ПАВИЋ Папак 1965. Доњи Граховљани, 20 година
8. Мирко ЂУРИЋ 1969. Пакрац, 20 година
9. Лука КРАЈНОВИЋ Лујо 1951. Кусоње 20 година
10. Михајло КУЛАШ 1928. Пакрац (умро), 20 година
11. Мирослав ВУЈЧИЋ Међугас 1967. Д. Граховљани, 20 година
12. Жељко ЉУБИЧИЋ Тута 1965. Пакрац, 15 година
13. Гојко ДАМЈАНОВИЋ 1953. Кусоње, 15 година
14. Љубан ЧАЛИЋ 1967. Бијела, 15 година
15. Дарко ЂУЋА 1965. Поточани, 10 година
16. Горан ПАШИЋ 1971. Добровац 8 година
17. Вељко ПЛЕЋАШ 1960. Ново Село 8 година
18. Мирко БОСАНАЦ 1971. Пакрац 8 година
19. Перо БАЖДАР 1948, Горња Обријеж (умро) 8 година
20. Миленко МИЛАКОВИЋ 1963. Крагуј 7 година
21. Предраг САРАЉИЈА 1961. Батињани 6 година

СЈЕЋАЊЕ НА СТРАДАЊЕ У БРЧКОМ

Нико није одговарао за масакрирање српских бораца из Грбавице

Министар за рад и борацко-инвалидске заштите Републике Српске Душко Милуновић рекао је да је на данашњи дан 1993. године 13 српских бораца из брчанског насеља Грбавица заробљено и масакрирано на најзвјерскији начин и да за то до сада нико није одговарао. Милуновић, који је у Грбавици присуствовао парастосу погинулим српским борцима, истакао је да је тек крајем прошле године, послје више од 26 година, подигнута оптужница против девет лица и да се искрено нада да Тузилаштво БиХ неће наћи да су та лица невина.

Према његовим ријечима, од 13 српских бораца који су 8. марта 1993. године заробљени и масакрирани, тијела њих 11 су размјењена послје четири дана, а касније и преостала два тијела.

– Ту није постојао ни кодекс части, ни међународно право које штити ратне заробљенике. Они су масакрирани на најзвјерскији начин и до сад нико није одговарао – рекао је Милуновић новинарима.

Он је напоменуо да се данас сјећају на 43 хероја из Грбавице који су дали живот за Републику Српску.

Милуновић је подсјетио

да се су се на коридору борили не само за своја огњишта и најближе, већ су га штитили јер је био жила куцавица за 800.000 Срба који су живјели до Брчког.

Парастос страдалим српским мјештанима и борцима из насеља Грбавица код Брчког служен је на православно мјесном гробљу, а вијенци и цвијеће положили су на спомен-обилежју у том насељу.

У Бодеришту код Брчког

на данашњи дан 1993. године заробљено је 13 српских бораца из Грбавице. Без обзира на договорену размјену, Срби из Грбавице су масакрирани и убијени.

Стравичан масакр над припадницима Војске Републике Српске из овог краја починили су припадници такозване Армије БиХ.

Из насеља Грбавица у посљедњем рату погинуло је највише Срба у пријератној општини Брчко.

ЈОВАН ДУЧИЋ О ОСМАНУ ЂИКИЋУ

Највећи поборник Српства међу нашом браћом муслиманима

● Претпоследњег дана марта навршило се 108 година од смрти Османа Ђикића. Тим поводом Српско коло објављује текст који је поводом његове смрти написао Јован Дучић, а објавила београдска Политика.

» Осман Ђикић

Јуче нам је стигла тужна вест да је Осман Ђикић, једна од најистакнутијих личности у Босни и Херцеговини, познати песник и поборник Српства међу нашом браћом муслиманима, преминуо.

Осман Ђикић је рођен на православни Божић 1879. године у Мостару.

Млад, пун полета, у 34. години живота, морао је остати недорашавајући и врло важне послове, човек у којем је рукама био онај златан конач политички који би Српском Народу створио парламентарну већину, а Босни и Херцеговини лепшу будућност.

Осман Ђикић родио се у Мостару у честитом дому Ђикића. Основну школу и пет разреда гимназије свршио је у свом родном месту. Жив, пун најлепшег млађишког темперамента, искрен и отворен у оним идеалима којима се данас загревају све млађе генерације културних Муслимана у Босни и Херцеговини, јаван поборник мисли: да су сви или бар огромна већина Муслимана босанско-херцеговачких чисте српске крви – Осман је у најранијем детињству осетио сву тежину сурово политичке коју је водио Венијамин Калај у правцу денационалисања Српског Народа у Босни и Херцеговини.

Стварајући „велику Хрватску“, помоћу које покушава босанско-херцеговачка влада и данас да германизира босанско-херцеговачки живаљ – Венијамин Калај је најнемилојсрдније прогањали као отворени Срби. Лош су горе пролазили оно неколико Муслимана који су бољу будућност Босне и Херцеговине гледали само у братском, заједничком и солидарном политичком раду са Србима православне вере. А најжалојсније се приказала политика Калајева кад је почела прогањати децу, ђаке реалке и гимназије, који су, својом чистом душом, величали славу прошлости Српског Народа, а сневали о његовој будућности.

Осман Ђикић је био први на бијези. По наредби земаљске владе, професорски савет истера младог Ђикића из школе, јер „својим поношењем погубно дјела нашкољску младеж“. А то, „поношење“ Османово састојало се у томе што је прокинуо у ту историјску истину: да су Срби и Православни и Муслимани браћа двеју вера!

Пок. Аћим Чумић, чувени министар и тихи национални радник српски, који је имао

најлепших национално-политичких концепција, прими на себе бригу о Осману. Он га пошље у Цариград ради усавршавања у турском, француском и немачком језику и ради завршења гимназије. По повратку из Цариграда, пок. Чумић му саветова да се упише у Трговачку Академију, коју Осман, уз пуно симпатије својих професора и својих другова, сврши са врло добрим успехом. Као свршени ђак Трговачке Академије, Осман је провео годину дана као волонтер у бечкој лендербанци, па је изабран за књиговођу Српске Банке у Брчком у Босни. Ту у Брчком се оженио Српкињом, малом Зором, а потом ступи за књиговођу Српске Банке у Сарајеву, где је провео неколико година, радећи своје канцеларијске послове најсавесније, проводећи ванканцеларијско време у живом политичком раду, на српској журналистици, као уредник Босанско-Херцеговачког Гласника, као помоћник уредника Српске Ријечи, као сарадник Народа, Мусавата, Отаџбине, Босанске Виле, у којој је прву песму испевао и где се први пут обележио Србином.

У последње време, Осман је био уредник листа Гајрет, који излази као орган муслиманског, просветног, потпорног друштва Гајрета, па уредник Самоуправе и секретар Гајрета.

Прекомерни рад и непрекидно напрезање, а уз то превелика осетљивост, што његови вероисповедници, Муслимани, поклекнују пред босанско-херцеговачком владом, и што не увиђају да им је једини спас у заједничкој акцији са Србима православне вере – положили су Осману у тужни гроб, над којим данас плаче сав Српски Народ и православни и муслимански и сав честит свет у Босни и Херцеговини.

Многобројни познаници Османови јакнуће од искреног бола за једним од најдивнијих пријатеља и поштеним другом.

Јадни Османе, нека ти је лака земља, којој си сав век посветио и за коју си тако несебично, мудро и поштено радио!

ЈОВАН ДУЧИЋ

Јововићу, вазда ти пуцала: ДВА МЕТКА ЗА ПАВЕЛИЋА

ПИШЕ: САВА СТАНИШИЋ

Када је Краљевина Југославија у Априлском рату 1941. године немоћно положила оружје пред највећом до тада виђеном војном силом и капитулирала, један дио Југословенске војске и поједини њени припадници пружили су жесток отпор швапској армији.

Ношени завјетом предака да је боље изгубити главу него положити оружје пред непријатељем, ови јуначки издани краљеве војске су својим примерима чојства и јунаштва занавијек уписали себе златнијем словима у српској историји. Један од таквих био је и Благоје Јововић, родом из села Косића, крај Даниловграда.

Априлски рат 1941. године га је затекао на војној служби у Струмици, Македонија. Из Македоније се преко Косова и Метохије враћа у Црну Гору.

У родним Бјелопавлићима се придружује Народноослободилачкој војсци Црне Горе. Када је почео Тринаестојулски устанак у Црној Гори, Благоје се налазио на дужности командира Косићког партизанског одреда. На тој дужности остаје до зиме 1941, када је дошло до трагичне Битке за Пљевља.

ОДБИО ДА ЛИКВИДИРА БАЈА СТАНИШИЋА

Опште је познато да је након те битке уследио раскол међу устаницима. Истовремено, започела је и тзв. „друга фаза“ комунистичке револуционарне борбе. У овим тешким и смутним временима, Благоје се сврстава на страну која је остала вјерна вјери, Богу и српском роду Југословенској војсци у отаџбини.

Након што му комунистички главар Иван Милутиновић издаје наредбу да крене пут Острога и ликвидира пуковника Баја Јакововог Станишића (Баја је Благоју пријерата био командант у Подофијирској академији у Билећи), Благоје одлучно одбија наређење, напушта партизане и ставља се под Бајову команду. Овдје ваља напоменути да је и Благојев блиски рођак Јаков Јововић, прије рата поморски официр, био у служби код Баја Станишића као један од команданата.

Од тада, па све до краја свог живота, Благоје се налазио у првим редовима српских националних бораца за које је комунизам био највеће зло, против којег се требало борити свим средствима. Све до одласка из Црне Горе (јесен 1944. године), Благоје се налазио у свим биткама које су се водиле против комунистичких снага, од Далмације до Космета и од Босне до Јадранског мора.

Септембра 1944. године, Благоје је делегиран од стране Врховног штаба ЈВуО за преговоре са Енглезима који су вођени у Италији.

Са групом четничких официра, упућен је из Котора за Италију. Након искрцавања на италијанску обалу и оства-

ГУСЛАРСКИ ЗАПИС

Да један овакав јунак и његов подвиг не буду заборављени, потрудили су се пјесма и гусле. Епски пјесник из Црне Горе, Миодраг Мијо Боричић је написао пјесму *Два фишека за српског крвника*. Пјесму је снимиио гуслар Веселин Вуковић. Дивни стихови на крају пјесме крунишу витешки Благојев подвиг:

„Оде глава српскоме крвнику
вјечна слава нек је осветнику
што га српска Црна Гора дала
Јововићу, вазда ти пуцала!”

» Благоје Јововић

реног контакта са Енглезима, делегација ЈВуО сазнаје да су Савезници напустили ЈВуО и Дражу Михајловића и своја средства и повјерење усмјерили ка Титовом партизанском покрету.

РАД У БРИТАНСКОЈ ТАЈНОЈ СЛУЖБИ

Игром која је својствена и често разумљива само људима из обавјештајних структура, Благоје и остали официри остају у Италији и започињу своје ангажовање у британском Интелигенс сервису, односно британској тајној служби.

За вријеме рада у британској тајној служби у Италији, Благоје сазнаје да је усташки поглавник и вођа НДХ Анте Павелић тајно пребачен ватиканским каналима (тзв. „пацовски канали“) у Рим, одакле је, опет, пребачен за Аргентину.

Благоје тада долази на идеју да искористи добијене информације и крене у лов на Павелића. Осјећао је да ову прилику не смије пропустити, јер се друга прилика можда никад више неће ukazати. Септембра мјесеца 1947. године, Благоје Јововић бродом креће из Ђенове за Аргентину.

Пунијех десет година је трајала Благојева потрага за усташкијем крвником. Тешко је било навикнути се на живот у Јужној Америци и започети све изнова. Благоје је радио као физички радник, конобар, морнар, трговац... Сналазио се и довијао на све начине да преживи у Аргентини, а да истовремено сазна ће се крије његов плијен.

Упорни и вриједни Благоје успијева да након неколико година створи завидан иметак и стекне име које се са поштовањем изговарало у Аргентини.

Заједно са осталијем Србима који су након рата емигрирали у Јужну Америку, Благоје је основао црквену општину *Свети Сава*, Удружење бораца *Дража Михајловић* и Друштво *Њеџиш*. Почетком 1957. године, након скоро десет година упорне потраге, Благоје дознаје потенцијално мјесто скривања Анте Павелића. Заједно са Јаковом Јововићем и Милом Кривокапићем, Благоје кује план за ликвидацију усташког поглавника.

АТЕНТАТ НА ГОДИШЊИЦУ ОСНИВАЊА ЗЛОЧИНАЧКЕ НДХ

Донесена је одлука да се Павелић ликвидира 10. априла, на дан проглашења НДХ. Тада је у усташкој емиграцији у Аргентини планирана прослава, па су сматрали да ће им тада и пажња попустити и неће бити опрезни као ра-

није. Тако је и било. Мјесто Ломас де Паламор, предграђе Буенос Ајреса. Вријеме девет часова увече.

Након прославе, Анте Павелић је са својим тјелохранитељем кренуо ка својој вили. Заједно са њима, у омнибус су ушли и Благоје и Мило. Срећа их је послужила, јер је по изласку из омнибуса Павелићев пратилац замолио поглавника да му да „вољно“, јер би наставио прославу у једном хрватском ресторану који се налазио у близини.

Павелић му је одобрио одлазак и наставио сам ка вили. За њим се запутио и Благоје. Како су изгледали ти судбоносни тренуци, описао је сам Благоје.

„Кренем за њим. Брзим кораком. Скоро трчим. Долазим на седам–осам метара. Павелић ме је осјетио, видио... почео да виче: „Мајку ти јебем српскојеврејску, комунистичку!”

Чујем пуцањ, не знам одакле долази. Не стајем. Трчим право на Павелића. Дођем на два–три метра и пуцам. Једном. Други пут! Пуцам му у леђа, онако како је бјежао. Два пута у њега. Он пада. Како је носио ташну, она му испадне, са стране у једну башту.

Пао, не мрда, не могу да вјерујем да се прави мртав, ако су два метка у њега.

У том тренутку помислим – боље је да остане жив, јер ће га у болницу, народ ће видјети и онда му се мора судити! Да ли да га прибијем?

Онда угледам ону ташну. Документи? Било би добро докопати се... али, ако су паре у торби, па ме ухвате и прогласе лоповом. И да сам га убио због пара! Оставим ја и Павелића и торбу.

Неко виче: „Јуре, Јуре!”

И пуца се према мени. Ја се окренем и пуцам у том правцу. Испалим три хица. Почнем да трчим око зграда, полукружном улицом.

Народ излази. Питају — шта је било? Онако задихан, говорим им: „Гледајте шта раде ове будале тамо, напиле се па пуцају на све живо! Тај је луд или пијан”, вичем да ме и они са прозора чују.

Револвер ми у цепу. Оставио сам само један метак, за сваки случај. Након атентата, Павелић је живио још двије године. Послије рањавања у Аргентини, усташка емиграција га је хитно пребацила за Шпанију, надајући се да ће у Франковој држави бити сигурнији. Ипак, усташки поглавник и крвник који је Српству дуговао милион српских глава, ускоро умире од посљедица атентата (28.12.1959. године) у Мадриду.

Овијем витешкијем чином, Благоје Јововић се златнијем словима уписао у плејаду српских витезова. Макар мало је успио да ублажи бол за милион српскијех жртава које је Павелић и његова усташка НДХ позобала у Другом свјетском рату.

ИСПОВИЈЕСТ МИТРОПОЛИТУ АМФИЛОХИЈУ

Дуго времена се није знало ко је извршио атентат на Павелића. Дуго се спекулисало са именима атентатора и његовим налогодавцима.

Ипак, послје 55 година од свог одласка из Црне Горе, Благоје Јововић је дошао у посјету родном крају. Осјећајући да је на вијем просторима комунизам на измаку, дошао је да још једном бачи поглед на црногорско стијење.

Године 1991. Благоје је посјетио Црну Гору, родни крај и манастир Острог. Тада се сусрео са митрополитом Амфилохијем и у разговору са њим открио да је он човек који је пуцао на Павелића.

Ускоро је новинар Тихомир Бурзановић на основу Благојевих казивања написао књигу *Два метка за Павелића*.

Благоје Јововић је умро 2. јуна 1999. у Аргентини. Ка што рече епски пјесник Миодраг Боричић *ЈОВОВИЋУ, ВАЗДА ТИ ПУЦАЛА!*

Захваљујући Галерији 73 Београдска публика упознала је Мирјану Маодуш једну од најзнаменитијих Српкиња из свијета умјетности. Она живи и ствара у Паризу и Београду, повремено и у Јокохами.

Занимљиво је да се њен простран београдски атеље налази у реконструисаној кући познатог сликара Васе Поморишца, а онај париски некада је користио широм свијета прослављан Хаим Сутин, а посјећивали су га Модилијани, Фужита, наш Растко Петровић и многи други гласовити умјетници.

Мирјана Маодуш није само посебна зато што су њене слике тражене на свим меридијанима. Ова поносна Личанка школовала се у Франкфурту, Венецији и у Паризу. Огромну славу стекла је и у Јапану, отаџбини свог супруга. Ипак, животна судбина која је водила широм планете није промијенила њен однос према личном камену са кога је потекла. Изузетно динамичан живот навео је да, поред матерњег српског, говори њемачки, италијански, француски, енглески и руски, а служи се и шпанским језиком.

Као хуманиста и умјетник, одлучила је да на свој начин кроз сликарство реагује на трагедију Срба. Учинила је то ћирилицом, сликајући писмо свог народа. Због тога се данас убраја у ред најзначајнијих представника латризма у свјетском сликарству.

Радила је фигуративне композиције блиске њемачком експресионизму, затим се усмјерила ка особеном фовизму. Експлозивним бојама, са изузетним осјећањем за материју, користећи слова, ријечи или строфе омиљених јој pjesника извела је много значајних дјела са ненаметљивом, а тако снажним поруком љубави према свом роду. Исто је показала и исписивањем стихова Ђуре Јакшића, посебно оних којима се обраћао Јевропи.

ИНСПИРИСАНА ФРЕСКАМА

Каже да је инспирацију за своје радове нашла у фрескама које је још као дијете видјела у Цркви Светог Јована у родном Медаку.

– Моје сликарство је врста графита настала под утицајем свјетских трендова. Живим у Паризу у коме је ве-

МИРЈАНА МАОДУШ

Умјетница која слави ћирилицу

лика концентрација умјетности из читавог свијета. У таквој средини природно је да човек тражи себе. Ко сам ја? Мала Мира која се крстила у медачкој цркви. Прве слике које сам видјела биле су иконе. Мама ме је као дијете водила у цркву у којој би док траје црквена служба имала осјећај да уз упаљене свијеће злато са икона има посебан сјај. Читав амбијент је прелијеп, јер и окупљени сељаци након напорне седмице долазе на недјељну литургију обучени у своја најбоља и најчистија одијела. Звуци хора, глас свештеника, мирис тамјана и рефлексивна свијећа тај тренутак чини јединственим. Мислим да су те слике заувјек остале исписане у мом сјећању. Зато сам се одлучила да пишем ћирилична слова која су и естетски врло лијепа. Код нас у Лици литургија је била на старославенском језику, а црквени календар био је исписан старославенским словима. Зато су моји графити исписани на мом језику и мојим словима. Једноставно, то сам ја – прича Мирјана Маодуш.

У њеном животу много то-

га је необично, па и сам чин рођења.

РОЂЕНА У ВОЈНОМ ЛОГОРУ

Наиме, у јеку Другог свјетског рата, рођена је 14. октобра 1942. године у италијанском војном логору у селу Медак код Госпића.

Каже да јој је мајка причала да је породио италијански војни лекар Коломбо који је, као пелену искористио војничку кошуљу.

– Моја мајка претходно је била заточена у затвору и

свако јутро је гледала људе које одводе и бацају у јаму. Чекала је свој ред, да би стражар, видјевши је трудну, наговорио да побјегне уз обећање да ће пуцати у ваздух.

Три дана је чуцала у жбуњу, а ноћу би ишла док није стигла до Италијана који су тада држали центар Медака. Било је то вријеме када је наш народ Италијане звао „српском мајком“. Они нису дирали жене и дјецу, а код њих су уточиште налазили и Јевреји и Срби. Италијани су прихватили свакога. Ту сам рођена, а можда је то рођење предодредило да ми касније у животу Италија буде судбина.

» Једна од Унескових честитки са радом Мирјане Маодуш

Мирјана је од малих ногу цртала, али није имала подршку најближих.

– Кад сам била мала увидјек сам цртала кријући се од маме. Знајући да међу умјетницима има оних који једва преживљавају или се одају алкохолу, мама се плашила шта ће бити са мном и хтјела је да ми љубав према сликарству истера страхом. Можда зато и данас имам утисак када сам сама, када се затворим и сликам, да радим нешто забрањено. Сликање је мој живот. У ствари, једино то и знам да радим.

Након преживљених ужаса и геноцида усташа над Србима у Лици током Другог свјетског рата њена породица преселила се у Београд.

– Пресељење у Београд оставило је трагове на језику којим сам причала што је некад наилазило на неразумијевање околине. Ипак, брзо сам стекла симпатије друштва, јер сам захваљујући дједу научила њемачки језик и помагала друштву из школе да га савладају.

Познавање њемачког језика много јој је помогло када је љубав Мирјану одвела у Њемачку гдје је уписала Школу примијењене умјетности у Франкфурту.

– Учећи код Нијемаца стекла сам радне навике и дисциплину која ће ми касније пуно значити у животу. Када сам се срела са радовима изложеним у култном Музеју Штегел у Франкфурту била сам задивљена једноставношћу тамошњих умјетника. Један од мојих професора Јозеф Бојс, кога савремени теоретичари сматрају једним од најважнијих умјетника 20. вијека, био је веома скроман

човек који је возом долазио у Франкфурт да би држао часове студентима. По држању и гардероби није се разликовао од ученика. У Франкфурту се подразумевају пуно рада. Све што сам током каријере касније стварала оставило је трагове њемачког експресионизма.

Мада Мира Маодуш каже да је стицајем околности школовање наставила у Венецији, стиче се утисак да јој је Италија била суђена. Вудар дух ове медитеранске земље одредио је њену палету, односно доприносио је да од тада на њој посебно мјесто заузима црвена – боја радости.

Преласком у Париз 1972, Мира Маодуш се усавршава на угледном Бозару и наставила да излаже. Стручњаци су запазили њене слике од којих се неке репродукују на Унесковим годишњим честиткама од 1988. године. Наредних 12 година штампане су годишње честитке са потписом Мирјане Маодуш.

Ништа мање није битно то што су сликама Мире Маодуш најбољи француски сценографи изванредно и узорно опремали студио француског националног Другог програма, између осталог за гостовања Жискара Дестена и Карле Бруни.

ЈАПАН КАО СУДБИНА

Током боравка у Италији, Мирјана Маодуш припадала је групи италијанских сликара Макијоли, који су почели своје радове да шаљу у Јапан.

У земљи излазећег сунца прву изложбу је имала 1975. године, да би 1978. године склопила први уговор са јапанским галеристима о изла-

УНЕСКОВЕ ЧЕСТИТКЕ

Слике ћириличних слова Мирјане Маодуш освајале су меридијане, а њој су донијеле и једну од највећих животних сатисфакција.

– У штампарији у којој су штампане Унескове годишње честитке случајно се затекао један француски официр из владине војне агенције. С обзиром на то да Унеско узме велики број радова од којих само поједине користи, он је дуго пребрирао фотографије неискористићених слика. За око му је запао један од мојих радова. Тако се десило да је Франкофонска војна владина агенција одштампала мој рад у 10.000 примјерака. Фотографија ћириличних слова завршила је и на њиховој годишњој честитки.

Неколико година касније помислила сам да је можда баш тај исти официр наредио да се бомбардују Срби, можда и не знајући да је ћирилица наше писмо које је сам изабрао.

У симболичком смислу управо ту серију годишњих честитки доживљавам као врсту личне побједе.

гању својих слика. Прилагођавајући се јапанској култури, са великих формата Мирјана се посветила минијатури и успјех није могао остати.

Да је Јапан њена судбина свједочи и чињеница да ју је током боравка у Венецији судбина спојила са животним партнером, јапанским дипломатом, др Риођи Наказато, професором, деканом и предсједником Кјорицу универзитета у Токију.

Свуда тражена и призната сликарка Мирјана Маодуш, како сама каже, исувише цијени своје слике да би тражила медијско присуство.

– Није ми стало до вјештачког публицитета, јер то је краткотрајно. Ако слике ваљају, саме ће наћи свој пут.

Можда је то разлог што се Београд начекао да у XXI вијеку ужива у сликама Мирјане Маодуш. Након 17 година управо у Галерији 73 Мирјана је приказала изложбу под називом *Хроматиска експлозија*.

– Било ми је задовољство да се одазовем позиву ове реформиране културне установе. Задовољна искуством обећала сам директорки Мирели Пудар да ћу на истом мјесту поново излагати.

Народни музеј у Београду чува и излаже слике Мире Маодуш, а уврстио их је и у монументалну ретроспективу под називом Српско сликарство 20. вијека, приређеној поводом преласка у трећи миленијум. Овај најстарији и најугледнији међу музејима Србије, у сарадњи са Руским домом у Београду, изложбом Мире Маодуш, обиљежио је 1.150 година словенске писмености.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

НИСАМ СЕ ПОЗИВАЛА НА ТЕСЛУ

О преплитању живота и умјетности свједочи и чињеница да су 1993. године јапански стручњаци за корице Библије савременог доба, књиге са програмима Мајкрософта одабрали слику Мире Маодуш. Нису ни слутили да је њен рођак Никола Тесла, генијалан научник без чијих проналазака не би било ни компјутера ни ове књиге. Наиме, Мирјанин прадед са мајчине стране (Софије) родом је из Радуча и рођени је брат оца Николе Тесле, Милутина.

– Из Лике сам понијела понос који је карактеристичан за наш крај. Никад нисам истицала сродство са Теслом који је код нас задњих година постао популаран попут Краљевића Марка. Док смо живјели у великој земљи били смо довољни сами себи, данас када се земља смањила ваљда из страха од нестанка, настала је потреба да чувамо оно што је наше. Тако је Тесла постао национални идол. У Америци се о њему понешто и знало, док у Европи његово име се више помиње тек развојем интернета. У сваком случају никада се нисам позивала на његово име.

» Мирела Пудар и Мирјана Маодуш

ПОД ПСЕУДОНИМОМ ГАЈЕ ПАКАРЕ, СИМО ШУИЦА ПРЕДСТАВИО НОВО ДЈЕЛО

Изгубљене године – роман у коме су описане судбине обичних људи

Романом *Изгубљене године* под псеудонимом Гаје Пакаре, Симо Шуица се, на радост својих читалаца представио, на Новосадском сајму књига.

Читајући сва Симинова дјела до сада објављена, уочио сам једно исказивање универзалних збивања, мајсторске драматике, вођења умних радњи, комплексних окружења. Он из неког прикрајка кроз своје ликовне трасира концепте живота из обичне свакодневице преко далеке прошлости, све то усмјеравајући у будућност.

У својим дјелима Симо је слободан човек, своје ликовне чува од агресије, од погубије, он их мири и уводи у наше унутрашње немире, који се зором рађају, а ноћу сањавају. Укратко, Симо је осмислио своје оријентире који га воде на пут савремене крајишке књижевности, која ће га прихватити у своје наручје, сачувати у памћењу.

ПУНО СИМБОЛИКЕ

Много је симболике у роману *Изгубљене године*, већ на самом почетку је уводна pjesма из филма *Ватрене улице* из 1984. г. *Нигде брзо*, којом аутор осликава своју интиму, гдје се покретачке силе постепено развијају да се са задршком у некој тихости сакупљају различите емоције. Да човек може бити последњи као и први. Да једнако може поднијети једно и друго стање. А тек прве реченице,

» Милош Бајић, Тања Церковић, Мирко Радаковић и Симо Шуица

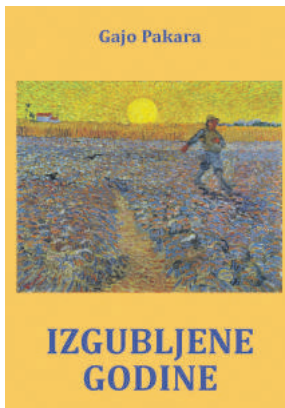
„плодне и неплодне године, сите и гладне,” по народном вјеровању да година уочи рата редовно буде изузетно плодна и мирисна, са сјеном правилних годишњих доба каква је била и та 1991. г. на Банији. Над чијом чудесном шумом Шамарице се надвила авет новог рата и распада Југославије.

Аутор постепено уводи читаоца у живописно мјесто Двор на Уни и живот његових житеља.

Посебно мјесто припада главним јунацима романа Саво Паук, Фрањо Сердар, Оља и Маја. Разумљиво, што је Симо противник сваког рата, он има разумијевања за своје јунаке у њиховим моралним и политичким увјерењима, јер су припадали различитим на-

КАКО ДО РОМАНА

Роман *Изгубљене године* може се набавити преко Крајишког културно-историјског центра на број 065 412 82 40
Цијена: 300 динара

родима. Саво је био Србин, а Фрањо Хрват. До рата велики пријатељи, исто је било са њиховим женама. Из тога пријатељства склопљени су бракови између Србина Саве и Хрватице Маје као и Хрвата Фрање и Српкиње Оље. Из тих бракова родила су се и дјеца. Тим повезаним нитима пријетило је загирање и кидање истих веза, као и судбинско питање једног и другог народа.

ЖИВОТ У КАФАНИ КОД БЛАЖА И НУХРИЈЕ

Аутор мудро уводи читаоца у кафане код Блажа Фијака у Двору на Уни и код Нурије Хускића у Босанском Новом, гдје се опуштено могло све сазнати о разним дешавањима, о великим гријехови-

ма, добијеним и изгубљеним биткама. Симо прати одлазак Фрање и Оље са својом кћерком Дијаном у Загреб, као и Саве и Маје са Јаном и Зораном у Београд. Унутрашњи ломови сазнањем када се установио инвалидитет.

Описи тих магновења постају важнији од самог рата и његових битака. Њихове проблеме аутор и било ко осим њих самих не може да ријеши. У самој трагедији чак и безбожници се обраћају Богу, тражећи оправдање за своју судбину, па чак и судбину мртвих. Из своје провинције аутор види као и сви други писци великог свијета, посљедице неразумних људских одлука, поготово политичких елита. Види комплексно питање љубави и двоумљења,

које се може догодити на самом крају живота. Види како и раскош може да склопи крила и удари у земљу. Види како невоља може да иде на једној ноzi или умјесто двије руке да ради једна рука.

СПАЈАЊЕ РАСКИНУТИХ ВЕЗА

Нашао је Симо начин да споји раскинуте везе, да своје ликовне врати у опустјели Двор на Уни, на обале Жировнице и прелијепе Уне, обронке Шамарице, Зринске и Трговске горе. Вратио им је обичан и пријатан живот међу пчелама и цвијетним ливадама.

Али довео их је пред нерјешив проблем одлагања радиоактивног отпада на Черкезовцу, који је пријетња природи и људима. Радиоактивност нигдје није радо виђена ни читана. Зна то Симо послје 78 дана НАТО бомбардовања. Сумња да је управо она крива за смрт Маје, можда и њеног Саве.

Роман *Изгубљене године* читаће се у једном даху с нестрпљењем да се стигне до задње реченице. Симо Шуица је наш српски писац, загладан у наше људске судбине, чије ране мелемом премазује, с љубављу уљуљукује. Он ствара за нас симетрију Сунца и наших сјећања. Заједно ћемо схватити да *Изгубљене године* нису изгубљене, поготово ако се прочитају.

МИЛОШ БАЈИЋ

ПОРТРЕТИ НАЈВЕЋИХ СРПСКИХ ИНДУСТРИЈАЛЦА

Ових дана изашла је из штампе друга књига *Портрети највећих српских индустријалаца* новинара и публицисте Драга Делића. Пословне биографије и животне приче индустријалаца и трговаца неопходне су за потпуније сагледавање купних друштвено политичких прилика у Србији у минулом времену.

У овој другој књизи пажњу аутора су привукли Капетан Миша Анастасијевић, Браћа Барловац, Сима Андрејевић Игуманов, Фердинанд и Стеван Крен, Јован Апел, Никола и Евгенија Кики, Браћа Гођевац, Милан Вапа, Лазаревић, Геца Кон, Анатолиј Ивановић, Браћа Шонда, Мато Грацић, Сава Лозанић, Петар и Теодор Клефиш.

Аутор истиче да је у вријеме општег заборава постала пријема потреба писати о овим великанима.

– Гурати их у заборав, представља нову неправедну пресуду, можда и гору од оне коју су многи од њих добили за живота, као „народни непријатељи”.

ИЛИЈА ПЕТРОВИЋ НАПИСАО 11 КЊИГА О РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ КРАЈИНИ

КОЛИКО ЗНАМО О РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ КРАЈИНИ

Многе појединости садржане у збирци од једанаест књига Илије Петровића о Републици Српској Крајини (објављено их је само пет – издавач Мирослав Београд, телефон 011/ 297-0875), његово су откриће, утолико драгоцијеније што се, ево, већ више од четврт вијека о тим збивањима упорно ћути. Ћуте и политичари који су тим збивањима давали мање или више уочљив печат, ћуте и учесници, нешто из страха, а нешто из (не) знања о могућем сопственом утицају на оно што се збивало у њиховом непосредном окружењу, а ћуте и историчари јер не знају одакле да почну и којем свједочењу (или којем „свједочењу”) да поклоне повјерење.

Имам ли све то на уму, све сам увјеренији да су неоториво истините ријечи Илије Петровића да неко ко није прочитао његову књигу *Српско национално вијеће Славоније, Барање и Западног Срема*, прву из ове збирке, не може о Српској Крајини писати вјеродостојно.

Ради се о књигама чији садржај указује на разбијање југословенске државне заједнице, у вријеме и у условима у којима се српски државници и војни команданти српске националности уопште нису умјели снаћи и, што је још горе, нису ни схватили да је активност оних „других” била усмјерена не само на доношење штете српском народу, његовим државним установама, историји и културној баштини, већ и на запосједање српских етничких и историјских простора. Илија Петровић, аутор ових књига, историчар по образовању, један од оснивача и чланова Српског националног вијећа Славоније, Барање и Западног Срема, његов портпарол и, касније, министар информисања у Влади Српске области Славоније, Барање и Западног Срема, међу ријеткима је који су благовремено уочили да је на помолу међународна и међувјерски рат и схватили да ће против Срба бити примјењена „процедура” коју су ранијих вјекова примјењивале западноевропске колонијалне земље у својим походима по „примитивном” свијету, као и током двају свјетских ратова. Кад је своја предвиђања излагао знанцима, мало

ко му је вјеровао, нарочито када је тврдио да ће замишљене политичке, економске и војне активности при разбијању Југославије највише зла на нијети Србима западно од Дрине и Дунава, чије су етничке и историјске земље (Босну, Херцеговину, Дубровник, Далмацију, Лику, Кордун, Банију, Славонију, Западни Срем) додијелили (препустили) кнез Павле Карађорђевић 1939, и (Барању) Јосип Броз, 1945. године.

Знао је да ће против тамошњих Срба бити предузете мјере истрељења и прогона, истоветне онима које су предузимане у два свјетска рата. Зато је већ крајем 1989. године, бар двије године прије првих злочина према Србима у Словенији и Хрватској, почео да упозорава на оно што се спрема „прекодринским” Србима (како он каже: са западне стране). Био је један од ријетких мислилаца у Срба, коме је било јасно да су Срби на реченим подручјима старосједиоци и да је у зва-

» Илија Петровић

ничној повијести кривотворено да су, у вријеме турских освајања, у „хрватске” крајеве стигли из Србије, Црне Горе и Херцеговине. Илија Петровић отворено је заступао истину – да су Срби западно од Дрине, исто као и у Панонији, старосједилачко становништво.

Зато се, међу првима у Југославији, и определио да са Србима „са западне стране” помогне у организовању за нужну одбрану, али и да утиче на државне органе Србије и Црне Горе, не би ли се угроженим Србима помогло да опстану на предачкој земљи, са државотворним правима гарантованим и Уставом Југославије, и уставима појединих република, укључујући ту, прије свега, Хрватску.

Несрећа је у томе што га нико из „државних структура” није слушао. Његова размишљања имала су слабашиног одјека само у ужим круговима његових тренутних политичких истомишљеника, најприје у новосадским приватним новинама *Самоујрава*, потом у Иницијативном одбору за оснивање Савеза радикалних демократа (у Новом Саду, 1989), нешто касније (с прољећа 1990) у новосадском мјесном одбору Српске демократске странке др Јована Рашковића (гдје му се придружио и Илија Кончаревић, рођен у Далмацији) и, касније (током првих девет мјесеци 1991) у Српском националном вијећу Славоније, Барање и Западног Срема, чији је био идејни зачетник и духовни вођа.

Важан извор за разумијевање многих збивања са самог почетка деведесетих година прошлога вијека (1990–1995), везаних за Српску Крајину, јесу и свакодневни Петровићеви записи о ономе у чему је он учествовао, али и о ономе што је покретало антисрпску политику и водило разбијању југословенске федерације; записивао је, увјерен да су накнадна сјећања несигурна и безвриједна један свједок. Ти су записи сложени у пет књига, али они (као и једна књига крајних текстова настајалих у виду новинских прилога, интервјуа или излагања у скоро сто педесет сати учешћа у разним радијским и телевизијским емисијама) због немања новчаних средстава, још нису објављени.

СЛОБОДАН ЈАРЧЕВИЋ

УСТАШКА ШАХОВНИЦА ЈЕ НОРМАЛНА ПОЈАВА У ХРВАТској

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта истиче да се прије 29 година на Плитвичким језерима десио први оружани сукоб између хрватских специјалаца и припадника милиције САО Крајине, у јавности познат као "крвави Ускрс". У оружаној сукобу 31. марта 1991. године погинуо је припадник милиције САО Крајине Рајко Вукадиновић (32) који је са својим саборцима бранио подручје Коренице и Плитвичких језера од намјере припадника хрватске специјалне полиције да их заузму и започну убијање и етничко чишћење српског народа са својих вјековних подручја. Важно је да не заборавимо чињеницу да је Рајко Вукадиновић био прва жртва агресије усташког режима Фрање Туђмана на Србе у Хрватској који су три мјесеца раније избачени из Устава као конститутивни народ. Због тога је важно да се Србија и крајишки Срби сјете Рајка Вукадиновића и да разним манифестацијама обиљеже годишњицу његове погибје. Линта подсјећа да је 31. марта 1991. године Хрватска упутила неколико аутобуса специјалаца са намјером да насилним путем успостави власт у општини Кореница и у националном парку Плитвичка језера. Током наведене агресивне акције хрватска полиција је заробила 17 Срба који су мјесецима најбруталније мучени све до њихове размјене у августу исте године. У питању је један у низу доказа да нова хрватска власт није имала политичку вољу да се успостави дијалог са Србима и истински поштују његова уставна, национална, политичких и културна права већ се одлучила за заостравање и ратну опцију. То је, између осталог, потврдио први Туђманов министар полиције Јосип Бољковац који је, у својој књизи "Истина мора изаћи ван", рекао да је рат у Хрватској почео нападом на Србе, мислећи на оружане сукобе на Плитвицама 31. марта 1991. и у Борову Селу 2. маја 1991. године. Исто тако Бољковац је изнио доказе да је хрватски полицајац Јосип Јовић убијен са леђа од неког колеге из своје јединице а не у сукобу са Србима. Убијен је оружјем аутоматска пушка тзв. пумпарица, које су хрватске власти куповале раније на илегалном тржишту оружја.

ПРЕДСЈЕДНИК ХРВАТСКЕ МИЛАНОВИЋ НЕ ОДУСТАЈЕ ОД АНТИСРПСКЕ ПОЛИТИКЕ

Новоизабрани председник Хрватске Зоран Милановић у свом интервјуу за РТЛ још једном потврдио да неће одустати од вођења антисрпске политике оцијењено је председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Милановић је себи дао за право да Србији дијели лекције тј. да државно руководство мора одлучити када и гдје желе да иду. Он треба знати да Србија води принципијелну и одговорну политику водећи рачуна о државним и националним интересима и сигурно неће слушати њега који о Србији и српском народу мисли најгоре. Биће веома брзо јасно да ли ће Милановић и у свом председничком мандату водити деструктивну политику настојећи да напакости Србији када год буде у могућности или ће почети да се понаша на озбиљан и одговоран начин. За почетак би било довољно да престане да даје увредљиве изјаве против Србије и српског народа. Линта подсјећа да је Зоран Милановић још 2016. године као хрватски премијер, током разговора са хрватским ветеранима, Србију и српски народ назвао шаком јада и изнио безочну лаж да Срби желе да владају Балканом.

ИЗВЈЕШТАЈ СТЕЈТ ДЕПАРТМЕНТА ПОТВРЂУЈЕ ДА ЈЕ ХРВАТСКА ЗЕМЉА МРЖЊЕ И НЕТРПЕЉИВОСТИ

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује да годишњи Извјештај Стејт департмента о стању људских права у Хрватској потврђује да је Хрватска земља мржње и нетрпељивости. У наведеном извјештају говори се, између осталог, о дискриминацији и насиљу према Србима и Ромима и бројним проблемима са којима се суочавају припадници српске заједнице као што су говор мржње, графити и физички напади, нерјешавање питања несталих лица и некажњавање припадника хрватске војске и полиције који су починили ратне злочине. Посебан проблем представља чињеница да се у Хрватској константно и систематски рехабилитије усташтво и геноцидна НДХ што се огледа у радикалном историјском ревизионизму, слободној употреби усташког поздрава „За дом спремни“, усташког грба са првим бијелим пољем, усташке заставе, објављивању књига и снимању филмова чији је циљ да се највећа фабрика смрти у Другом свјетском рату на Балкану Јасеновац представи као радни логор и др.

ВРХОВНИ СУД ХРВАТСКЕ ПУСТИО РАТНОГ ЗЛОЧИНЦА МЕРЧЕПА НА СЛОБОДУ

Одлука Врховног суда Хрватске којом је познати ратни злочинац Томислав Мерчеп пуштен на условну слободу након издржавања три четвртине затворске казне је антицивилизацијска, цинична, али и потпуно очекивана – оцијењено је председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Посебно је срамно и увредљиво објашњење Врховног суда да Мерчеп пуштају на слободу јер је, између осталог, био добар и послушан затвореник.

Трагична је чињеница да је некадашњи командант хрватских паравојних формација и ратни помоћник хрватског министра унутрашњих послова Томислав Мерчеп био осуђен на понижавајућих седам година затвора због стравичних злочина над српским цивилима и ратним заробљеницима на

» Томислав Мерчеп је наредио убиство породице Зећ (Фото: Јутјуб)

подручју Западне Славоније и Загребом.

Припадници Мерчепове јединице убили су најмање 46 Срба, троје се воде као нестали, а шесторо их је преживјело звјерска мучења. За бројне и бруталне злочине над вуковарским Србима прије и током рата 1991. године Мерчеп није осуђен на било какву затворску казну.

Добро је познато да је Мерчеп већи дио затворске

казне проводио у бањама за шта се лично заложио хрватски министар ветерана Томо Медвед.

Линта истиче да је случај ратног злочинца Томислава Мерчеп само један у низу доказа да је темељ данашње Хрватске усташтво и НДХ. Бројне чињенице говоре да су Мерчепу и великој већини припадника паравојних, војних и полицијских снага идоли били чланови чувене по злу Црне

легије из Другог свјетског рата чији су команданти били ратни злочинци Јуре Францетић и Рафаел Бобан.

Опште је познато да су хрватски војници и полицајци током рата на челу носили усташку шаховницу, махали усташким заставама, узвикивали усташки поздрав „За дом спремни“, пјевали усташке пјесме и величали геноцидну НДХ.

Такође, важно је нагласити да је случај Мерчеп још једном потврдио да хрватско правосуђе није независно и професионално, већ етнички мотивисано правосуђе које је у функцији оправдања злочиначке политике режима Фрање Туђмана чији је циљ било стварање етнички чисте хрватске државе без или са што мање Срба. Апсолутно је јасно да Хрватска није модерна и демократска држава већ држава мржње и нетрпељивости према Србима и Србији.

НАЈАВА 5.000 ТУЖБИ ПРОТИВ СРБИЈЕ ЈЕДАН ОД НЕПРИЈАТЕЉСКИХ АКТА ИЗ ХРВАТСКЕ

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује да одлука Владе Хрватске да помогне подношење више од 5.000 тужби против Србије представља још један у низу непријатељских аката званичног Загребом.

Ради се о припадницима хрватских паравојних формација који су ухапшени током и после борби за ослобођење Вуковара и имали су статус ратних заробљеника. Југословенска народна армија је 1991. године била једина легална оружана сила која је имала уставну обавезу да брани мир и уставни поредак од усташког режима Фрање Туђмана чији је циљ био насилно рушење Југославије и стварање етнички чисте хрватске државе без Срба. Хрватске паравојне формације које су у лето и јесен 1991. године масовно напале ЈНА широм Хрватске, укључујући и Вуковар, имале су на челу усташку шаховницу која почиње са првим бијелим по-

љем. ЈНА је водила одбрамбени рат и хапсила је припаднике хрватских нелегалних формација који су чинили масовне злочине према српском народу.

Линта истиче да Хрватска готово ништа није учинила на кажњавању наредбодавца и починилаца масовних злочина над Србима у десетинама хрватских градова и мјеста, у хрватским злочиначким војно-полицијским акцијама и у великом броју логора који су основани за Србе. У Хрватској се ратни злочинци ве-

личају и сматрају херојима, а српске жртве се прешућују, умањују или негирају. Хрватско правосуђе није независно и професионално већ етнички мотивисано правосуђе које је у функцији оправдања лажне и апсурдне тезе да су Србија, ЈНА и крајишки Срби тобоже извршили агресију, а да је Хрватска тобоже водила одбрамбени и ослободилачки рат.

Због тога се у Хрватској константно покрећу судски поступци против припадника ЈНА и војске и полиције Републике Српске Крајине најчешће на основу лажних доказа с циљем да се оправда наведена безочна лаж. Крајње је вријеме да Тужилаштво за ратне злочине Србије почне да покреће истраге и да подигне низ оптужница против припадника хрватских војних, паравојних и полицијских формација да које постоје непобитне чињенице да су наредили или починили или нису спрјечили ратне злочине против ратних заробљеника и цивила српске националности.

Линта: Рајко Вукадиновић страдао бранећи Плитвичка језера од Туђмановог усташког режима

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта истиче да се прије 29 година на Плитвичким језерима десио први оружани сукоб између хрватских специјалаца и припадника милиције САО Крајине, у јавности познат као „крвави Ускрс“. У оружаној сукобу 31. марта 1991. године погинуо је припадник милиције САО Крајине Рајко Вукадиновић (32) који је са својим саборцима бранио подручје Коренице и Плитвичких језера од намјере припадника хрватске специјалне полиције да их заузму и започну

убијање и етничко чишћење српског народа са својих вјековних подручја. Важно је да не заборавимо чињеницу да је Рајко Вукадиновић био прва жртва агресије усташког режима Фрање Туђмана на Србе у Хрватској који су три мјесеца раније избачени из Устава као конститутивни народ. Због тога је важно да се Србија и крајишки Срби сјете Рајка Вукадиновића и да разним манифестацијама обиљеже годишњицу његове погибје.

Линта подсјећа да је 31. марта 1991. године Хрватска упутила неколико аутобуса специјалаца са намјером

да насилним путем успостави власт у општини Кореница и у националном парку Плитвичка језера. Током наведене агресивне акције хрватска полиција је заробила 17 Срба који су мјесецима најбруталније мучени све до њихове размјене у августу исте године. У питању је један у низу доказа да нова хрватска власт није имала политичку вољу да се успостави дијалог са Србима и истински поштују његова уставна, национална, политичка и културна права већ се одлучила за заостравање и ратну опцију. То је, између осталог, потврдио први

Туђманов министар полиције Јосип Бољковац који је, у својој књизи *Истина мора изаћи ван*, рекао да је рат у Хрватској почео нападом на Србе, мислећи на оружане сукобе на Плитвицама 31. марта 1991. и у Борову Селу 2. маја 1991. године. Исто тако Бољковац је изнио доказе да је хрватски полицајац Јосип Јовић убијен са леђа од неког колеге из своје јединице, а не у сукобу са Србима. Убијен је оружјем аутоматска пушка тзв. пумпарица, које су хрватске власти куповале раније на илегалном тржишту оружја.

ЛИНТА: Егзодус 150.000 сарајевских Срба једно од највећих страдања у историји

Егзодус сарајевских Срба прије 24 године представља једно од највећих страдања у новијој српској историји оцјењује Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Од јануара до марта 1996. године више од 150.000 сарајевских Срба је кренуло у неизвјесност, након потписивања Дејтонског споразума, јер нису жељели да живе под влашћу Алије Изетбеговића. Сарајевски Срби су платили огромну цијену стварања Републике Српске јер су у Дејтону предани муслиманско-хрватској федерацији да би преостали народ добио слободу и да би Српска потврдила свој међународни статус. Трагична је чињеница да је Дејтонским споразумом читаво Сарајево потпало под муслиманску власт међу којима је шест сарајевских општина (Илијаш, Вогошћа, Илиџа, Хаџићи, Центар и Ново Сарајево) и дијелови других градских и приградских општина. Међутим, не смијемо никад заборавити више од 4000 српских бораца који су своје животе дали за одбрану вишевековне српске земље у Сарајеву и његовој околини.

Линта је истакао да трагедија и херојска жртва сарајевских Срба мора да остане у трајном сјећању српског народа. Сарајевски Срби су између осталог под влашћу Алије Изетбеговића гдје би били дискриминисани и грађани трећег реда и исељења, радије одабрали егзодус и живот у новом завичају гдје ће живјети слободно и бити свој на своме. Не смије се заборавити чињеница да је муслиманска власт одмах послједице завршетка рата чинила све да што већи број Срба напу-

сти Сарајево, а сам Алија Изетбеговић је пријетио да ће сваки Србин који је носио пушку бити изведен пред суд. Сарајевским Србима је било јасно да им нема нормалног живота под непријатељском влашћу. Такође, тежак живот малобројних Срба у сарајевском кантону најбоље демантује лажни мит бошњачких политичара да је Сарајево мултиетнички град у коме су сви грађани тобоже једнаки и да се поштују њихова људска и национална права.

ПРВИ МАСОВНИ РАТНИ ЗЛОЧИН У БИХ НАД СРПСКИМ ЦИВИЛИМА У СЕЛУ СИЈЕКОВАЦ

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта подсетио је да се 26. марта навршило 28 година од почетка стравичног ратног злочина над 46 српских цивила у Сијековцу, код Брода, који су починиле оружане снаге из Хрватске и паравојне бошњачко-хрватске јединице из БиХ. У питању је први масовни злочин у БиХ када су хрватске снаге за само сат времена убиле деведесет Срба. Линта је истакао да је у Сијековцу током хрватско-муслиманске окупације на звјерски начин убијено 46 Срба, углавном жена, дјеце и старца, међу којима је најмлађа жртва био дјечак од 17 година, а најстарија мушкарац од 77 година. Важно је нагласити да је мјесец март године уписан црним словима у историји Срба у Броду и Босанској Посавини. Наиме,

3. марта 1992. године јединице Хрватске војске прешле су мост на ријеци Сави и заједно са паравојним хрватско-муслиманским формацијама окупирале тадашњу општину Босански Брод. Наведени догађај је један од бројних доказа да је Хрватска извршила агресију на Босну и Хер-

цеговину с циљем стварања Велике Хрватске на начелима злогласне НДХ.

Линта је нагласио да је за убиства и мучења Срба у Сијековцу осуђен само један злочинац и то на понижавајућу и увредљиву казну од само 10 година затвора. Наведени злочин је посебно монстру-

зан јер су међу починиоцима били комшије Муслимани и Хрвати, што говори о континуитету мржње према Србима. Трагична је чињеница да је велики број људи који су учествовали у злочину у Сијековцу и бројим другим мјестима на подручју Босанске Посавине и даље на слободи. Главни разлог јесте чињеница да правосудје БиХ није учинило готово ништа да се казне наредних година и извршиоци овог и многих других стравичних злочина над Србима. Линта је подсетио да су хрватске јединице током марта 1992. године окупирале осам општина на подручју Босанске Посавине тј. Босански Шамач, Босански Брод, Модричу, Оцак, Орашје, Дервенту, Градачац и Брчко. Ту су починиле масовне злочине и за неколико мјесеци побили чак 3.684 српска цивила и отвориле чак 54 логора за Србе.

НАТО извршио агресију с циљем да отме Космет

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује да је прије 21. годину НАТО извршио оружану агресију на Савезну Републику Југославију с циљем да отме Косово и Метохију. Не смијемо никада заборавити бројне недужне жртве тог незаконитог и злочиначког напада, разарање цивилне инфраструктуре и употребу оружја са сиромашним уранијумом и других оружја за масовно уништавање. Такође, не смијемо заборавити чињеницу да су на најгрубљи начин погажени међународно право, Повеља УН

и заврши документ ОЕБС из Хелсинкија, као и игнорисан Савјет безбједности. Свједоци смо да западни центри моћи дуги низ година врше најбруталније притиске на Србију да легализује агресију и отимање дијела државне територије и да на крају призна

лажну државу Косово. Србија не може и нема право да се одрекне својих државних, националних и историјских права на Косову и Метохију и темеља националног, културног и духовног идентитета српског народа.

Линта сматра да је компромисно и одрживо рјешење могуће наћи само у оквиру Резолуције 1244 Уједињених нација. У суштини тај компромис треба да садржи два елемента: потврђивање и очување суверенитета и територијалног интегритета Србије као правне наследице СРЈ с једне стране и давање најшире аутономије Ал-

банаца на Косову и Метохији с друге стране. Важно је нагласити да је Резолуција 1244 усвојена 1999. године као резултат тешких преговора за престанак оружане агресије НАТО-а против Србије и да би без њеног поштовања била легализована једнострана сецесија Косова и Метохије и једнострано проглашење независности 2008. године. Управо захваљујући Резолуцији 1244 лажна држава Косово није примљена у Уједињене нације и била је кључни механизам политичке и дипломатске борбе Србије да Косово не буде примљено у Унеско и Интерпол.

1. МАРТ ОЗНАЧАВА ПОЧЕТАК РАТА У БИХ И ПОЧЕТАК ПРОГОНА И УБИСТАВА СРБА

1. март означава почетак рата у БиХ и свирепи прогон српског народа у Федерацији БиХ оцјењује председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Прослава 1. марта, који је проглашен за тзв. Дан независности у Федерацији БиХ, представља дубоку увреду за српске жртве које се прешућују, умањују и негирају, а наредбодавци и извршиоци злочина над Србима још увијек нису кажњени и питање је када ће се то десити. Линта је подсетио да је први масовни злочин у БиХ извршен над Србима у Сијековцу код Брода, а убиство српског свата Николе Гардовића испред Старе православне цркве на Башчаршији је била јасна порука српском народу у БиХ да му пријети понављање геноцида из времена НДХ. Да су српске жртве маргинализоване и гурнуте под тепих потврђује чињеница да је дошло до потпуног застоја у процесу тражења несталих Срба и потпуног застоја у кажњавању бошњачких и хрватских злочинаца након формирања Института за нестала лица БиХ 2008. године. Линта је истакао да није могуће да се успостави трајни мир и заједнички живот међу народима у БиХ све док се не пронађу све српске жртве и њихова тијела предају породицама да их достојанствено сахране, а наредбодавци и извршиоци злочина над Србима изведу пред лице правде.

ОСУДА НАЈАВЕ ФОРМИРАЊА ЦЕНТРА ЗА МИГРАНТЕ У СЕЛУ ЛИПА (Б. ПЕТРОВАЦ)

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта најоштрије осуђује закључак надлежне групе Унско-санског кантона да се наставе активности на формирању Прихватног кампа за мигранте у српском селу Липа у општини Босански Петровац. Скандалозна је чињеница да власт Унског-санског кантона, али и бошњачка власт у Сарајеву, у последње две године константно настоје да се у српским селима населе мигранти с циљем застрашивања преосталих Срба, спријечавања повратка протјераних Срба и узурпације и отимања српске земље и друге имовине. Стални покушаји званичног Сарајева и Бихаћа да населе мигранте у напуштена српска села јесте један у низу доказа да бошњачка власт на свим нивоима није одустала од политике цементирања етничког чишћења Срба који су за вријеме грађанског рата протјерани са својих вјековних подручја. Линта тражи од Министарства спољних послова Србије да Министарству спољних послова БиХ саопшти став да је неприхватљиво да се у српским насељима у Федерацији БиХ формирају Центри за мигранте. Србија се снажно залаже за досљедно поштовање универзалних вриједности како што су људска права, владавина права и права мањинских народа, а не за једностране акције које неће донијети никоје ништа добро. Због тога је важно да се инсистира да надлежни органи у Сарајеву и Бихаћу пониште све одлуке и закључке чији је циљ насилно насељавање миграната у српском селу Липа и низу других српских села, као што је Медено Поље и бројна друга.

УСТАШКЕ СНАГЕ ОСКРНАВИЛЕ СПОМЕН ПАРК У ВУКОВАРУ ТОКОМ ПАНДЕМИЈЕ

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта истиче да су усташке снаге претходних дана оскрнавиле Спомен-парк Дудик у Вуковару порукама мржње и нацистичким и фашистичким симболима. Камени цијетови су исписани низом србомрзачких порука међу којима се истиче „Убиј Србина“, затим усташким знаковима и нацистичком свастиком чиме је почињен један у мноштву злочина из мржње у Хрватској. Усташке снаге шаљу јасну поруку да је масовно и систематско убијање невиних Срба у Дудик било сасвим оправдано и да је геноцидна НДХ била права држава хрватског народа и усташки монструми борци за хрватску слободу. Јасно је да и овог пута, као и у хиљадама сличних случајева, надлежни органи неће пронаћи наредбодавце и починиоце овог вандалског и безумног чина нити ће они бити кажњени у складу са Кривичним законом Хрватске. Линта подсећа да је на вуковарском стратишту у Дудик од средине 1941. до 1943. године по званичним подацима убијено најмање 450 Срба и припадника других народа (Јевреја, Рома и других), а по незваничним процјенама број убијених креће се до неколико хиљада. Нажалост, никада није утврђено колико је заиста стрељано људи на Дудик јер је комисија за утврђивање ратних злочина престала са радом свега неколико година послједице завршетка Другог свјетског рата.

ЗАВИЧАЈНО ДРУЖЕЊЕ ГРАХОВЉАНА И ПРИЈАТЕЉА БОСАНСКОГ ГРАХОВА ОДРЖАНО НА АДИ ЦИГАНЛИЈИ У БЕОГРАДУ

ГРАХОВЉАНИ НЕ ЗАБОРАВЉАЈУ ЗАВИЧАЈ

Удружење Граховљана и пријатеља Босанског Грахова 7. марта организовало је завичајно вече у ресторану *Језеро* на Ади Циганлији у Београду, гдје се и ове године окупило око 600 земљака који су евоцирали усмене на родни крај и дружили се до касно у ноћ.

Програм дружења отворио је изворна група *Јато Голубова* из Грахова која се послужила много година окупила управо због ове завичајне вечери и својом пјесмом разгалила срца свих присутних.

Председник Удружења Бранко Триван поздравио је госте и укратко упознао присутне о постигнутим резултатима које је Удружење остварило у претходној години, као и о најважнијим циљевима и задацима који им предстоје у наредном периоду, те позвао све присутне да се активно прикључе раду Удружења и истакао важност заједничког djelовања.

– У 2019-ој као и претходних година, Удружење је наставило да подржава најмлађе становнике Грахова. Тако смо уз помоћ наших донатора покренули школу фудбала и подржали теквондо клуб. Уз помоћ Министарства спољ-

» Чланови СКУД Гаврило Принцип

них послова Републике Србије и Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону докирали смо библиотеци у ОШ *Грахово* књиге, завјесе и додатни школски прибор, а као и 2018. и ове године смо одржали школу српског језика у Грахову. Дарова-

ПЛАКЕТА ЗА ЗЕТА

На скупу је свечано додјелена и плакета за „Граховског зета број 1“ за 2019. годину Драгану Тинтору, као вид захвалности човјеку који није из Грахова, а често помаже Граховљанима.

ли смо дјеца Грахова Божићне пакетиће, а Српском културно-умјетничком друштву *Гаврило Принцип* поклонили опрему потребну за израду и поправку народне ношње у нади да ће неки нови млади људи у будућности имати користи од тога. Знам да можемо много више и боље и зато вас најискреније молим да се учланите и прикључите раду удружења јер што нас је више лакше ћемо допринесити бољитку живота у Грахову што је и наш основни циљ – рекао је Триван и додао да су одлуком Управног одбора Удружења израђене чланске карте као подстицај онима који су изразили жељу да постану чланови нагласивши на крају да све што је урађено не би било могуће да није људи великог срца који су се одазвали на све акције, а којима су на завичајној вечери уручене захвалнице.

Захвалницу за допринос међу бројним Граховљанима и пријатељима Удружење је упутило Вељку Одаловићу – генералном секретару у Министарству спољних послова Републике Србије, Управе за

» Бранко Триван

сарадњу с дијаспором и Србима у региону за неизмјерни допринос и подршку раду Удружења претходних година, иако Одаловић из оправданих разлога није присуствовао скупу.

Програм је настављен у веома пријатној атмосфери наступом Српског културно-умјетничког друштва *Гаврило Принцип* из Грахова под вођством кореографа Младена Зельковића који су и ове године одушевили све присутне на вечери, изазивајући снажне емоције које су Граховљане изнова подсетили одакле су, ко су и гдје припадају. Одмах за њима наступила је Неда Тодоровић са својом пјевачком групом *Царза*.

Дружењу су присуствовали бројни истакнути гости из политичког и друштвеног живота који су својим присуством увеличали овај догађај, а међу њима и министар пољопривреде у Влади Републике Србије Бранислав Недимовић, министар за заштиту животне средине у Влади Републике Србије Горан Триван, народни посланик и председник Одбора

ЈЕДИНА ПОМОЋ СТИЖЕ ИЗ СРБИЈЕ

Госте је поздравио и начелник општине Босанско Грахово Милорад Глигић који је земљаке упознао са актуелним дешавањима у родном граду као и са многим проблемима са којима се сусрећу мјештани Грахова.

– Срби повратници у општини Босанско Грахово живе у врло тешким условима и нажалост немамо никакве помоћи кантона нити федералног нивоа. Једина пријатељска и братска помоћ нам стиже из Србије и председника Александра Вучића који је препознао наше проблеме и проблеме других Срба повратника у Федерацији БиХ. Захваљујући средствима донираним од Републике Србије у току су два, за нас веома важна пројекта. Први је реконструкција крова школе и проширење физиколтурне сале који је у завршној фази. Други је реконструкција Спомен-дома културе *Гаврило Принцип*, гдје је у завршној фази израда пројектне документације, а сам почетак радова очекује се крајем априла или почетком маја. Захвалан сам председнику Вучићу на помоћи коју нам пружа за опстанак на својим вјековним огњиштима и на чињеници што нас није заборавио – рекао је Глигић и позвао земљаке да наставе да долазе у Грахово, да се пријаве за боравак и узму личне карте у свом граду јер на тај начин могу директно учествовати у животу и опоравку Грахова. Такође, Глигић је истакао велики значај подршке и помоћи Удружења Граховљана и пријатеља Босанског Грахова из Београда када су дјеца из њиховог родног града у питању, а посебно СКУД-у *Гаврило Принцип* јер су управо та дјеца њихова нада и једна од ријетких свијетлих тачака која на најбољи начин промовишу Грахово.

» Изворна група *Јато Голубова* из Грахова

за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта, покрајински секретар за избјегла и расељена лица Душко Ђутило, директор омладинске школе ФК *Вождовац* Јован Дамјановић, представници Удружења *Ојна Марија Ливањска*, Удружења Ливњана и Граховљана из Бачког Јарка, Удружења Дрварчана, Удружења *Бирач Дрина*, Удружења Петровча-

на, Удружења Гламочана и многи други.

На крају вечери извучени су и добитници томболе, гдје је међу четрдесетак вриједних награда, које су обезбједили спонзори Удружења поклоњено мноштво разноврсних награда од телевизора, кућних апарата, викенд путовања итд.

За добро расположење током вечери био је задужен *No comment* бенд. **ВЕСНА ПЕШИЋ**

МЛАДИ ХЕРЦЕГОВЦИ ИЗ НОВОГ САДА ОДИГРАЛИ ХУМАНИТАРНУ ПРЕДСТАВУ У ВРШЦУ

ЗАИГРАЈ, ЗАПЈЕВАЈ У НЕВОЉИ ПОМАГАЈ

Млади из Удружења Срба Херцеговаца и пријатеља у Србији у сарадњи са Организацијом вршачке афирмације умјетника АРС на челу са Верцом Преда и Удружењем Херцеговаца и пријатеља Херцеговине из Вршца, дан очу међународног Дана жена, одиграли су представу *Најледај се земље Херцеговине*.

За представу која је одиграна у амфитеатру Високе школе струковних студија за васпитаче *Михаило Палов* у Вршцу заслужан је Здравко Шумић који је имао прилику раније да је погледа у новосад-

ском Спенсу. Својом креативношћу домаћини су осмислили и надахнуто водили програм под називом „Заиграј, запјевај у невољи помагај“, а цјелокупан прилог од продатих карата уручен је породици Климента која је изгубила кров над главом.

На почетку представе присутнима се обратио Бојан Миленић који је поздравио присутне и укратко их упознао са тематиком представе и поруком коју она носи.

На крају представе више него задовољна публика није крила емоције. Учесници су узвратили пјесмом гангом и уз

звуче гусала. Прије одржавања представе глумачка екипа је посјетила Вршачке планине, Вршачку кулу као симбол Вршца, али и бројне друге знаменитости које красе овај град. Послије обиласка града млади су посјетили братско Удружење из Вршца гдје их је дочекао домаћин, председник Удружења Божидар Пашајлић који је уз топлу добродошлицу упознао са активностима Удружења из Вршца које већ скоро 3 деценије активно ради на његовању културе и традиције Срба из Херцеговине.

Одржана 15. Колачијада у Малом Градцу на Банији

Јубиларну, 15. по реду смотру банијских домаћица, познату као Колачијада, одржану 7. марта у Малом Градцу у организацији тамошњег подбора *Просвјетле*, обиљежио је велики број учесника у такмичењу за најбољи колач или торту. Својеврсни јубилеј имали су и чланови глумачке секције *Просвјетлино* подбора у Крњаку који су 15. пут извели представу *Трудноћа*, а успјешно су се представили и најмлађи, не по години, него по стажу, фолклораши загребачког подбора *Просвјетле*.

Док је публика пратила културни дио програма, чланови жирија за избор најбољих ко-

лача радили су свој посао. Треће мјесто освојила је торта подбора из Костајнице, друго Никола Џестарић, а прво Славко Рожанковић из Глине. Никола је члан пензионерског КУД-а *Трећа срећа* из Глине, који често наступају у Малом Градцу, али су их повреде и болести дијела чланова омели у томе. Зато смо се у Колачијаду укључили на овај начин, рекао је Џестарић.

Након уручења награда које је добио сваки учесник такмичења, као и захвалница за судјеловање које су добили представници подбора, манифестацију су закључили домаћини кореографом *Игре из Шумедије*. **ПОРТАЛ НОВОСТИ**

» Ведран Вукаловић, Јелена Радмиловић, Милош Томић, Бојан Миленић, Богдан Шиник, Мирко Опачић, Ивана Шиповац, Светлана Батинић, Јелена Дрињак, Петар Салатић, Сара Хамовић, Стефанија Окиљевић, Милица Павићевић, Ратка Комненић и Љубица Капор (стоје), Лука Тодоровић и Марко Никчевић

У БЕОГРАДУ ОДРЖАНО 6. ЗАВИЧАЈНО ВЕЧЕ УДРУЖЕЊА СЛАВОНАЦА

» Миодраг Васић, Мица Козар, Немања Гостимир, Гордана Плавшић, Милена Гаћеша, Рада Новковић и Дејана Јакшић

» Перо Тарбук и Саво Вукмановић

» Зорислав Шимић

» Далиборка Царевић

СЛАВОНЦИ СЕ ПОЗНАЈУ ПО ТАРАБАНАУ

Завичајно удружење Славонаца окупило је неколико стотина Славонаца у ресторану *Холивуд* на Лединицама 7. марта у Београду.

Председник Удружења Зорислав Шимић поздравно је госте и с обзиром да почасни председник др Славко Симеуновић није био присутан, част да отвори завичајно дружење припала је председнику Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодрагу Линти.

Он је истакао да се у Србији трагедија и катастрофа Славонаца своди на злочиначку акцију *Блесак*, али да се никако не смије заборавити да је током јесени и зиме 1991. године са подручја већег дијела Славоније протјерано више од 70.000 Срба Славонаца.

– Поред свих трагедија које је српски народ доживио, ипак нисмо клонули духом. Славонци су наставили да се боре у новом завичају, борећи се за егзистенцију, али нису заборавили ни традицију, обичаје и своју културу – рекао је Линта и поручио да се на потомке пренеси оно што чини наш идентитет.

Драгог госта Славонци су почастили завичајним ђаконијама које су му уручиле вриједне домаћице Мица Козар Шљубура и Љубица Михајлија Трглавчанин.

Зорислав Шимић је поздравио и књижевницу др Славицу Гароња као и Зорицу Влајинић и Сњежану Станишић из ЗУ *Сава Мркаљ*.

Славица Гароња након што је рођена у Славонији, љубав према српском народу За-

» Миодраг Линта са члановима Изворне групе Кордун из Инђије

падне Славоније носи у срцу од дјетињства. Мајка ју је свако лето водила у Славонију код баке, Марије Ђурчије.

– Моја бака је била велики зналац усмене традиције. Све што сам упила у дјетињству, остаје заувјек. Тако је мени тај јединствени дух народа и говор Срба Западне Славоније остао у слуху, по том је прегочен у књиге.

Гароња наводи да је сигурна да је народ Западне Славоније најдушевнији, најпитомији народ на свијету.

– Зато сам му се враћала кад год сам могла. Сада су тамо пусти предјели, али Славонија је тамо гдје сте ви! Зато је важно да негујете оваква окупљања, ваше криво коло и тарабан, ваш говор и у њих да укључите вашу дјecu – рекла је Славица Гароња која је овом приликом промовисала књигу *Парусија – џасови исјод љаираши*.

– *Башићина крајишких Срба* је књига за коју ће већина Крајишника бити заинтересована. У њој се обрађују историја, језик, фолклор, књижевност, традиционално

» Славица Гароња

» Зорица Влајинић

Славица Гароња је и један од аутора у књизи *Башићина крајишких Срба* која је изашла у издању ЗУ *Сава Мркаљ*, а коју је представила председница Удружења Зорица Влајинић.

– *Башићина крајишких Срба* је књига за коју ће већина Крајишника бити заинтересована. У њој се обрађују историја, језик, фолклор, књижевност, традиционално

певање и сакрална баштина. Аутори који су дали велики допринос у стварању ове књиге су др Софија Божић, академик Павле Ивић, др Славица Гароња, др Душан Иванић, др Сања Ранковић и др Љиљана Стошић, као и рецензент књиге др Светлана Шеатовић, који су, свако из своје области, написали квалитетне текстове.

Како то обично бива код

Славонаца подијум је био пун, пјесме и игре није мањкало.

Поред домаћина који су извели чувено славонско криво коло и тарабан, публику су обрадовали и наступу Кордунаша из Инђије – *Кордун изворна трупца*.

Посебно запажен наступ су имале младе даме, студенткиње Факултета музичке умјетности. Оне су отпјевале стару славонску сватовску пресму, а припремили су их проф. др Сања Ранковић, и мр Милош Рашић који су дугогодишњи сарадници ЗУ Славонаца.

На овој вечери солистаније мањкало, тако да су се микрофона латили Славољуб Алексић, Рајко Лалић, Бранко Бјелајац и једна дама Јеленче, а у музичкој пратњи су им били Милан Џодан – хармоника, Немања Вукојевић – клавијатуре, тамбурица самица Перо Тарбук.

Посебно симпатичан је био млади Небојша Дешић који је читао стихове пјесме своје мајке Данијеле Бојанић Дешић. Чланови Удружења су изненадили најстаријег члана Славка Мајсторовића и уручили му поклон поводом његовог рођендана.

Како то обично бива на славонским вечерима, организован је и Плес срца, побједнички пар – Јелена Зјалић Јеленче и Здравко Вуксановић освојио је викенд за двоје у Сремским Карловцима у *Карловачком конаку*.

У програму који је водила Далиборка Царевић Славонци су се посебно захвалили пријатељима без којих ово вече не би било могуће организовати: Дмитар Мићо Јовић из Висконсина, ресторан *Карловачки конак* Сремски Карловци, ПДМ *Аірофруић* Пударци, Земљорадничка задруга Сланкаменка...

ДРАГАНА БОКУН

ОДРЖАН 6. САБОР МОРПОЛАЧАНА

Морполачани су се по 6. пут окупили у ресторану *Цо* у Батајници, 7. марта. Овим окупљањем покушавају да једни друге не изгубе из вида и сачувају сјећање на своје спаљено и девастирано село, које некада од 400 становника има сада тек 40.

Организатори ове вечери били су Светислав Томашевић, Драган Мандић, Горан Ромић, и Алан Ромић, уз помоћ старије уигране екипе.

Иако у малом броју и у Морполачи су организовали Сабор, у исто вријеме као и у Београду. Испекли су јагње и прасе уз неизоставно надметање у балотама. Душан-

ка Клеут је нагласила како се нада да ће једног дана да се сви окупљају у вољеном селу.

Миодраг Линта председник Одбора за дијаспору и Србе у региону је редован гост Сабора Морполачана.

– Село Морполача је јединствено по величанственом крсту величине 6,5 метара. На тај начин је послало сјајну поруку да је то наш крај, мјесто гдје су живјели наши преци и да се духовно никада нећемо одрећи не само Морполаче, него ни Крајине – рекао је Миодраг Линта.

Вишња Клеут је прочитала стихове пјесме *У славу То-*

» Милан Мишо Мандић, Светислав Томашевић, Горан Ромић, Вишња Клеут, Миодраг Линта, Душанка Клеут, Радослав Деспот, Драгослав Ромић, Горан Мандић, Невен Клеут

ди. Пјесма говори о младићу Тодору Мандићу, који је страдао у ратним дејствима.

– Ми бринемо једни о другима, помажемо се, јако смо сложни и ове године смо анимирали и млађе да учествују у организацији Сабора Морполачана.

Колико су Морполачани посебно говори и чињеница да се шале на свој рачун да „лажу за медаљу“, па тако за најбољу лаж се добија и медаља, прошлогодишњи побједник Невен Дрча је медаљу предао овогодишњем побједнику Саши Ћосићу.

На Сабору Морполачана је наступао и најмлађи гуслар, члан Гусларске школе *Сандић* Свевлад Симанић.

Присутне су забављали Борис Вулетић, Зоран Пећанац и Миле Делија.

Уз тактове крајишке музике, Морполачани су се весе-

лили до раних јутарњих часова, срећни што су се и ове године окупили у великом броју.

Организатори 6. Сабора Морполачана поручују да ће се наредни сабор одржати у јануару.

ДРАГАНА БОКУН

			КЊИЖЕВНИК И БОРАЦ ЗА СРПСКО УЈЕДИЊЕЊЕ, РОБЕН ПРИЈЕ 130 ГОДИНА У ХЕРЦЕГОВИНИ	БЕЗ ОБЗИРА НА СВЕ ДРУГО	ИМЕ ПОКРЕТА ЧИЈИ ЈЕ ЗАЧЕТНИК	ДРУГИ И ПРВИ ВОКАЛ
			МЛИЈЕЧНА ЖЛИЈЕЗДА КОД КРАВЕ			
БЕКРИЈА						
ПЛЕВАЧИЦА БЕКУТА					ВАТРЕНИ СЛЕДБЕНИЦИ ИДЕЈА	
ДЈЕЧИЈЕ ТЕПАЊЕ ЗА СЕСТРУ						
РОДНО СЕЛО (КОД БИЛЕЋЕ) СЛАВНОГ СРПСКОГ РЕВОЛУЦИОНАРА	УЗВИК ИЗМЕНА-БЕЊА	СЕЈЕ, СЕСТРЕ	БИЛО КАД			
ПТИЦА ПЛЕВИЦА ЦРНОГ ПЕРЈА			СЕОСКЕ БЕСПЛАТНЕ ПОМОЋИ			
ДРАГО КАМЕЊЕ (НАР.)			ИМИТАЦИЈА ПУТЕРА			
КОЈИ ЈЕ РАЗЛИЧНЕ БОЈЕ ОЧИЈУ				ОПУС		
СУПСТАНЦЕ ИЗАЗИВАЧИ АЛЕРГИЈА				ПРЕФИКС ЗА: ВАЗДУХ		
17. И 1. СЛОВО АЗБУКЕ		ЦРНА ОВЦА				ПЈЕСНИК ИЗ ГРУЖЕ, ДОБРИЦА
СРПСКО КОЛО	АМЕРИЧКА НОВИНСКА АГЕНЦИЈА	БРАТ, БАБА ХВАТАЊЕ ДИВЉАЧИ			ЕНЕРГИЈА КОЈИ У ПЈЕСМИ	
КОЊСКИ ПОВОДАЦ (МН.)				ДИО ХЕКТАРА		
СПУСТИТИ БРОД У МОРЕ				УЛТРА-ВИОЛЕТНИ		
НАША ТЕНИСЕРКА, АНА						

Решене: виме, пола, Ана, дада, киди, кос, мобе, алем, оп, накараст, алертет, на, гара, баћо, Е, уларп, ар, пориповћ, Ивионовћ.

Вукашин Тишма отишао у вјечност

Вукашин Вујо Тишма, оснивач и председник Удружења *Еізодус деведесетих* изненада је преминуо у стану и то на дан свог рођења!

Рођен је 13.3.1956. године у Ивошевцима, селу поред Книна, као други од четири сина, од оца Јована и мајке Савке. Школовао се у Книну, где је завршио занат којим се касније није бавио (бравар). Након завршене школе, радио је у *Твику* (Творница вијака, Книн) као службеник, до рата '91. Током рата радио је у Црвеном крсту као општински секретар, помоћник секретара и контролор, све до '95 године. Вјенчао се са Радмилом (Јанкелић) 1983. године са којом добија двије ћерке, Тању и Драгану. Након злочиначке акције *Олуја* 1995. године одлази из Книна у Србију, где је најприје боравио са породицом мјесец дана у Бачкој Тополи, а потом три године у Куршумлији. Након тога у Сремчици

проводи 19 година, одакле се 2018. године сели у избјегличко насеље Овчу. У Србији се бавио разним пословима, како би прехрано своју породицу. Ради све до 2003. године, када је оболио од карцинома и тада одлази у инвалидску пензију.

У наредним годинама услиједила је његова борба за опоравак. Након болести, ускраћен за рад на многим пословима, окреће се старој жељи и идеји коју је имао још од самог избјеглиштва, а то је оснивање удружења Крајишника. Завичајно удружење *Еізодус деведесетих* је основано 20.4.2013. године, окупљајући око себе велики број избјеглих и прогнаних лица, помажући многим у тешким избјегличким данима.

Иза себе је оставио супругу Радмилу, ћерке Тању и Драгану Тишма, унучад Данијелу и Драгану и зета Раду Шашића.

СРПСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ ДОБИЈАЈУ СВОЈУ ЗГРАДУ У ВУКОВАРУ

Обнова Српског дома требала би ускоро да буде завршена, па ће тако српске организације у Вуковару добити своје просторе које ће због мултифункционалности зграда моћи да користе за различите догађаје.

На подручју града Вуковара, осим зграде Заједничког вијећа општина, не постоји нити један други објекат у власништву српских институција који може да послужи за организацију различитих предавања, трибина и пројекција те за коришћење пословних простора.

Поводом обнове старе зграде и изградње нове дворане које се налазе у близини самог центра Вуковара, одмах поред Саборног храма Светог Николаја, одржана је и редовна сједница управног одбора за обнову Српског дома на којој су присуствовали и извођач радова те архитекта који контролише радове и уређује ентеријер зграде.

Трудимо се да стари објекат буде обновљен у наредна два мјесеца и да га конзервирамо те да још обезбједимо средства за нови објекат који је у изградњи, односно мултифункционалну дворану коју планирамо да оспособимо да буде вишенамјенска и да наша заједница може да је користи из црквеног, културног, па и политичког домена – прича председник управног одбора за обнову Српског дома у Вуковару Војислав Станимировић.

Ако се обезбједе потребна финансијска средства за завршетак изградње дворане, све би требало да буде завршено до краја септембра ове године, када би требало да буде готово и уређење околине.

Обнова старе зграде Српског дома је финансијала Република Србија са милион евра, а милион и по куна је обезбједило из Фонда за обнову Града Вуковара. Надамо се да ћемо један дио средстава још обезбједити из Фонда, а видјемо шта ће још недостајати везано за опрему саме зграде, па ћемо због тога морати још са стране затражити нека нова средства – објашњава Станимировић финансијске аспекте обнове.

Доњи спрат Српског дома предвиђен је за библиотеку, свештеничке канцеларије и канцеларије српских организација и удружења, док ће изнад бити сале за састанке, а у поткровљу смјештајни капацитети за госте који буду учествовали на различитим догађајима у Вуковару.

У јануару 2018. године је направљена пројектна документација и добијена грађевинска дозвола. Четири мјесеца касније кренуло се са извођењем радова.

– Сами радови су подијељени у три фазе.

Први дио радова односи се на реконструкцију предњег уличног дијела зграде, а што се тога тиче радови су 90 одсто завршени. Очекујемо у наредних мјесец дана да тај дио обнове у потпуности буде завршен. Друга фаза радова је мултифункционална дворана коју гради. Унутра су стављене инсталације, предвиђени су разводи за санитарије, расвјету и све оно што је довољно да би могло да се приђе коначном уређењу. Отприлике 60 одсто ове инвестиције је завршено. Крај обнове дворане, ако све буде испраћено финансијски, очекујемо за три до три и по мјесеца. Остаје нам још трећа фаза обнове, а то је околина. Ту спадају приступне стазе и стазе, паркинг, зелене површине, кишне и фекалне канализације, односно све оно што је грађевинском дозволом условљено да се мора извести – појашњава како теку радови пројектант и контролор радова Јосип Видековић.

Зграда Српског дома у Вуковару је у заједничком власништву Српске православне црквене општине Вуковар, Заједничког вијећа општина те Српског народног вијећа, а купопродајни уговор између садашњих власника и претходног власника *Велипромета* потписан је у марту 2017. године. Откуп овог објекта износио је 1.650.000 куна, а највећи дио од 1.300.000 исплатило је Српско народно вијеће, док је нешто раније полог од 350.000 куна платила Српска православна црква.

Сједница управног одбора и контроли радова присуствовали су, уз Војислава Станимировића и Јосипа Видековића, председник Заједничког вијећа општина Срђан Јеремић, потпредседник Српског народног вијећа Александар Милошевић, представник фирме која изводи радове Јово Вуковић, парох друге парохије вуковарске претојереј-ставрофор Миљен Илић, те председник Одбора за људска права ЗВО-а Јован Влаовић.

ДУШАН ВЕЛИМИРОВИЋ / СРБИ.ХР

У земљотресу страдала имовина скоро свих српских институција у Загребу

Загреб и његову околину погодио је у недељу 22. марта снажан земљотрес јачине 5,5 степени по Рихтеровој скали. Епицентар је био 16 километара сјеверно од Загреба и пет километара југоисточно од Орославаја на дубини од 10 километара, објавио је Европски медитерански сеизмолошки центар. Био је то најјачи потрес у Загребу након оног из 1880. године. Подрхтавање тла трајало је десетак секунди, а земљотрес је иза себе оставио велика оштећења на зградама, фасадама као и здобљене ау-

томобиле на које су падале цигле и бетон са околних зграда. У земљотресу су оштећени и зграда Хрватског сабора те Бански двори у којима засједа Влада РХ. Оштећен је и звоник Загребачке катедрале чији се врх срушио на земљу, а урушени су и бројни други сакрални објекти.

Велику штету претрпио је и Саборни храм Преображења Господњег на Цвјетном тргу као и зграда Црквене општине у улици Илића 7, саопштили су одмах након што се ситуација примирила из Митро-

полије загребачко-љубљанске. Недуго затим изјаву је дао и митрополит Порфирије.

– Постоје велика оштећења на зградама које посједује наша Митрополија. Прије свега, велика оштећења постоје на нашем Саборном храму, који спада у прву категорију заштите споменика културе Хрватске. Храм је, као и католичка Катедрала у Загребу, дјело аустријског архитекте Хермана Болеа, док је живопис рад познатог руског иконописца Александра Мухина, који тренутно предводи радове украшавања ентеријера Храма Светог Саве у Београду – рекао је митрополит.

Портал *Новости* јавио је да је страдало и сједиште СНВ-а у Гајевој улици, као и објекти других организација српске националне мањине.

Оштећен је и дом Српског привредног друштва *Привредник* у Прерадовићевој улици, саграђен 1875. године. Иако су оштећена видљива и на фасади, највећа штета је у унутрашњости зграде.

Ноћ српског културног наслијеђа са Николом Јокићем у Кливленду

Српски народни савез, најстарије српско добротворно друштво у Америци (1901), организовало је ноћ српског културног наслијеђа на утакмици између *Денвер Најетса* и *Кавалирса* у Кливленду у држави Охајо 7. марта. Ова ноћ је била посвећена српском репрезентативцу и кошаркашу *Денвер Најетса*, Николи Јокићу.

На утакмицу је дошло преко 600 српских навијача из држава Охајо, Пенсилванија, Мичиген и Илиноис који су носили шалове украшене српском заставом и грбом. Јокић се поздравио са навијачима, а прије свега са најмлађим члановима Српске фолклорне групе *Морава* из Кливленда који су носили натпис „Не дамо свети-

ње” у знак подршке одбрани српских светиња у братској Црној Гори. Стадион се орио повицима „Никола, Никола” и „Србија, Србија”. Прије почетка утакмице многобројни чланови Српског фолклорног друштва *Морава* су преплавили терен изводећи традиционалне српске фолклорне игре. Фолклорна група *Морава* је показала сву раскош и богатство српског културног наслијеђа што је америчка публика наградила громким аплаузом. Прије почетка утакмице интонирана је америчка химна. Америчку заставу су носили чланови Српске фолклорне групе *Морава*. Овим чином српска дијаспора у Америци је показала оданост својој новој домовини као и пријатељство

српског и америчког народа. Иако је *Денвер Најетс* изгубио утакмицу у завршници, то није имало великог утицаја на Јокића нити на српске навијаче. Као што је Јокић нагласио да је сутра већ нова утакмица: „Идемо даље”.

Након утакмице Милош Раствојић, координатор за културу Српског народног савеза из Питсбурга, постао је Јокићу неколико питања за *Американски Србобран*. Од представника Српског народног савеза Јокић је добио издање *Американској Србобрани* и филм *Теслин народ* у режији Жељка Мирковића који је посвећен Србима у Америци. Јокић је са одушевљењем прихватио поклон и дубоко се захвалио.

DIJASPORA.GOV.RS

ПОМЕН У ТРЕБИЊУ -74 ГОДИНЕ ОД ХАПШЕЊА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА

У организацији чланова ЈВуО 13. марта одржан је помен поводом 74 године од хапшења ђенерала Драгољуба Драже Михаиловића. Помен је служио свештеник Никола Јанковић на темељима Цркве Светог Јована у насељу Засад у Требињу.

Свечано обиљежен Дан жена

У Дому РВИ Београда, у свечаној сали Удружење бораца, потомака и поштовалаца НОР-а, 6. Личке пролетерске дивизије *Никола Тесла* и 35. Личке ударне дивизије је, као дио реализације Програма, „Ко историју заборавања, она му се понавља”, подржаног од стране управе Града Београда, Секретаријата за социјалну заштиту, организовало је скромну свечаност поводом обиљежавања Осмог марта, Међународног дана жена.

Поздрављајући све присутне, захваљујући им се на одзиву, Марија Обрадовић, председница и заступница Удружења, отворила је свечану сједницу и прочитала пригодни реферат.

Вељко Жигић, замјеник председника и одговорно лице за реализацију програма рада и активности Удружења, свим женама, а првенствено женама – борцима НОР-а, честитао је

Осми март, Дан жена, истакавши како су жене, не само са „пушком у руци”, већ и на многе друге начине помагале партизански покрет и дале велики допринос ослобођењу земље и побједи над фашизмом. Минутом ћутања одана је почаст свим женама – борцима НОР-а, али и онима које су свој живот дале у борби за остварење људских права и слобода, неовисно о нацији, боји коже, полу, доби...!

Да све буде у духу његовања традиције и обичаја, потрудили су се, Радован Обрадовић и Дражен Растовац који су свим дамама уручили каранфил и беџ.

У програму су учествовали Мирјана Лаљић, Боса Радека из Коренице, Славко Виђевић, фураш Мића Ковачевић... Присутни су уживали уз пјесму и игру „родног краја и завичаја” Радована Тртице, Сретена Родића, Ане Петровић и Бранке Мосуровић.

У ПЕТРОВАРАДИНУ ПРОМОВИСАН ПРВИ СРПСКИ CODEX – DIPLOMATICUS

НЕОБИЧНЕ СУДБИНЕ СРПСКИХ ПОВЕЉА СРЕДЊЕГ ВИЈЕКА

» Детаљ са промоције

У просторијама Мјесне заједнице Петроварадин је 8. марта 2020. године промовисана књига професора др Здравка Малбаше *Први српски Codex – Diplomaticus*. Књига представља темељну студију о судбини српских средњовјековних оригиналних повеља средњег вијека, српских и босанских царева, краљева, банава и војвода. Ради се о старој књизи сачуваној у једном примјерку која се зове *Српски синоеници* и садржи 180 оригинала који су преписани и пронађени од 1812. године у Дубровачком архиву. У својој књизи проф. др Здравко Малбаша прича причу о путу и судбини тих повеља, о ћиричним наслијеђу у Дубровачком архиву и о судбини најстаријег међународног документа јужнословенских држава и народа, о Повељи Кулина бана из 1189. године која је украдена на мистериозан начин и налази се у Санкт Петербургу.

Први дио књиге говори о проналаску 180 оригиналних повеља српских краљева, царева, војвода и банава, о њиховој даљој судбини, тајном преписивању, допремању до Београда, крајама, продајама и фалсификовањима. Други дио књиге чини нова и пр-

ви пут објективно испричана прича о судбини Повеље Кулина бана из 1189. године. Она говори о путу Кулинове повеље од мјеста проналазача до Руске академије наука.

– То је једна прича испричана фелтонистичким и трилер стилем са мноштвом драматургије. Тај документ је покушао да се отуђи од савременог дана открића јер је то први акт који је требало да се склони од Срба, од свих јужнословенских народа и читаве Европе јер доказује да су Срби у континуитету имали своје средњовјековне банове, краљеве и царе. Аустријски канцелар Метерних је 1815. године наредио да се опљачка Дубровачког архива и да се тај политички архив и ћириличка документа склоне и да се не прикажу. То је било прве деценије 19. вијека када је успјела прва српска револуција, Први и Други српски устанак, када је Србија кренула напријед, протјерала Турке и након пет вјекова робовања показала има свој средњовјековни континуитет, а постоје документа која то доказују и свједоче. Управо та документа су постала аспирација Хабзбуршке монархије и по наредби канцелара их је требало уни-

штити – истакао је професор др Малбаша.

Према ријечима проф. др Малбаше, да би се нешто сачувало, формирао се српски лоби на челу са Теодором Павловићем, братом кнеза Милоша, руским професором Надеждином, Вуком Караџићем, богатим тршћанским, дубровачким и бокелским трговцима да се све предузме да бар нешто остане у Дубровачком архиву. Затим су почели крађа, продаја, намјештања.

Многи су имали афинитет према новој Србији и руски цар је издвојио огромну количину злата за куповину тих старина. Ђорђе Николајевић, свештено лице, рођен у манастиру Јазак на Фрушкој гори инсталиран је од стране митрополита у Дубровник и њему је повјерена та мисија да тајно препише сва та документа која су онда ишла чудним путевима, у мимоходу су крадена, фалсификована, поново преписивана док се најазад нису појавила из штампе 1840. године под насловом *Српски синоеници*. Пут повеље је ишао од Дубровника до Сарајева, од Сарајева назад до Дубровника, од Дубровника до Шапца, да би из Шапца била донесена и сакривена у Дервенти, а одатле до Београда, а од Београда до Санкт Петербурга. Срећна околност је што је тај зборник сачуван у комплетном примјерку и као такав до сада није могао бити виђен. Професор др Здравко Малбаша је изучавао пут и судбину тих докумената десетак година и успио да склопи у један рукопис. Ово дјело професора др Малбаше представља значајан допринос очувању српске историје, културе и традиције.

Поред промоције књиге, проф. др Здравко Малбаша је представио и ретроспективну изложбу ликовног круга који је правео у току 2015. и 2016. године.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ
ФОТО: ЈОВАН ЧИЧА

О АУТОРУ

Професор др Здравко Малбаша, рођен је 1947. године у селу Рамићи (општина Кључ). У Кључу је завршио гимназију, а Филозофски факултет, одсјек за југословенску књижевност у Новом Саду. На истом факултету слушао је постдипломске студије гдје је бранио магистарску тезу, а докторат у иностранству. Још као апсолвент почео је да ради на Институту као шеф Семинара Института и као сарадник у тиму за науку при СИЗ за науку АП Војводине. У Матици српској је дугогодишњи сарадник и члан редакције на пројектима Лексикона писца Југославије, Српског биографског рјечника, Енциклопедије Војводине. Читав живот се интензивно бавио културом града Новог Сада као организатор културних програма. Оснивач је и председник Удружења мултимедијалних уметности културе и иновација НС Артик које данас и води. Оснивач је ЈУНИС-а и ЈУЛИС-а ликовних колонија, као и оснивач Крајишког ликовног круга.

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ

СРПСКО КОЛО

Уколико желите редовно да добијате свој примјерак „Српског кола” на кућну адресу (у Србији) довољно је да позовете број дописништва у Новом Саду **021/66 13 600**
Радно вријеме: понедељак, сриједи и петак од 9 до 16, уторак и четвртак од 12 до 19 часова.

ЗБОГОМ МИСТЕР У ВЈЕЧНОСТ ЈЕ ОТИШАО ЈЕДАН ОД НАЈБОЉИХ СРПСКИХ ФУДБАЛСКИХ ТРЕНЕРА СВИХ ВРЕМЕНА

РАДОМИР АНТИЋ Крајишник који је вратио вјеру и понос фудбалској Србији

ФОТО: rtv.rs

У данима када су цијелу планету потресале лоше вијести изазване корона вирусом из Мадрида је стигла тужна вијест да је изненада преминуо велики фудбалски тренер Радомир Антић.

Мада је скоро читав свој живот посветио Ужицу и Златибору Антић је рођен 22. новембра 1948. године у Житишту.

ПО ОЦУ ЈАЊАНИН, ПО МАЈКУ ГРМЕЧЛИЈА

У једном интервјуу истакао је да га је ово колонијално мјесто научило духу толеранције, што му је у даљој каријери помогло да се лако адаптира на живот по свјетским метрополама у којима су различите културе још израженије.

– Житиште ме асоцира и враћа у дјетињство и сјећање на баку и ујаке који су као колонисти ту дошли и као доказ да различите културе и навике морају да се поштују – говорио је Антић.

По оцу Јову, поријекло води са обронака гласовите планине Велики Виторог која се налази у срцу Јања, док је мајка Милка родом са Грмеча. Када је Радомир имао шест година, породица се преселила у Ужице. Ту се и заљубио у фудбал и његову магију којом је био занесен до краја живота.

У ПАРТИЗАНУ ИГРАО ОСАМ СЕЗОНА

Било је природно да играчку каријеру започне у Слободи из Ужица. Након само једне сезоне запазио га је Партизан и довео у своје редове. Наредних осам година Антић је 181 пут обукао црно-бијели дрес у коме је као дефанзивац успио да постигне девет голова. Са Партизаном је 1976. године освојио и титулу првака Југославије.

– Партизан је моја прва велика станица у каријери. Поносан сам на период проведен у клубу у којем сам такође исписивао његову историју. У Београду сам основао и породицу, дијелио и добро и зло са Партизаном – говорио је Антић, који је једини пут репрезентативни дрес обукао 26. септембра 1973. у пријатељској утакмици Југославије против Мађарске.

Антићева прва станица у иностранству био је турски *Фенербахче* гдје је за двије године одиграо 28 утакмица и постигао два гола.

Кључни тренутак за његову даљу каријеру десио се 1978. године када је дошао у Шпанију. Оставио је дубок траг у Реалу из Сарагосе у

коме је на 58 утакмица дао седам голова. Потом је 1980. године потписао за енглески *Луџон таун* кога је три године касније спасио од испадања из Прве лиге тако што је четири минута пред крај утакмице постигао гол против *Манчестер ситија*. У овом клубу је у 36. години завршио играчку каријеру.

Потом је започела блистава тренерска каријера. Нови почетак у Партизану десио се 1985. године када је био помоћник Ненаду Бјеквићу и Фахрудину Јусуфију.

Хумску је напустио 1988. када преузима *Реал Сарагосу* и првенство завршава на петом мјесту чиме је изборен пласман у Куп УЕФА.

АНТИЋЕВА СМЈЕНА РЕАЛ КОШТАЛА ТИТУЛЕ

У марту 1991. Антић је као перспективан стручњак на клупи *Реал Мадрида* наслиједио славног Алфреда Ди Стефана. Краљевски клуб био је лоше пласиран. Антић је добио шансу у последњих 12 кола првенства које је окончао непоразен што је било довољно за треће мјесто на крају сезоне. У екипи *Реала* тада су играли Бутрагењо, Мичел, Јеро, Хаши, а на инсистирање Антића доведени су Просинечки и Луис Енрике. Сљедеће сезоне је направљена велика неправда према њему.

Тадашњи председник „краљева” Рамон Мендоза довео је Леа Бенхакера на мјесто спортског директора. Својеглави Холанђанин отпустио је Антића средином јануара 1992. и заузео његово мјесто када се *Реал* налазио на првој позицији на табели, са седам бодова предности у односу на другопласирану *Барселону*.

Судбина је казнила Бенхакера, па је *Барса* у последњем колу стигла до титуле.

– У Реалу сам себи показао да

сам спреман и за највеће изазове. Сјећам се дана када су ме смијенили, колико сам био смирен. Оно што се са *Реалом* дешавало послје је био проблем оних који су ме смијенили – причао је Антић.

У сезони 1992/93. преузео је *Овиједо* и спасао га испадања, а у наредне двије сезоне клуб је два пута завршавао на деветом мјесту. Тада је довео Славишу Јокановића из *Партизана*, вратио Просинечког из Реала.

ТРИПЛА КРУНА У АТЛЕТИКУ

Највеће успјехе Радомир је као тренер доживио у мадридском *Атлетикоу*, који је тренирао у три наврата. Први пут три сезоне (1995–1998). Сезону прије Антићевог доласка, *Атлетико* је у последњем колу изборио опстанак. Услиједио је невиђен узлет, а Антићев највећи „изум” је било довођење Милинка Пантића, уз Кика, Каминера, Пенева и Симонеа, најзаслужнијег за невиђен подвиг, освајање дупле круне, прве и једине у историји клуба. Читава Европа и свијет дивили су се Антари и његовом *Атлетикоу*.

Сљедеће сезоне *Атлетико* је завршио као трећи у првенству, а у Лиги шампиона догурао је до четвртфинала. Хировити председник „Јорганција” Хесус Хил је на крају сљедеће сезоне умјесто Антића довео Италијана Арига Сакија. Послије тога се наш стручњак још два пута враћао на клупу Атлетика, али то је био период када је клуб био у великој кризи и када нико није могао да га спасе испадања.

Послије епизоде у Овиједу, Антић у јануару 2003. преузима и трећег шпанског великана – *Барселону*. Стигао је да угаси пожар, Каталонци су предвођени Лујом Ван Галом потонули на 15. мјесто на табели.

ЗБОГ РАДОВАНА КАРАЦИЋА ПЛАТИО КАЗНУ

Радомира Антића је деведесетих година тужио један новинар, а Антић је објаснио да је цијела прича почела због Радована Караџића.

– Послије једног мог интервјуа гдје сам бранио Радована Караџића, рекао сам том новинару да је националиста, да не познаје укупну ситуацију на нашим просторима. Познајући његову прошлост и прошлост његовог оца, назвао сам га фашистом. Он ме тужио, ја сам платио казну са великим задовољством. Увијек сам бранио српске интересе – говорио је Антић. Врховни суд Шпаније казнио је тада Антића новчано у висини од 12.000 евра због вријеђања новинара Хермана Терца из листа *Ел Паис*. На питање, да ли је промијенио мишљење о Радовану Караџићу, Антић је одговорио.

– Нисам. У свакој ситуацији понашање човјека у односу на ту ситуацију, кад брани свој народ на начин како су је бранили, ја схватам да је то дужност сваког човјека који је у том тренутку био на тој позицији.

Српски стручњак је стабилизовао клуб попео га на шесто мјесто, а у Лиги шампиона су стигли до четвртине финала гдје их је у продужецима побједио *Јувентус*. Довео је Сорина из Лација и што је важније, пружио је прилику младим играчима: голману Виктору Валдесу и Андреасу Иниести, док је Ђавију пронашао право мјесто у маневру, на шта му је овај до краја каријере био захвалан. Ново руководство преузело је клуб, па је Антића замијенио Франк Рајкард.

– Заиста сам поносан на чињеницу да сам једини тренер на свијету који је водио три највећа шпанска клуба – рекао је Антић након заокружене мисије у шпанским великанима.

Потом је још водио *Селтиу* и *Овиједо*, а на крају каријере и кинески *Шангони Луенен*.

НАЈПОШТОВАНИЈИ СЕЛЕКТОР

Из поштовања у Шпанији, а касније и у Србији добио је надимак „мистер” својствен само онима чија је улога далеко већа од фудбалског стандарда. За Антића је фудбал био посебан облик среће.

– Фудбал је прилика да покажеш своје врлине и мане. Много ми је помогло и школовање на Факултету за физичку културу које ми је дало одређену предност у односу на друге. Фудбал је жива ствар која заиста дише, никада нисам робовао системима. То је спорт у којем се не могу сабирати бабе и жабе – говорио је Антић.

И највећи фудбалски критичари сложиће се у оцјени да је Антић био најбољи селектор Србије. На клупу „орлова” сјео је 2008. године. Успио је да Србију одведе на Мундијал у Јужну Африку 2010. године. Учинио је то на спектакуларан начин, освајањем првог мјеста у групи, а много је значајније што је нашао начин да народ неподјелиљено и здушно навија за национални тим. Због тога су га спортски новинари описивали као човјека који је вратио фудбалски понос нације. Антић је у каријери увијек био више од играча на терену и од тренера на клупи. Ипак више од свега волио је своју породицу. Супруга Вера, син Душан, ћерка Ана и унуци Ивана, Петра, Радомир и Марко били су му све.

Знао је у сваком разговору да из рукава извуче неку од анегдота. Незаборавна је и она у којој му је мајка Милка послје разних несташлука говорила: „Чува Бог Рада свог!”

ИМЕ ДОБИО ПО УЈАКУ НАРОДНОМ ХЕРОЈУ РАДОМИРУ РАДЕТУ БРКИЋУ

Чувени тренер, је име добио по свом ујаку Радомиру Радету Бркићу, иначе хероју народноослободилачке борбе, пуковнику ЈНА, народном хероју Југославије и носиоцу Партизанске споменице.

Раде Бркић је рођен 19. новембра 1913. године у Јелашиновцу код Санског Моста, у сиромашној сељачкој породици. По почетку Априлског рата 1941, отишао је у своју јединицу у Бањалуку у 90. Пешадијски пук. Пук се стационирао на планини Кридији, гдје је био командир десетине. Послије расула југословенске војске, повукао се преко Саве у Босну. Пао је у њемачко заробљеништво, али је успио да побјегне и да се врати у своје село.

Чим је почео усташки терор над српским становништвом, састао се са својим познаницима и договорио о покретању оружаног отпора. Пред сам устанак, усташе су га ухапсиле у Босанској Крупи и с групом људи пребациле камионом на Црно језеро на стријељање. У моменту стријељања, искористивши ноћ, ударио је усташу, скочио у Уну и успио да побјегне у своје село. Вратио се кући у тренутку отпочињања устанка. Са седам другова организовао је групу коњаника, који су обилазили сусједна села, организовали устанак и водили борбе с усташама. Раде је учествовао у више акција у региону Санице, Добра и Каменграда, у паљењу моста на ријеци Дабру, у ликвидацији непријатеља на жељезничкој станици Саничка ријека и у бацању бомби у вагоне на пруги Саница–Бравско.

Септембра 1941. године, био је постављен за командира вода, почетком 1942. за замјеника командира чете, а убрзо и за командира чете. Маја 1942. године, био је примљен у чланство Комунистичке партије Југославије (КПЈ). Почетком августа 1942, у нападу на Горњу Саницу, његова чета је нанјела тешке губитке непријатељу. У октобру 1942, био је постављен за команданта Првог батаљона Шесте крајишке бригаде. Истог мјесеца, предводио је ударну групу у нападу на Сански Мост и продро у центар града, гдје је био рањен.

Почетком Четврте непријатељске офанзиве 1943, био је постављен за команданта истог батаљона. На Смрешњаку код села Дабра, његов батаљон је пробојем кроз непријатељски обруч спасао неколико стотина цивила, рањеника и тифусара. Надаље је учествовао у борбама у Подгрмечу у прољеће 1943, затим око Грахова, Дрвара, Гламоча, Мркоњић Града и на Мањачи, у разбијању четничких снага. Августа 1943. године, био је постављен за замјеника команданта Шесте крајишке бригаде. На тој је дужности учествовао у нападима на Босански Петровац, Приједор и Бањалуку. Септембра 1944, приликом напада на Бањалуку, био је на челу два појачана батаљона, заробивши усташки артиљеријски дивизион и вод тенкова, који су искористени за дејство по најјачим жариштима усташког отпора у граду. Октобра 1944, примио је дужност команданта Седме крајишке бригаде. Са овом је бригадом учествовао у ослобођењу Травника, у борбама за Гуча Гору, затим у операцији за ослобођење Сарајева и у борбама за ослобођење Високог, Какња и Зенице. У завршним операцијама за ослобођење Југославије 1945, с бригадом је учествовао у ослобођењу Карловца, а затим у наступању ка Зиданом Мосту.

Послије рата био је на дужности команданта бригаде, пука и начелника штаба дивизије. Пензионисан је 1964. године у чину пуковника ЈНА. Умро је 9. децембра 1992. године у Београду, гдје је сахрањен у Алеји заслужних грађана на Новом гробљу. Носилац је Партизанске споменице 1941. године и осталих југословенских одликовања. Орденом народног хероја одликован је 27. новембра 1953. године.